

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İCRA ve İFLÂS HUKUKUNA ÖZGÜ SUÇLAR ve YARGILAMALARI

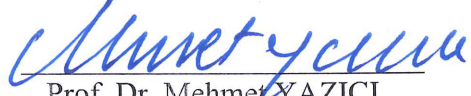
KASIM SEYFİ

ARALIK 2019

Tez Başlığı : İcra ve İflâs Hukukuna Özgü Suçlar ve Yargılamalar

Tezi Hazırlayan : Kasım SEYFİ

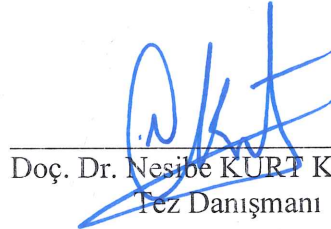
Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Mehmet YAZICI
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdür

Bu tezin yüksek lisans derecesi elde etmek için gerekli koşulları sağladığını onaylarım.

Prof. Dr. İbrahim Sahir ÇÖRTOĞLU
Özel Hukuk Anabilim Dalı Başkanı

Bu tez, tarafımdan incelenmiş olup yüksek lisans tezi olarak uygun bulunmuştur.

Doç. Dr. Nesibe KURT KONCA
Tez Danışmanı

Tez Juri Tarihi: 09.12./2019

Tez Juri Üyeleri:

Doç. Dr. Nesibe KURT KONCA

Doç. Dr. Elvan KEÇELİOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Seyhan SELÇUK

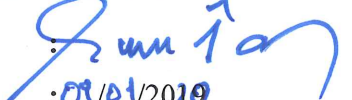
ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, tez çalışmamda bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları bilimsel etik kurallar gözeterek ifade ettiğimi ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.

Adı, Soyadı : Kasım SEYFİ

İmza

Tarih

:
: 08/01/2019

ÖZET

İCRA ve İFLÂS HUKUKUNA ÖZGÜ SUÇLAR ve YARGILAMALAR

SEYFİ, Kasım

Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nesibe KURT KONCA

Aralık 2019,117 sayfa

Toplumda kişilerin birbirleriyle kurdukları hukuki ya da ticari ilişkilerden ötürü aralarında aynı zamanda borç ilişkisi de meydana gelebilmektedir. Bu kapsamda, bazı durumlarda kişiler arasında herhangi bir uyuşmazlık çıkması halinde bahsi geçen borç ilişkisi icra takibi ile sonuçlanmaktadır. Borç ilişkisinde beklenen, borçlunun üzerine düşen yükümlülüklerini zamanında ve tam olarak yerine getirmesidir. Alacağını zamanında ve tam olarak alamayan alacaklı, alacağını elde edebilmek adına icra mercilerine başvurur. İcra ve iflâs takiplerinin hızlı ve etkin bir şekilde sonuçlanabilmesi ve alacaklı tarafın borçlunun kötü niyetli davranışlarından korunabilmesi için icra hukukunda bazı önlem ve tedbirler alınmıştır.

Hukuk sistemimizde, İcra ve İflâs Kanunu kapsamında borçluya ve üçüncü kişilere borç ilişkisi yönünden, icra ve iflâs takipleri öncesi ve sonrası işlemlerde bazı sorumluluklar yüklenmiştir. Borçlu ya da üçüncü kişiler kendilerine yüklenen bu sorumluluklara riayet etmedikleri takdirde, Kanun tarafından belirtilen suç kapsamında farklı cezai yaptırımlar ile karşı karşıya kalacaklardır. İcra ve İflâs Kanunu kapsamında öngörülen suç türleri öğreti ve uygulamada “*icra ve iflâs suçları*” olarak kabul görmektedir. Bu çalışma kapsamında da, İcra ve İflâs Kanunu kapsamında suç sayılan fiiller ile bunların cezai yaptırımları ve icra ve iflâs suçlarına ilişkin yargılama usulü değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: İcra suçu, iflâs suçu, yargılama usulü, kötüniyet

ABSTRACT

OFFICIAL CRIMES AND JURISDICTION DUE TO EXECUTIVE AND BANKRUPTCY LAW

SEYFİ, Kasım

Institute of Social Sciences, Department of Law

Supervisor : Doç. Dr. Nesibe KURT KONCA

December 2019, 117 pages

Due to the legal or commercial relations established by individuals in society, debt relations may also occur between them. In this context, in case of any dispute between individuals, the debt relationship results in enforcement proceedings. What is expected in the debt relationship is that the debtor fulfills his obligations on time and in full. The creditor who cannot receive his payment on time applies to the executive authorities in order to obtain his receivables. Some measures and cautions have been taken in enforcement law in order to ensure that the execution and bankruptcy proceedings can be concluded quickly and effectively and that the creditor is protected from the malicious behaviour of the debtor.

Under the Law of Execution and Bankruptcy, in our legal system, the debtor and third parties have certain responsibilities in terms of debt relations, before and after the execution and bankruptcy proceedings. If the debtor or third party does not comply with these responsibilities, they will face different criminal sanctions under the offense specified by the Law. The types of crime envisaged under the Enforcement and Bankruptcy Law are accepted as “enforcement and bankruptcy crimes” in practice. Within the scope of this study, the actions that are considered to be crimes under the Execution and Bankruptcy Law and their criminal sanctions and the trial procedure regarding the execution and bankruptcy crimes will be evaluated.

Keywords: Enforcement crime, bankruptcy crime, trial procedure, malice

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım süresince büyük fedakarlıklar gösteren eşim Merve BAŞER SEYFİ ve oğlum Mustafa Enes SEYFİ başta olmak üzere; hayatımın her anında yanımda olan, desteklerini her zaman hissettiren ve varlıklarından gurur duyduğum aileme; akademik anlamda desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen Doç. Dr. Cenk AKİL hocama, samimiyeti ve yardımlarıyla ömür boyu kendini unutturmayacak Doç. Dr. Yıldız ABİK hocama, hayata gözlerimizi yeni açtığımız üniversite yıllarında bana ve arkadaşlarıma rehberlik eden, öğretimden ziyade eğitime önem vererek hayatımızda silinmeyecek izler bırakan çok kıymetli Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Veysel BEKTAŞ hocama, yetişemediğim yerde ben olan ismini zikretmekle bitiremeyeceğim arkadaşlarıma, bunun yanında özgün çalışma konumun belirlenmesinde beni yönlendiren Doç. Dr. Nesibe KURT KONCA hocama teşekkür ederim.

“Doğumdan ölüme tekâmül içerisinde olan beşerin bir lahza dahi öğrenme ve üretme iştiağının azalmaması gerektiğine olan inancımla, doktora öğrenimine başlayıp akademik dünyaya yeni eserler sunmanın heyecanı içerisinde olacağımı ifade etmek isterim.

Merhum üstat Necip FAZIL’ın tasavvurunda ifade ettiği şekilde, kökü ezelde dalı ebede bir sistemin aşkına, vecdine, diyalektiğine, estetiğine, irfanına ve idrakine sahip olabilme şuuruyla revan olduğum eğitim yolunda İcra Takip Hukuku cürümlerine ilişkin hazırladığım bu çalışmanın adaletin bihakkın tecellisi için tüm hukukçulara bir nebze de olsa faydalı olması dileğiyle...”

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL BULUNMADIĞINA İLİŞKİN SAYFA	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM İCRA SUÇLARI KAVRAMI VE İCRA VE İFLÂS KANUNUNDA DÜZENLENME ŞEKLİ

1.1. İcra ve İflâs Suçu Kavramı	4
1.2. İcra ve İflâs Suçlarının Amacı	6
1.3. İcra ve İflâs Suçlarının Temel Özellikleri.....	9
1.4. İcra ve İflas Suçlarının Genel Ceza Suçlarından Farkı.....	10
1.5. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Ek 4 Numaralı Protokolü ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 38/8 Maddesi Kapsamında İcra ve İflâs Suçlarının Değerlendirilmesi	15
1.6. İcra ve İflâs Suçlarının İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenme Şekli	18
1.6.1. Hapis ve Adli Para Cezasını Gerektiren Suçlar.....	19
1.6.1.1. Alacaklıyı Zarara Sokma Kastıyla Mevcudu Eksiltme Suçu (İİK m. 331/1).....	21
1.6.1.2. Aczine Kendi Fiilleriyle Sebebiyet Verme veya Vaziyetinin Fenalığını Bilerek Ağırlaştırma Suçu (İİK m. 332).....	26
1.6.1.3. Ticari İşletme Yöneticisinin İşletme Borçlarını Ödememe Suçu (İİK m. 333/a)	29
1.6.1.4. Üzerinde Hapis Hakkı Bulunan Eşyayı Kaçırma veya Gizleme ile Tahliyesi Gereken Taşınmaz İşgal Ettirme Suçu (İİK m. 335)	33
1.6.1.5. Ticareti Terk Hükümlerine Uymama Suçu (İİK. m. 337/a)...	35

1.6.1.6. Gerçeğe Aykırı Beyanda Bulunma Suçu (İİK m. 338/1).....	38
1.6.1.7. İcra Dairesince Teslim Edilen Taşınmaza veya Gemiye Tekrar Girme Suçu (İİK m. 342).....	40
1.6.1.8. Menfaat Karşılığı Artırmadan Çekilme Suçu (İİK m. 345/b)	42
1.6.1.9. İflâs ve Konkordato İşlerinde Kişisel Yarar Vaadi ve Temini (İİK m. 333)	44
1.6.1.10. Konkordatoda veya Sermaye Şirketleri ile Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılmasında Yetkili Kimseleri Hataya Düşüren ya da Konkordato veya Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma Koşullarına Uymama (İİK m. 334).....	45
1.6.1.11. Müflisin Mallarını İflas İdaresine Vermeme ve Müflisin Alacaklarını Bildirmeme (İİK m. 336)	46
1.6.1.12. İstenilen Malı Teslim Etmeme, Defter Tutulurken Hazır Bulunmama ve İflâs İdaresinin Emirlerine Uymama (İİK m. 337).....	47
1.6.1.13. Sermaye Şirketinin İflâsını İstememe Suçu (İİK m. 345/a).	48
1.6.2. Disiplin Hapsi ve Hapisle Tazyik Cezasını Gerektiren Suçlar.....	49
1.6.2.1. Mal Beyanında Bulunmama Suçu (İİK m. 76)	50
1.6.2.2. Asgari Ücretin Üzerindeki Gelirden Borcu Ödeme Yükümlülüğüne Uymama Suçu (İİK m. 338/2)	54
1.6.2.3. Mal ve Kazançtaki Artışları Bildirmeme Suçu (İİK m. 339).	55
1.6.2.4. Borçlunun Ödeme Şartını İhlal Etme Suçu (İİK m. 340)	57
1.6.2.5. Çocuk Teslimi veya Çocukla Kişisel İlişki Kurulması Emrine Uymama Suçu (İİK m. 341)	60
1.6.2.6. İlam Hükümlerine Uymama Suçu (İİK m. 343)	62
1.6.2.7. Nafaka Borcunu Ödememe Suçu (İİK m. 344).....	63
1.6.3. Çek Kanunundan Kaynaklanan ve İcra Mahkemesinde Görülen Davalar	68

İKİNCİ BÖLÜM

İCRA VE İFLÂS SUÇLARINDA YARGILAMA USULÜ

2.1. İcra Suçlarında Görev ve Yetki	73
2.1.1. Görev	74
2.1.2. Yetki	76
2.2. İcra Suçlarında Şikâyet	77
2.2.1. Şikâyet Hakkı	77

2.2.2. Şikâyet Usulü	78
2.2.3. Şikâyet Süresi	79
2.2.4. Şikâyetten Feragat	81
2.3. İcra Suçlarında Uzlaşma	82
2.3.1. Şikâyete Bağlı İcra Suçlarında Uzlaşma	83
2.3.2. Şikâyete Bağlı Olmayan İcra Suçlarında Uzlaşma.....	84
2.4. İcra ve İflâs Suçlarında Yargılama	84
2.4.1. Soruşturma.....	85
2.4.1.1. Şikâyete Bağlı Olmayan İcra Suçlarında Soruşturma Aşaması	85
2.4.1.2. Şikâyete Bağlı Olan İcra Suçlarında Soruşturma Aşaması	87
2.4.2. Kovuşturma	87
2.4.2.1. Şikâyete Bağlı İcra Suçlarında Kovuşturma	87
2.4.2.2. Şikâyete Bağlı Olmayan İcra Suçlarında Kovuşturma	90
2.5. İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı Kanun Yolları (İtiraz - İstinaf)	93
2.5.1. İtiraz Kanun Yolu	94
2.5.2. İstinaf Kanun Yolu	97
2.5.3. Kanun Yararına Bozma	99
2.6. İcra ve İflâs Suçlarında Davanın ve Cezanın Düşmesi ile Ceza Verilemeyecek Hâller.....	101
2.6.1. Davanın ve Cezanın Düşmesi.....	101
2.6.2. İcra ve İflâs Suçlarında Zamanaşımı	103
2.6.2.1. Dava Zamanaşımı	103
2.6.2.2. Ceza Zamanaşımı.....	105
SONUÇ.....	107
KAYNAKÇA	112

KISALTMALAR

AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
C.:	: Cilt
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İBD	: İstanbul Barosu Dergisi
İİK	: İcra İflâs Kanunu
md.	: madde
s.	: sayfa
S.	: Sayı
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
SDÜHFD	: Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Y.	: Yıl

GİRİŞ

Toplumsal ve ticari hayat içerisinde gerçek ya da tüzel kişiler birçok kez borç ilişkisi içerisine girmektedirler. Borç ilişkilerinde borçlu taraf, yükümlülüklerini zamanında ve tam olarak yerine getirir ise, borç ilişkisi doğal süreç içerisinde tamamlanır. Ancak, bazı durumlarda borçlu yükümlülüklerini zamanında ve tam olarak yerine getirmediğinden borç ilişkisi kendiliğinden sonuçlanmamaktadır. Bu durumda, çağdaş hukuk sistemlerinde alacaklı, borçtan doğan alacağını bu konuda yetkili ve görevli kılınmış icra mercileri vasıtasıyla almaktadır. Türk hukuk sisteminde de borçlu, yükümlülüklerini yerine getirmediği durumlarda cebri icraya ilişkin yaptırımlar hayata geçmektedir. Başka bir ifade ile yükümlülüklerini zamanında ve tam olarak yerine getirmeyen borçludan alacağı konu borç işlemi cebri icra yolu ile zorla yerine getirilmektedir. Ancak, cebri icra uygulamaları, borçlunun şahıs ve malvarlıkları en az zarar görecektir şekilde gerçekleşmelidir.¹

Hak kavramı, hukukun kişilere tanıdığı yetki ya da koruduğu menfaattir. Hukuk düzeninin tanıdığı her hak esasında bir menfaati ortaya koymaktadır. Menfaat kavramından kasıt, mülkiyet hakkı gibi salt ve kesin, alacak hakkı gibi görece bir hakkın güvence altına alınmasıdır. İcra hukukunda, alacaklı alacak hakkının, borçlu ya da üçüncü kişi ise mal varlığı ile kişi varlığı değerlerinin korunmasını ister. Bu durum bir icra takibine taraf olan kişilerin, evrensel hukuk anlayışı ve Anayasa tarafından tanınmış haklarının güvence altına alınması gerekliliğini ortaya koymakta ve bu haklardan kaynaklı ortaya çıkabilecek menfaat çatışmalarının dengelenmesi gerektiğini göstermektedir.²

Borçlunun mal varlığına yönelik uygulanan cebri icra işlemleri, yalnızca borca yetecek miktarda olmalıdır. Alacaklı tarafın doğrudan borçlu üzerinde hiçbir

---

¹ Muhammet Özekes, *İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2009, s. 112.

² Pınar Çiftçi, *İcra Hukukunda Menfaat Dengesi*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2010, s. 8.

cebir hakkı bulunmamaktadır. Talep edilen bir hakkın, eşya üzerinde kuvvet sarfı ile ya da kişilere karşı şiddet veya tehdit ile elde edilmeye çalışılması “ihkak-ı hak” suçunu meydana getirmektedir. Kişiler haklarını hukuk düzenin tanıdığı sınırlar çerçevesinde ve devlete müracaat ederek aramalıdır. Buna aykırı hareket edilmesi suç olarak kabul görmektedir. Mülga Türk Ceza Kanunu’nun 308. maddesinde; kendiliğinden ihkakı hak, diğer bir ifade ile cebir-şiddet kullanarak veya tehdit ederek kendiliğinden hak elde etme suçunun münferit bir suç tipi olarak düzenlendiği görülmektedir. 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu’nda ise kendiliğinden hak almaya ilişkin eylemler bağımsız bir suç tipi olarak düzenlenmemiştir. Kanunun bazı maddelerinde (TCK m. 144, 150, 159, 211) belirli suçlarda “*bir hukuki ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacı*” ile hareket edilmiş olunması cezayı azaltan hal olarak düzenlenmiştir.³ İcra hukukunda da, alacağa yeter miktarda uygulanan haciz ve icra işlemleri, yetkili ve görevli kılınmış icra mercileri tarafından gerçekleştirilir.⁴

Her ne kadar, icra işlemlerinde borçlunun bizzat şahsına yönelik cebir uygulanamıyor ise de; icra ve iflâs takibi işlemlerinin hızlı ve etkin bir şekilde tamamlanabilmesi için borçlu ve üçüncü kişilerin kötüniyetli davranışlarını engellemek ve alacaklının alacağını en hızlı ve kolay bir şekilde elde edebilmesi için borçlu ve üçüncü kişilere bazı yükümlülükler yüklenmiştir. Kanun tarafından borçlu ve üçüncü kişilere yüklenen yükümlülüklerle riayet edilmemesi ve suç olarak sayılan eylemlerden birinin gerçekleştirilmesi durumlarında, İcra ve İflâs Kanunu’nda hüküm altına alınan cezai yaptırımlar uygulanmaktadır.

2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu’nun “Cezai Hükümler” başlığı ve on altıncı babı altında düzenlenen suç ve cezalara ilişkin hükümler; suça ilişkin eylemler ile buna bağlanan cezaların içeriği nedeniyle öğretilde ve uygulamada icra ve iflâs suçları şeklinde adlandırılmaktadır. İcra ve iflâs suçlarına ilişkin suç ve ceza uygulamaları ve buna bağlı yargılama işlemlerinde ortaya çıkan eksiklikler ile bunların çözümüne yönelik araştırma bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

³ Hakan Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2017, s. 621.

⁴ Muharrem Çetin, *Mala Karşı İşlenen Suçlarda İndirim Nedeni Olarak İhkak-ı Hak*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Anabilim Dalı Kamu Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006, s. 3.

Çalışma kapsamında yalnızca İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenen suçlar incelenecektir. Buna karşılık icra ve iflâs hukukuna ilişkin olmakla birlikte Ceza Muhakemesi Kanunu, Türk Ceza Kanunu ve Türk Medeni Kanunu gibi diğer kanunlardaki düzenlemeler de incelenecektir.

Çalışma kapsamında uygulamada yaşanan eksikliklerin tespiti, bu eksikliklerin çözüme kavuşturulması ve daha sonra yapılacak çalışmalara yardımcı bir kaynak ortaya çıkarılması çalışmanın önemini ortaya koymaktadır.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde icra ve iflâs suçlarının tanımı, amacı ile icra ve iflâs suçlarının genel ceza suçlarından farkı ve icra ve iflâs suçlarının İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenme şekli değerlendirilecektir.

Çalışma kapsamında, Kanun'da düzenlenen icra ve iflâs suçları; hapis ve adli para cezasını gerektiren suçlar ile disiplin hapsi ve tazyik hapsi cezasını gerektiren suçlar şeklinde maddi ve manevi unsurları ile birlikte alt başlıklar halinde anlatılacaktır. Bu kapsamda, İcra ve iflâs suçlarına ilişkin tespitler Yargıtay içtihatları ile desteklenecektir.

İkinci bölümde, icra ve iflâs suçlarında görev ve yetki, şikâyet, uzlaşma, yargılama ve yargılamanın usulü ile itiraz ve istinaf yolları ile zamanaşımı konuları ele alınacaktır. Yargılamaya ilişkin anlatımlar kovuşturma ve soruşturma aşamaları olmak üzere ayrı ayrı değerlendirilecek, disiplin ve tazyik hapsi kararı için itiraz kanun yolu, hapis veya adli para cezası kararlarına karşı ise istinaf kanun yolu anlatılacaktır.

Çalışma kapsamında, icra ve iflâs hukukuna özgü suçlar ile icra ve iflâs suçlarında yargılama yönünden ele alınan tüm konu başlıklarına ilişkin genel kanaat ve öneriler sonuç bölümünde değerlendirilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İCRA SUÇLARI KAVRAMI VE İCRA VE İFLÂS KANUNUNDA DÜZENLENME ŞEKLİ

1.1. İcra ve İflâs Suçu Kavramı

Hukuk düzeninin kendisine ceza yaptırımını bağladığı eylem suç olarak tanımlanmaktadır. Kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi çerçevesinde, bir eylem sosyal açıdan ne kadar zararlı ve cezayı gerektirir olursa olsun, eğer eylemin işlenmesinden önce cezalandırılacağı kanunda açıkça gösterilmemişse cezalandırma yapılamaz. Bu kapsamda, bir eylemin suç olup olmadığını yalnızca kanun koyucu belirler.⁵

Kanunlarca yasaklanmış ve bir takım yaptırımlar ile karşılık bulan eylemler suç olarak adlandırılmaktadır.⁶ Türk hukuk sisteminde, suçların ve cezaların yer aldığı genel kanun Türk Ceza Kanunu'dur. Türk Ceza Kanunu'nda, suça ilişkin eylemler ile suçlara karşılık verilen cezalar düzenlenmiştir.

Çağdaş hukuk sistemlerinde olduğu gibi, Türk hukuk sisteminde de alacaklı – borçlu ilişkileri ile bu ilişkinin temelini oluşturan alacağın tahsili bazı kurallar göz önünde bulundurularak ifa edilmektedir. Bu nedenle, alacaklının alacağını tahsil edebilmesi için borçlunun şahsına ya da malına bizzat kendisinin cebir kullanması söz konusu değildir. Bu kapsamda, alacaklı tarafın borçluya cebir uygulaması ya da hak alma eylemini kendiliğinden gerçekleştirmesi engellenmiştir. Hatta bu durum suç sayılmaktadır. Talep edilen bir hakkın, eşya üzerinde kuvvet sarfı ile ya da kişilere karşı şiddet veya tehdit ile elde edilmeye çalışılması “*ihkak-ı hak*” suçunu meydana getirmektedir. Bu durum, 765 sayılı eski Türk Ceza Kanunu'nda müstakil

⁵ Emin, Hüseyinoğlu, *Suçun Biçimsel ve Maddi Anlayışı Açısından Rusya Federasyonu Ceza Hukukunda Suç Kavramı*, Ankara Barosu Dergisi, 2018/1, s. 124.

⁶ Uğur, Alacakaptan, *Suçun Unsurları*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, No: 372, Ankara, 1975, s. 1.

bir suç, 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu'nda ise mala karşı işlenen (hırsızlık, dolandırıcılık ve yağma) suçlar yönünden ayrı ayrı düzenlenmiştir. Kişiler haklarını hukuk düzenin tanıdığı sınırlar çerçevesinde ve devlete müracaat ederek aramak zorundadır.⁷

Hukuk sistemimizde alacağın tahsili devletin icra kurumları aracılığı ile yapılmaktadır. Borçluya ait mal ya da haklara el konulacak ise, bu işlem yetkili icra daireleri tarafından alacağa yeter miktarda haciz işlemi yapılarak, hacizli mal veya hakların paraya çevrilmesi sonucunda elde edilen bedelin alacaklıya ödenmesi ile mümkün olmaktadır.⁸

Alacaklı tarafın, alacağının tahsili için icra kurumlarına başvurması ile birlikte, İcra ve İflâs Kanunu hükümleri dikkate alınarak cebri icra uygulamalarına başlanabilir. Ancak, ilgili Kanun hükümleri yerine getirilirken, alacaklının alacağın kavuşması ve borçlunun kişilik hakları ile malının en az zarar görebilecek şekilde işlem yapılması gerekmektedir. Başka bir deyişle, cebri icra uygulamalarında alacaklı ve borçlunun temel hakları ile menfaatleri korunmalıdır.⁹

İcra ve İflâs Kanunu'nda, işlemlerin daha hızlı ve etkili bir şekilde ilerleyebilmesi, borçlunun kötü niyetli eylemlerinin engellenebilmesi ve alacaklı tarafın haklarının korunabilmesi adına borçlu tarafa bazı yükümlülükler getirilmiştir. Bu yükümlülöklere uyulmaması durumunda ise, borçlunun bazı cezai yaptırımlar ile karşılaşacağı hüküm altına alınmıştır. İcra işlemlerinden önce, icra takibi sırasında ya da icra işlemlerinden sonra borçluya yüklenen yükümlölüklerde, ihlâl veya aykırı bir durum yaşanması durumunda İcra ve İflâs Kanunda belirtilen hürriyeti bağlayıcı ceza ya da adlî para cezası yaptırımlarının uygulandığı bazı kötü niyetli eylemler icra suçu olarak tanımlanmaktadır.¹⁰

---

⁷ Çetin, *a.g.e.* s. 3.

⁸ Baki Kuru, Ramazan Arslan ve Ejder Yılmaz, *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*, Ankara, Yetkin Yayınevi, 2008, s. 40.

⁹ Özekes, *a.g.e.* s. 112.

¹⁰ M. Refik Korkusuz, *İcra Hukuku ve Uygulaması*, Ankara, Roma Yayınları, 2004, s. 367; İsmail Duygulu, *Genel Olarak İcra – İflâs Suçları*, Legal Hukuk Dergisi, Cilt 3, Sayı 35, İstanbul 2005, s. 3960; Kuru/Arslan/Yılmaz, *a.g.e.* s. 678-679.

Bir başka ifadeyle icra suçu; icra işlemlerinde alacaklının alacağını tahsil edebilmesini engellemek maksadıyla borçlu veya borçluya yardımda bulunan üçüncü kişilerin, icra ve iflâs hukukuna ilişkin kanuni düzenlemeler çerçevesinde kendilerine verilen sorumluluklarına aykırı hareket ederek işlediği suçlar olarak tanımlanmaktadır.¹¹

İflas suçları ise, hileli (TCK m.161) ve taksirli iflas (TCK m.162) şekilleri olmak üzere 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda, kişilere karşı suçların yer aldığı ikinci kısmın onuncu bölümünde malvarlığına karşı suçlar içinde düzenlenmiştir. TCK'nda İİK m. 310 ve 311'de yer alan düzenlemelerin ortadan kaldırıldığına ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle, ceza hâkiminin hileli ve taksirli iflas oluşturan hareketleri belirlerken İİK m. 310 ve 311'deki düzenlemelerden hareket etmesi gerekir. Çünkü TCK m. 161 ve 162'de sayılan fiiller İİK m. 310 ve 311'de sayılan eylemlere göre daha dardır. İİK m. 310 ve 311'de sayılan eylemler, TCK m. 161 ve 162'de sayılan eylemlere göre daha geniş olup kapsayıcı niteliktedir.¹²

1.2. İcra ve İflâs Suçlarının Amacı

“Ceza” kurumunun iki temel amacı bulunmaktadır. Cezanın ilk temel amacı “ödetmek”, ikinci temel amacı ise “önlemektir”. Ödetmekten kasıt, yasalara aykırı olan eylemin gerçekleştirilmesi durumunda, eylemi yapan kişi ya da kişilere yasalarca belirlenmiş yaptırımın uygulanmasıdır. Önlemek ise, suçu işleyene ve toplumdaki diğer insanlara bir daha suç işlenmemesi gerektiğinin ve suçtan çekinilmesini anlatmaktır.¹³

İcra ve İflâs Kanunu'nun amacı, zamanında ve tam olarak ödenmeyen borçların, devlet otoritesi ve organlarını kullanarak, hukuki düzenlemeler ile alacaklının borçlu karşısında haklarını korumak ve alacaklının alacağına kavuşmasını sağlamaktır. Bu amaç kapsamında İcra ve İflâs Kanunu, borçlu ve üçüncü kişilere

¹¹ E. Helman Çetin, *İcra – İflâs Suçları ve Yargılama Usulü*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2012, s. 1.

¹² Saim Üstündağ, *Hileli İflas Suçları Ne Zaman Tamamlanmış Olur ve Böylece Bu Suçlarda Zamanaşımı Süresi Ne Zaman İşlemeye Başlar?*, Yargı Dünyası, Sayı 118, Ekim 2005, s. 18.

¹³ Çetin Akkaya, *Cezaların Belirlenmesi ve Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı ve İnfaz Hukuku*, Ankara, Adalet Yayınevi 2007, s. 27.

yüklediği sorumluluklar çerçevesinde, içerisinde barındırdığı suç ve cezai yaptırımları da öngören bir kanundur. İcra ve İflâs Kanunu'nda suç olarak ele alınan eylemlere karşılık, tazyik hapsi, disiplin hapsi ve adli para cezası gibi cezai hükümler uygulanmaktadır.

İcra ve İflâs Kanunu'nda uygulanan cezalar, hapis cezası ve/veya adli para cezasıdır. Ancak, borçlu hakkında bazı maddelerde disiplin hapsi, bazı ilâmların yerine getirilmemesi gibi durumlarda ise tazyik hapsi uygulanacağı belirtilmiştir. Disiplin hapsi Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 2/1,1 maddesinde de belirtildiği üzere, kısmi bir düzeni korumak amacıyla yaptırım altına alınmış olan fiil dolayısıyla verilen, seçenek yaptırımlara çevrilemeyen, ön ödeme uygulanamayan, tekerrürü esas olmayan, şartla salıverilme hükümleri uygulanamayan, ertelenemeyen ve adli sicil kayıtlarına geçirilmeyen hapistir. Tazyik hapsi ise, ceza hukukunda kabul edilen ceza tanımı açısından bakıldığında, cezadan daha çok takibin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine yönelik tedbir niteliğindedir.¹⁴ Bir diğer ifade ile tazyik hapsi, “*bir kimseyi yapmak zorunda olduğu edimi yerine getirtmek amacı ile hapsetmek; hapsederek zorlama; hapis yoluyla belli bir davranışta (edada) bulunmaya zorlama*” olarak ifade edilen bir yaptırımdır.¹⁵

Borçlunun, yapılması gereken işlem veya eylemi yapması halinde, İcra ve İflâs Kanunu'nun 338/2, 340/1, 341/1, 343/1 ve 344/1 maddelerinde belirtildiği üzere tazyik hapsi sona erer. Tüm bu hükümlerin temel amacı, borcun yerine getirilmesi amacıyla borçlunun bedenine (şahsına) yaptırım uygulanması olmayıp, kötünietli borçluların bu davranışlarının önüne geçmek ve takibin sağlıklı işlenmesini sağlamaktır.¹⁶

İcra ceza hükümlerinin amacı, esas itibariyle, alacaklının alacağına kavuşması için borçlunun yasal yükümlülüklerine uymasını sağlamak ve kötü niyetli davranışlarda bulunulmasını engellemektir.¹⁷ Kaldı ki, İcra ve İflâs Kanunu'nda yer

¹⁴ İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, Seçkin Kitapevi, 2011, s. 671-672.

¹⁵ Ejder Yılmaz, *Hukuk Sözlüğü*, Ankara, Yetkin Kitapevi, 1996, s. 314.

¹⁶ Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz ve Emel Hanağası, *İcra ve İflâs Hukuku*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2018, s. 573; Ejder Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2016, s. 1390.

¹⁷ Arslan/Yılmaz/Taşpınar/Hanağası, *a.g.e.* s. 574.

alan ve belirli şartların oluşması halinde uygulanan icra inkâr tazminatları ile kötü niyetli alacaklı aleyhine hükmedilen kötü niyet tazminatları ve inkâra dayalı para cezalarının temeli bu mantık çerçevesinde oluşmaktadır. Gerek icra suçu oluşturan eylemlerin cezalandırılması ve gerek icra tazminatlarına hükmedilmesi, adalete olan güvenin sağlanmasına da hizmet eder. Çünkü özellikle kötü niyete karşı alınan önlemler sayesinde alacağın, hukuk çerçevesinde, icra ve iflâs daireleri tarafından kısa sürede tam olarak tahsil edilerek, hak sahibine teslim edilmesi, etkin adalet sisteminin gereğidir.¹⁸

Borçlunun borcunu ödememesi (ödeyememesi), bir cezalandırma nedeni olarak kabul edilmemektedir. Anayasamızın 38. maddesine göre de, hiç kimse, yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememesinden dolayı özgürlüğünden alıkonamaz. Bu hüküm, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 4 numaralı protokolünün 1. maddesi ile de paraleldir. İcra ve İflâs Kanunundaki ceza hükümleri de, bu çerçeve de olup, Anayasaya aykırı değildir.¹⁹

Anayasa Mahkemesi de, İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan hapis cezalarının doğrudan sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüğün yerine getirilememesine dayanmadığı; kanunla getirilen belirli yükümlülüklerin ihlâlinin cezalandırıldığını ifade etmiştir. Anayasa Mahkemesine göre, bununla korunmak istenen hukuki yarar, kanun hükmüne uymak suretiyle cebri icranın etkin bir şekilde yürütülerek kamu otoritesinin sağlanmasıdır.²⁰

Yukarıdaki anlatımlar dikkate alınarak, İcra ve iflâs suçlarında uygulanan cezai hükümler ile cebri icra takibinin ilerlemesine engel olan kötüniyetli davranışların cezalandırıldığı söylenebilir. İcra suçlarına ilişkin eski bir Yargıtay

---

¹⁸ Arslan/Yılmaz/Taşpınar/Hanağası, *a.g.e.* s. 574.; Çetin, *a.g.e.* s. 2..

¹⁹ Ejder Yılmaz, *Borçlunun Sözleşmeden Doğan Yükümlülüğünü Yerine Getirememesine İlişkin Anayasa Hükmü ve İcra İflâs Suçları*, Prof. Dr. Ergun Önen'e Armağan, MÜHFD, İstanbul, 2003, s. 493.

²⁰ Anayasa Mahkemesi'nin 21.11.2002 tarih, 2001/415 Esas ve 2002/166 sayılı Kararı'nda (Resmi Gazete 28/02/2003 tarih ve 25034 sayı) "...İtiraz konusu kuralda düzenlenen suç konusu eylem, Anayasa'nın 38. maddesinin sekizinci fıkrasında sözü edilen, doğrudan sözleşmenin yükümlülüğünün yerine getirilememesi olmayıp, kanunla getirilen mal beyanında bulunma yükümlülüğünün yerine getirilmemesidir. Bununla korunmak istenen hukuki yarar, yasa hükmüne uymak suretiyle cebri icranın etkin bir şekilde yürütülerek kamu otoritesinin sağlanmasıdır. Bu nedenlerle kural, Anayasa'nın 38. maddesinin sekizinci fıkrasına aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir" denilmektedir.

kararında, icra ve iflâs suçlarının borçluyu borcundan kaynaklı cezalandırma amacının olmadığı açık bir şekilde vurgulanmaktadır.²¹

1.3. İcra ve İflâs Suçlarının Temel Özellikleri

Hukuk sistemimizde, icra ve iflâs hukuku ilişkin cezai hükümler, İcra ve İflâs Kanunu'nun on altıncı babında düzenlenmiştir. Bu hükümlerde, icra ve iflâs takipleriyle ilgili olarak yapılan veya yapılmayan çeşitli eylem ve işlemlerin cezaya tâbi olduğu, “*kanunsuz suç ve ceza olmaz*” ilkesi çerçevesinde, hangi eylem ve işlemlerin cezalandırılacağı ayrı ayrı gösterilmiştir. Bu cezaların önemli bir bölümü, doğrudan borçlu (veya müflis) ile ilgilidir. Bir kısım suçların faili (cezaların muhatabı) ise üçüncü kişilerdir.²²

İcra ve iflâs suçlarının genel özellikleri şu şekilde sıralanabilir:²³

- 1- İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenen suçlarla ilgili davalara icra mahkemesinde bakılır. İcra ve İflâs Kanunu'nun hükümlerine göre, “*hapis veya hapis ve adli para cezası (331/1, 332, 333/a, 335, 337/a, 338/1, 342 ve 345/b.)*” ile “*disiplin veya tazyik hapsine (İcra ve İflâs Kanunu'nun 76, 338/2, 339, 340, 341, 343 ve 344)*” icra mahkemesi karar verir.
- 2- İcra mahkemesinin görevine giren işler, diğer mahkemelerde görülen ceza davaları ile birleştirilemez (İİK 346).
- 3- İcra ve İflâs Kanunu'ndaki suç sayılan fiillerden dolayı yetkili icra mahkemesi, icra takibinin yapıldığı yerdeki mahkemedir (İİK 348).
- 4- Takip hukukunda düzenlenen suçlar kural olarak şikâyete bağlıdır ve şikâyet hakkı, suç sayılan fiilin öğrenildiği tarihten itibaren üç ay ve her fiilin işlendiği tarihten itibaren bir sene geçmekle düşer (İİK 347).

²¹ Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 11/12/1957 tarih, 1957/16 Esas ve 1957/28 sayılı kararında, “*Prensip itibariyle İcra ve İflas Kanunu'na vazolunan cezai hükümler borçluyu kanun emirlerine karşı itaate mecbur etmek ve dolayısıyla alacaklının hakkını kolayca istihsal eylemek için bir nevi müeyyideden ibarettir. Bunlar şekli suç mahiyetindedirler. Nitekim mezkûr kanununun 354. maddesi mucibince borç ifa edilirse dava ve bütün neticeleriyle ceza düşmektedir*” denilmektedir (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

²² Arslan/Yılmaz/Taşpınar/Hanağası, *a.g.e.*, s. 573.

²³ Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Meral Özkan Sungurtekin ve Muhammet Özeker, *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*, İstanbul, On iki levha yayıncılık, 2018, s. 541.

- 5- Takip hukukunda, takibi şikâyete bağlı suçlardan dolayı, kural olarak şikâyetçi feragat eder veya borcun itfa edildiği anlaşılırsa, dava ve tüm sonuçları ile ceza düşer (İİK 354).
- 6- İcra mahkemesinin İcra ve İflâs Kanunu'na göre verdiği tazyik ve disiplin hapsine (*İcra ve İflâs Kanunu'nun 76, 338/2, 339, 340, 341, 343 ve 344*) ilişkin karar, kesinleştiği tarihten itibaren iki yıl geçtikten sonra yerine getirilemez, yani infaz edilemez. İcra ve İflâs Kanunu'nun 16. babında düzenlenen ve yaptırım olarak hapis ve adli para cezası için (*İcra ve İflâs Kanunu'nun 331, 332, 333, 333/a, 334, 334/a, 336, 337/a, 338/1, 341, 345/a ve 243/b*) öngörülen en fazla ceza miktarı beş yıla kadar hapis ve/veya adli para cezası olduğundan bu suçlar için ceza zamanaşımı on yıldır (TCK madde 68/e).

İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenen icra suçlarından, takibi şikâyete bağlı olanların, borcun sona ermesi halinde dava ve bütün sonuçlarıyla birlikte cezanın düşmesi de (İİK madde 354), cezaların, borçlunun özgürlüğünün ortadan kaldırılmasına değil, yalnızca alacağın tahsiline yönelik olduğunu göstermektedir.²⁴

1.4. İcra ve İflâs Suçlarının Genel Ceza Suçlarından Farkı

Ceza hukukunda, hukuka aykırı olan ve yaptırım öngörülen eylemler, nitelendirme yönünden iki şekilde ele alınmaktadır. Buna göre, hukuka aykırılık oluşturan eylemin yaptırımı hapis veya adli para cezası ise o eylem suç olarak kabul edilirken, idari para cezası gerektiren bir eylem ise kabahat²⁵ olarak nitelendirilmiştir. Bu tanımlamaya göre, İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenen ve yaptırımı bağlanan eylemler incelendiğinde, İcra ve İflâs Kanunu'nun 331/1, 332, 333/a, 335, 337/a, 338/1, 342 ve 345/b. maddelerinde düzenlenen ve cezası hapis ya da hapis ve adli para cezası olan eylemlerin suç olarak kabul edilmektedir. Ancak İcra ve İflâs Kanunu'nun disiplin ve tazyik hapsi cezasını gerektiren 338/2, 339, 340, 341, 343 ve 344. ve 76. maddelerinde düzenlenen fiillerin, suç, kabahat ya da tedbir

²⁴ Arslan/Yılmaz/Taşpınar/Hanağası, a.g.e. s. 576.

²⁵ Kabahatler Kanunu'nun 2. maddesinde, "*Kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılır*" denilmektedir.

olarak mı değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin ne İcra ve İflâs Kanunu'nda ne de diğer kanunlarda bir herhangi bir hüküm bulunmaktadır. Ancak, Yargıtay²⁶ bir kararında, İcra ve İflâs Kanun'un on altıncı babında düzenlenen eylemleri ikiye ayırmış ve hapis veya adli para cezası yaptırımını olan eylemleri suç, tazyik hapsi ve disiplin hapsi yaptırımını olan eylemleri ise kabahat olarak tanımlamıştır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 5. maddesinde, 756 sayılı mülga Ceza Kanunu'nun bu hükme karşılık gelen 10. maddesinin aksine, Ceza Kanunu genel hükümlerinin özel kanunlardaki ceza içeren hükümler bakımından da geçerli olacağı hükme bağlanmıştır. Bu düzenlemeden sonra, İcra ve İflâs Kanunu'nun icra ve iflas cezalarının paraya çevrilemeyeceği ve ertelenemeyeceğine ilişkin 352/b maddesinin zımnen yürürlükten kalktığı kabul edilmeye başlandı. Bunun sonucu olarak uygulamada icra ve iflas suçlarına ilişkin cezaların uygulanması konusunda görüş ayrılıkları yaşanmaya başlandı. Daha sonra, 11.05.2005 tarihli ve 5349 sayılı Kanunla Türk Ceza Kanunu'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanuna eklenen geçici madde ile daha sonra da 5358 sayılı Kanun ile bu sorun giderilmiştir.

Öğretide, Türk Ceza Kanunu kapsamında suç olmayan, ancak İcra ve İflâs Kanundaki eylemlere karşılık uygulanan tazyik hapsi gibi yaptırımlar Türk Ceza Kanunu açısından ceza olarak kabul edilmemektedir. Bunun en temel gerekçesi ise, Türk Ceza Kanunu madde 45'te yer alan ceza kavramı karşılığının "hapis" ve "adli

---

²⁶ Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 18.12.2009 tarih, 2009/16-15Esas ve 2009/282 Karar sayılı içtihadında, "...5237 sayılı TCY'de, cürüm-kabahat ayrımı ve buna bağlı olarak da yaptırım sisteminde yer alan ağır hafif hapis ayırımına son verilmesi üzerine, yasada kabahat olarak öngörülen bir kısım eylemler 5326 sayılı Kabahatler Yasası ile idari yaptırımını gerektiren eylemler olarak düzenlenmiş, bir kısım eylemler ise suç haline getirilmiştir. Bu sistem ve yaptırım değişikliğinin zorunlu sonucu olarak, özel yasalardaki yaptırım sisteminin de 5237 sayılı Yasa'ya uyarlanması amacıyla 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe konulan 5252 sayılı Türk Ceza Yasası'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkındaki Yasa'nın 7. maddesi ile yasalarda, yaptırım hafif hapis ve hafif para cezası olarak öngörülen eylemler ve buna bağlı olarak İcra ve İflas Yasası'nda yaptırım hafif hapis olarak öngörülen eylemler idari para cezası gerektiren kabahatlere dönüştürülmüştür. Ancak, bu genel uyarlama hükmünün yetersiz olduğunu gören yasa koyucu, 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5358 sayılı Yasa ile İcra ve İflas Yasası'nın 16. bab kapsamındaki fiilleri ikili bir ayrıma tabi tutarak, bir kısım eylemleri suç olarak, diğer bir kısım eylemleri ise kabahat olarak düzenlemiştir. Bu kapsamda 337, 338/2, 339, 340, 341, 343 ve 344. maddelerdeki eylemler kabahat olarak düzenlenip, disiplin hapsi veya tazyik hapsi şeklinde yaptırımlara bağlanmıştır. 331, 332, 333, 333/a, 334, 335, 336, 337/a, 338/1, 342, 345/a, 345/b maddelerindeki eylemler ise suç kapsamında sayılmış ve yaptırım olarak hapis cezası veya adli para cezası getirilmiştir..." demektedir. (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

para cezası” olması gerektiğine ilişkin hükümdür.²⁷ Ayrıca, disiplin hapsi de Ceza Muhakemesi Kanunu’nun tanımlar başlıklı 2. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, kısmî bir düzeni korumak amacıyla yaptırım altına alınmış olan fiil dolayısıyla verilen, seçenek yaptırımlara çevrilemeyen, ön ödeme uygulanamayan, tekerrüre esas olmayan, şartla salıverilme hükümleri uygulanamayan, ertelenemeyen ve adli sicil kayıtlarına geçirilmeyen hapis türü disiplin hapsi olarak tanımlanmıştır (CMK madde 2/1).²⁸

Türk Ceza Kanunu’nun 5. maddesi kapsamında, “*cezai hükümler içeren kanun*” ifadesi kullanılmış ve İcra ve İflâs Kanunu’nda düzenlenen icra ve iflâs suçları da bu kapsamda değerlendirilmektedir. İcra ve İflâs Kanunu’nda yazılı “*icra ve iflâs suçları*” icra ve iflâs hukuku kapsamındaki eylemlerle sınırlıdır. Bu suçlar icra işlemlerinin uygulanması bakımından kendine has özelliklere sahiptir. İcra suçları; unsurları, muhakeme usulü, ceza çeşitleri ve sonuçları olarak genel ceza suçlarından farklıdır. ²⁹ İcra ve İflâs Kanunu içerisinde yer alan “*icra ve iflâs suçları*” da Türk Ceza Kanunu’nun 5. maddesindeki hükme bağlıdır. Bu kapsamda ortaya çıkan temel farklılıklar şunlardır:³⁰

- 1- Şikâyete tabi icra ve iflâs suçları yönünden yapılan ceza yargılamaları İcra ve İflâs Kanunda belirtilen esaslara göre yapılmaktadır. İcra suçlarına ilişkin yapılan yargılamalar genel ceza yargılamalarına göre; yargılama usulü, soruşturma aşamasının olmaması ve genel ceza mahkemelerinin icra mahkemelerine göre daha yoğun bir iş yükü altında olması gibi nedenlerden dolayı, daha hızlı ve kolay sonuçlanmaktadır. Eğer İcra ve İflâs Kanunu’nda bir yönlendirme varsa ya da İcra ve İflâs Kanunu’nda suça ilişkin hüküm mevcut değil ise, icra mahkemesinin bu bapta yer alan suçlardan dolayı verdiği hükümlerle ilgili olarak 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza

²⁷ Türk Ceza Kanunu 45. madde “(1) Suç karşılığında uygulanan yaptırım olarak cezalar, hapis ve adli para cezalarıdır.”

²⁸ Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 2/1 maddesinde, “Disiplin hapsi: Kısmî bir düzeni korumak amacıyla yaptırım altına alınmış olan fiil dolayısıyla verilen, seçenek yaptırımlara çevrilemeyen, ön ödeme uygulanamayan, tekerrüre esas olmayan, şartla salıverilme hükümleri uygulanamayan, ertelenemeyen ve adli sicil kayıtlarına geçirilmeyen hapsi, İfade eder” denilmektedir.

²⁹ Türk Ceza Kanunu 5. madde “Bu Kanunun genel hükümleri, özel ceza kanunları ve ceza içeren kanunlardaki suçlar hakkında da uygulanır.”

³⁰ Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Meral Özkan Sungurtekin ve Muhammet Özkes, *İcra ve İflâs Hukuku*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2011, s. 727.

Muhakemesi Kanununun kanun yollarına ilişkin hükümleri uygulanır (İİK 353).

- 2- İcra suçlarına ilişkin bütün disiplin hapsi, tazyik hapsi ya da para cezası gibi ceza davaları icra mahkemelerinde sonuçlandırılmaktadır. Genel ceza davaları ise, ceza türüne göre sulh ceza hâkimliği, asliye ceza ya da ağır ceza mahkemelerinde yargılaması yapılmaktadır. Bunun dışında çek kanunundan kaynaklanan ve icra ceza mahkemesinde görülen davalar ayrı bir başlık altında ele alınacaktır.
- 3- İcra mahkemesinin görevine giren işler, diğer mahkemelerde görülen ceza davaları ile birleştirilemez iken, Ceza Muhakemesi Kanuna göre görülen ceza davalarında, davalar arasında bir ilişki ya da illiyet bulunması durumunda davaların birleştirilmesine karar verilebilir (İİK 346).
- 4- Yetki olarak, icra ve iflâs suçlarında icra takibinin yapıldığı yerdeki icra mahkemeleri yetkili iken, genel ceza davalarında yetki suçun işlendiği yer mahkemeleri üzerindedir.
- 5- İcra ve İflâs Kanunu'nda 335'inci maddesinde düzenlenen "*Üzerinde Hapis Hakkı Bulunan Eşyayı Kaçırma veya Gizleme ile Tahliyesi Gereken Taşınmazı İşgal Ettirme*" suçu hariç, çoğu icra suçlarında şikâyet yazılı ya da sözlü olarak icra mahkemelerine yapılarak dava işlemine geçilirken, genel ceza davalarında ceza mahkemelerine direkt müracaat yapılamamakta, yalnızca iddianame kapsamında davalar açılmaktadır. Davalarda iddianame bulunmaması Avrupa İnsan Hakları Sözleşme'nin 6. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendiyle güvence altına alınan "*isnadın bildirilmesi*" ve aynı fıkranın (d) bendiyle güvence altına alınan "*savunma hakkı*"nın kısıtlandığı düşünülerek, "*adil yargılanma hakkı*" ihlali kapsamında değerlendirilebilir. Kanaatimce usul ekonomisi çerçevesinde *disiplin hapsi cezası gerektiren suçlar* için iddianame olmaksızın, yalnızca alacaklının (müşteki) şikâyeti ile ceza davası yoluna geçilebilmeli, ancak *cezası hapis ve adli para cezası olan suç türleri* yönünden yapılan şikâyetler, adil yargılanma hakkı kapsamında doğrudan Cumhuriyet Başsavcılığına yapılmalı ve savcılık tarafından düzenlenecek bir iddianame ile ceza davası açılması gerekmektedir.
- 6- Süreler bakımından da icra ve iflâs suçları ile genel ceza suçları arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin, İcra ve İflâs Kanunu'nun 347. maddesi

ile sınırlı olan on altıncı bapta sayılı icra suçları için, icra suçunun öğrenildiği tarihten itibaren üç ay ve suçun işlendiği tarihten itibaren ise bir yıl içerisinde icra suçu hakkında harekete geçilmelidir. Buna karşılık Türk Ceza Kanunu'nun 73/1 maddesi gereğince, ceza suçlarında, suçun nev'ine göre zamanaşımı süresinin geçilmemesi koşuluyla eylemin ve failin kim olduğunun öğrenilmesinden itibaren altı ay içerisinde şikâyet hakkı kullanılmalıdır.

- 7- İcra suçlarında şikâyete bağlı bir icra suçunun, şikâyetçi tarafından infaz işleminin sonuçlanmasına kadar geçen süre de şikâyetten vazgeçilirse, borçlu yönünden açılmış olan dava ve varsa verilen ceza, sanık tarafından kabule de bakılmaksızın düşer. Ancak Türk Ceza Kanunu 73/4 maddesine göre, şikâyete bağlı bir genel ceza suçunda, şikâyetten vazgeçme işlemi kararın kesinleşmesine kadar geçen sürede yapılmalıdır ve bu durum neticesinde vazgeçmeden kaynaklı bir sonuç ortaya çıkması sanık tarafından kabul edilmelidir.
- 8- Bir icra suçunun meydana gelebilmesi için kesinleşmiş bir icra takibinin olması ve icra suçunun faili olan bir borçlunun olması gerekmektedir. Ancak, genel ceza davalarında böyle bir süreç bulunmamaktadır.
- 9- İcra suçlarına ilişkin yargılamalarda Cumhuriyet savcıları görev yapmazken, ağır ceza mahkemelerinde görülen genel ceza yargılamalarında Cumhuriyet savcıları yer almaktadır. Ayrıca, 31.12.2019 tarihine kadar³¹, asliye ceza mahkemelerinde yapılan duruşmalarda Cumhuriyet savcısı bulunmaz ve katılma hususunda Cumhuriyet savcısının görüşü alınmaz. Ancak, verilen hükümler ile tutuklamaya veya salıverilmeye ilişkin kararlara karşı Cumhuriyet savcısının kanun yoluna başvurabilmesi amacıyla dosya Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir.
- 10- Hareket bir zarar veya zarar tehlikesine neden oluyorsa bu suçlar şekli suç, neticenin zarar veya zarar tehlikesi suçları olarak ayrıldığı, bu kapsamda hareketin belli bir neticeyi doğurmasıyla tamamlanan suçlar ise maddi suç olarak tanımlanmaktadır.³² İcra ve iflâs suçlarında, eylemin gerçekleştirilmesi

³¹ 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un geçici 9. maddesi.

³² Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, Us-A Yayıncılık, 2012, s. 202.

ile birlikte suç oluşmuş olur. Diğer bir ifade ile eylemin meydana gelmesinden sonra sonucunun oluşup oluşmadığı ve bir değişikliğe sebep olup olmadığına bakılmaz, icra ve iflâs suçları şeklidir. Ancak genel ceza suçları maddi suç özelliği taşımaktadır.

1.5. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Ek 4 Numaralı Protokolü ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 38/8 Maddesi Kapsamında İcra ve İflâs Suçlarının Değerlendirilmesi

Çağdaş hukuk sistemlerinde borçlunun borcunu ödeyememesi sebebiyle özgürlüğünün kısıtlanması yasaklanmıştır. Bu durum Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) 4 Nolu Protokol kapsamında kural olarak benimsenmiştir. Buna göre bahsi geçen protokolün 1. maddesinde *“Borçtan dolayı özgürlüğünden yoksun bırakılma yasağı”* kapsamında *“Hiç kimse, yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememiş olmasından dolayı özgürlüğünden alıkonulamaz”* denilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine 1963 yılında eklenen 4 numaralı bu protokol, Türkiye tarafından 1992 senesinde imzalanmış ve 1994 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile hayata geçirilmiştir. Ardından Türkiye’de 2001 yılında yapılan Anayasa değişikliği³³ ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 4 numaralı protokolün 1. maddesi birebir alınarak Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 38. maddesinin sekizinci fıkrasına eklenmiştir. Bu şekilde *“borçtan dolayı özgürlüğünden yoksun bırakılma yasağı”* anayasal düzeyde tanınmış ve ulusal hukuk sistemimiz de yerini almıştır.

Belirtilen protokolün 1. maddesinde açıklandığı üzere *“özgürlükten yoksun bırakılma yasağının”* uygulanabilmesi için sorumluluk ya da borcun *“sözleşmeden kaynaklı”* olması gerekmektedir. Yasağın belirttiği sözleşme kapsamına; herhangi bir para borcu, bir şeyin yapılması ya da yapılmaması, alım – satım ve diğer özel hukuk kapsamına giren sözleşmeler ile kamu hukukuna giren ve bu çerçevede yapılan tüm sözleşmeler girmektedir.³⁴ Bunlar dışında sözleşme kapsamına girmeyen, vergi

³³ 03.10.2001 tarih ve 4709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun, Resmi Gazete (17.10.2001 tarih ve 24556 sayı).

³⁴ Sesim Soyer Güleç, *Borç İçin Hapis Yasağı ve Karşılıksız Çek Suçu*, Ankara, Seçkin Kitapevi, 2011, s. 35-36.

borcu, kamu ya da nafaka borcu ile tazminat borcunu ilgilendiren mahkeme kararları ile ilişkili ya da sebepsiz zenginleşme ve haksız fiillerden kaynaklı sorumlulukların ihlali durumunda “*borçtan dolayı özgürlüğünden yoksun bırakılma yasağı*” talep edilemez ve uygulanamaz.³⁵

Görüldüğü üzere, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 4 numaralı protokolünün 1. maddesinde ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa’sının 38/8. maddesinde “*yükümlülüğü yerine getirememe*” denilerek, borçlunun borcunu ödeme gücünün olmaması vurgulanmaktadır.³⁶ Diğer bir ifade ile borçlunun borcunu ödeme gücü olduğu halde, yükümlülüğünü yerine getirilmesinde kötü niyetli hareket etme durumu ifade edilmektedir. Bu sebeple, sözleşmeden doğan yükümlülüklerine gerine getirilmemesi değil, yerine getirilememesi durumlarında uygulanabilmektedir. Kanun maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 4 numaralı protokolünün 1. maddesinde de “*yükümlülüğü yerine getirememe*” ifadesi kullanılmıştır. “*Yerine getirememe*” ifadesi ile borçlunun maddi durumunun borç ödemeye uygun olmaması kastedilmektedir. Diğer bir ifade ile borçlunun ödememe konusunda iyi niyetli olması anlatılmak istenmiştir. Bu durumda kötü niyetli davranan ve yükümlülüklerini yerine getirme gücü olduğu halde hileli hareket eden borçlunun gerek Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 4 numaralı protokolünün 1. maddesinden, gerekse Türkiye Cumhuriyeti Anayasa’sının 38. maddesinde yazılı “*Borçtan dolayı özgürlüğünden yoksun bırakılma yasağı*” ilkesinden faydalanması mümkün değildir.³⁷

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 4 numaralı protokolü ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa’sının 38/8. maddesinde yer alan “*borç için özgürlüğünden yoksun bırakılma yasağına*” ilişkin düzenlemenin, İcra ve İflâs Kanunu’nda belirtilen bir kısım icra ve iflâs suçlarında uygulanıp uygulanamayacağı konusunda farklı görüşler mevcuttur. Bu kapsamda, İcra ve İflâs Kanunu’nda yer alan mal beyanında bulunmama (İİK madde 76), alacaklıyı zarara sokma kastıyla mevcudu eksiltme (İİK madde 331), kendi fiilleriyle aczine sebebiyet verme veya durumunun

³⁵ Metin Feyzioğlu, *Sözleşmeden Kaynaklanan Yükümlülükler Nedeniyle Hürriyetin Kısıtlanması, AİHS ve Anayasa m. 38 f. 8 Açısından Para Borçlarında Yaptırımlar Sempozyumu*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2001, s. 17; Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1408.

³⁶ Feyzioğlu, *a.g.e.* s. 15-16.

³⁷ Güleç, *a.g.e.* s. 27.

fenalığını bilerek ağırlaştırma (İİK madde 332), gerçeğe aykırı beyanda bulunma (İİK madde 338/1) ve borç ödeme taahhüdünü ihlal etme (İİK madde 340) suçları doğrudan borçlunun özgürlüğünü sınırlayan cezalar hükmettiğinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 4 numaralı protokolü ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 38/8. maddesinde yer alan “*borç için özgürlüğünden yoksun bırakılma yasağı*” ile çelişkili bir durum oluşturup oluşturmadığı tartışma konusudur. Ancak, belirtilen icra ve iflâs suçlarından hükmedilen cezai yaptırımlar, borçlu ile alacaklı arasındaki borç ilişkisine neden olan sözleşmeden kaynaklı olmamakla birlikte, kötüniyetli bir şekilde Kanun tarafından kendisine yüklenen yükümlülüğü ihlal etmesinden kaynaklanmaktadır.³⁸

Anayasa Mahkemesi ise, İcra ve İflâs Kanunu'nun 340. maddesinde konu edilen taahhüdü ihlal suçu gibi icra suçlarının, doğrudan sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüğün yerine getirilememesine dayanmadığı, kanunla getirilen belirli yükümlülüklerin ihlâlinin cezalandırıldığını ifade etmiştir. Anayasa Mahkemesine göre, bununla korunmak istenen hukuki yarar, kanun hükmüne uymak suretiyle cebri icranın etkin bir şekilde yürütülerek kamu otoritesinin sağlanmasıdır.³⁹ Bu nedenle bahsi geçen icra ve iflâs suçları için verilen cezai yaptırımlarda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 4 numaralı protokolü ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 38/8. maddesinde yer alan “*borç için özgürlüğünden yoksun bırakılma yasağının*” ihlal edilmediği düşünülmelidir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 4 numaralı protokolü ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 38/8. maddesinde yer alan “*borç için özgürlüğünden yoksun bırakılma yasağına*” ilişkin tartışma ve anlatımlar, çalışma kapsamında ilgili icra ve iflâs suçları için açılan alt başlıklar altında ve Yüksek Yargı kararları ışığında ayrıca değerlendirilecektir.

---

³⁸ Feyzioğlu, a.g.e. s. 17

³⁹ Anayasa Mahkemesi'nin 21.11.2002 tarih, 2001/415 Esas ve 2002/166 sayılı Kararı'nda (Resmi Gazete 28/02/2003 tarih ve 25034 sayı) “...İtiraz konusu kuralda düzenlenen suç konusu eylem, Anayasa'nın 38. maddesinin sekizinci fıkrasında sözü edilen, doğrudan sözleşmenin yükümlülüğünün yerine getirilememesi olmayıp, kanunla getirilen mal beyanında bulunma yükümlülüğünün yerine getirilmemesidir. Bununla korunmak istenen hukuki yarar, yasa hükmüne uymak suretiyle cebri icranın etkin bir şekilde yürütülerek kamu otoritesinin sağlanmasıdır. Bu nedenlerle kural, Anayasa'nın 38. maddesinin sekizinci fıkrasına aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir” denilmektedir.

1.6. İcra ve İflâs Suçlarının İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenme Şekli

İcra ve İflâs Kanunu kapsamında, icra ve iflâs suçları için düzenlenen ceza hükümleri, icra ve iflâs takiplerinin etkin bir şekilde uygulanabilmesi ve özellikle kötü niyetli eylem ve işlemlerin önlenmesini amaçlamaktadır.⁴⁰

Bu kapsamda, icra işlemleri sırasında borçlu yönünden gerçekleştirilen bir kısım eylemler, İcra ve İflâs Kanunu'nun 331/1, 332, 333/a, 335, 337/a, 338/1-2, 339, 340, 341, 342, 343, 344 ve 345/b hükümleri gereğince icra suçu olarak değerlendirilmiştir. Tüm bunlar dışında, İcra ve İflâs Kanununun 76. maddesinde de diğer icra ve iflâs suçlarından ayrı olarak başka bir icra suçu hükmü daha mevcuttur.

İcra suçları yönünden ortaya konulan cezai yaptırımlar, icra suçunun nev'ine göre; hapis ve adli para cezası, disiplin veya tazyik hapsi cezası şeklinde düzenlenmiştir. İcra ve İflâs Kanunu'nda icra ve iflâs suçları kapsamında uygulanan cezai hükümler, eyleme göre farklılıklar göstermektedir.

İcra ve İflâs Kanunu, icra ve iflas suçlarına ilişkin düzenlemeyi “*hapis ve adli para cezasını oluşturan icra ve iflâs suçları*” ile “*disiplin hapsi ve tazyik hapsini oluşturan icra ve iflâs suçları*” şeklinde ikiye ayırmıştır. Buna göre, hapis ve adli para cezası yaptırımı olan icra ve iflâs suçları; İcra ve İflâs Kanunu'nun 331/1, 332, 333/a, 335, 337/a, 338/1, 342 ve 345/b maddelerinde, disiplin hapsi ve tazyik hapsi yaptırımı olan icra ve iflâs suçları ise, İcra ve İflâs Kanunu'nun 76, 338/2, 339, 340, 341, 343 ve 344 maddelerinde düzenlenmiştir.⁴¹

⁴⁰ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1339; Nizam İpekçi, *İcra Mahkemesi Tatbikatı ve İcra ve İflas Suçları*, Ankara, Adil Yayınevi, 2005, s. 553.

⁴¹ Yargıtay, İcra ve İflâs Kanunu'nun 16. babında düzenlenen eylemleri iki ayrı şekilde değerlendirmiştir. Buna göre, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 18/12/2009 tarih, 2009/16-15 Esas ve 2009/282 sayılı kararında, “5237 sayılı TCK'nda, cürüm-kabahat ayrımı ve buna bağlı olarak da yaptırım sisteminde yer alan ağır-hafif hapis ayırımına son verilmesi üzerine, yasada kabahat olarak öngörülen bir kısım eylemler 5326 sayılı Kabahatler Yasası ile idari yaptırımı gerektiren eylemler olarak düzenlenmiş, bir kısım eylemler ise suç haline getirilmiştir. Bu sistem ve yaptırım değişikliğinin zorunlu sonucu olarak, özel yasalardaki yaptırım sisteminin de 5237 sayılı Yasa'ya uyarlanması amacıyla 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe konulan 5252 sayılı Türk Ceza Yasası'nın Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkındaki Yasa'nın 7. maddesi ile yasalarda, yaptırımı hafif hapis ve hafif para cezası olarak öngörülen eylemler ve buna bağlı olarak İcra ve İflas Yasası'nda yaptırımı hafif hapis olarak öngörülen eylemler idari para cezası gerektiren kabahatlere dönüştürülmüştür. Ancak, bu genel uyarılama hükmünün yetersiz olduğunu gören yasa koyucu, 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5358 sayılı Yasa ile İcra ve İflas Yasası'nın 16. bab kapsamındaki fiilleri ikili bir ayrıma tabi

Çalışmada, öncelikle hapis ve adli para cezasını oluşturan icra ve iflâs suçları ilgili hükümler çerçevesinde ve alt başlıklar halinde anlatılacaktır. Devamında, disiplin hapsi ve tazyik hapsini oluşturan icra ve iflâs suçları belirtilen Kanun hükümleri ışığında ve alt başlıklar halinde değerlendirilecektir.

1.6.1. Hapis ve Adli Para Cezasını Gerektiren Suçlar

Kanunlarca suç olarak tanımlanan bir eylemi gerçekleştiren kişiye uygulanan ve o kişinin özgürlüğünü sınırlandıran cezalar hapis cezası olarak tanımlanmaktadır.⁴² Hapis cezaları süre bakımından üç şekilde kategorize edilmektedir. Bunlar: ağırlaştırılmış müebbet, müebbet ve süreli hapis cezalarıdır. (TCK madde 46). Burada bahsi geçen süreli hapis cezası, süreli ve kısa süreli olmak üzere iki şekilde uygulanmaktadır. Eğer, yasada aksi ortaya konulmamış ise, süreli hapis cezası bir aydan az ve yirmi yıldan fazla olamaz. Verilen hapis cezası bir yıl ya da bir yıldan az ise, bu durumda verilen ceza kısa süreli hapis cezası şeklinde değerlendirilmektedir (TCK madde 49).⁴³

Adli para cezası⁴⁴ ise, hapis cezasında olduğu gibi kanun tarafından suç sayılan bazı eylemlere karşı, eylemi gerçekleştiren kişinin malvarlığına uyguladığı cezai bir yaptırımdır (TCK madde 52/1).⁴⁵

---

tutarak, bir kısım eylemleri suç olarak, diğer bir kısım eylemleri ise kabahat olarak düzenlemiştir. Bu kapsamda 337, 338/2, 339, 340, 341, 343 ve 344. maddelerdeki eylemler kabahat olarak düzenlenip, disiplin hapsi veya tazyik hapsi şeklinde yaptırımlara bağlanmıştır. 331, 332, 333, 333/a, 334, 335, 336, 337/a, 338/1, 342, 345/a, 345/b maddelerindeki eylemler ise suç kapsamında sayılmış ve yaptırım olarak hapis cezası veya adli para cezası getirilmiştir...” demektedir (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

⁴² Mahmut Koca ve İlhan Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, Seçkin Kitapevi, 2010, s. 492.

⁴³ Bahri Öztürk ve Mustafa Ruhan Erdem, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, Ankara, Seçkin Kitapevi, 2005, s. 284.

⁴⁴ Türk Ceza Kanunu'nun 52/1. maddesinde, “Beş günden az ve kanunda aksine hüküm bulunmayan hâllerde yediyüzotuz günden fazla olmamak üzere belirlenen tam gün sayısının, bir gün karşılığı olarak takdir edilen miktar ile çarpılması suretiyle hesaplanan meblağın hükümlü tarafından Devlet Hazinesine ödenmesi” denilmektedir.

⁴⁵ İbrahim Aşık, *5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu ve 5358 Sayılı Kanun Işığında İcra ve İflâs Kanunu'nda Yer Alan Cezai Hükümler (m. 331 – 354)*, C. II, Ankara, 2010, s. 2530.

İcra ve İflâs Kanunu'nda, bazı icra ve iflâs suçlarına ilişkin; yalnızca hapis ve adli para cezası ya da yalnızca adli para cezası hükümleri uygulanmaktadır. Buna göre;

- 1- İcra ve İflâs Kanunu madde 332/1'de, "*kendi fiiliyle aczine sebebiyet verme veya durumun fenalığını bilerek ağırlaştırma*",
- 2- İcra ve İflâs Kanunu madde 335'de "*üzerlerinde kiralayanın hapis hakkı tanınmış ve defteri yapılmış eşyayı kaçıran veya gizleyen borçlu ile tahliyesi emrolunan yeri kiralayana zarar vermek maksadıyla işgal ettirme*",
- 3- İcra ve İflâs Kanunu madde 337/a'da "*ticareti terk hükümlerine aykırı davranma*",
- 4- İcra ve İflâs Kanunu madde 338/1'de "*gerçeğe aykırı beyanda bulunma*",
- 5- İcra ve İflâs Kanunu madde 342'de "*icra dairesince teslim edilen taşınmaza veya gemiye tekrar girme*" suçları yönünden sadece "hapis" cezasının uygulanmaktadır.

Ayrıca,

- 1- İcra ve İflâs Kanunu madde 331/1'de "*alacaklıyı zarara sokma kastıyla mevcudu azaltma*",
- 2- İcra ve İflâs Kanunu madde 333/a'da "*ticari işletme yöneticisinin borçlarını ödememesi*",
- 3- İcra ve İflâs Kanunu madde 345/b'de "*menfaat karşılığı artırmadan çekilme veya artırmaya katılmama*" suçlarına ilişkin ise, hapis ve adli para cezasının verilmesi uygun görülmüştür.

Tüm bunlar dışında, İcra ve İflâs Kanunu'nun 333a/2 maddesinde belirtilen "*ticari faaliyeti yürüten kişinin borçlarını taksirle ödememesi*" durumunda ise, yalnızca adli para cezasına çarptırılması hükmü mevcuttur.

İcra ve İflâs Kanunu'nda uygulanan hapis ve adli para cezalarına ilişkin hükümlere bakılacak olursa;

- 1- İcra ve İflâs Kanunu madde 331/1'de, "*altı aydan üç yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası*"

- 2- İcra ve İflâs Kanunu madde 332/1’de “*on beş günden altı aya kadar hapis cezası*”
- 3- İcra ve İflâs Kanunu madde 333/a’da “*iki aydan iki yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası*”
- 4- İcra ve İflâs Kanunu madde 335’de “*üç aydan iki yıla kadar hapis ve üç bin güne kadar adli para cezası*”
- 5- İcra ve İflâs Kanunu madde 337/a’da “*üç aydan bir yıla kadar hapis cezası*”
- 6- İcra ve İflâs Kanunu madde 338/1’de “*üç aydan bir yıla kadar hapis cezası*”
- 7- İcra ve İflâs Kanunu madde 342’de “*üç aydan bir yıla kadar hapis cezası*”
- 8- İcra ve İflâs Kanunu madde 345/b’de “*bir yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası*” yaptırımları hüküm altına alınmıştır.

Bu kapsamda, İcra ve İflâs Kanunu’nda icra ve iflâs suçlarına ilişkin uygulanan hapis cezalarının alt ve üst sınırları değerlendirildiğinde altı ay ile üç yıl arası olduğu görülmektedir. Yani icra ve iflâs suçları için uygulanan hapis cezaları “sürelî hapis cezaları” kapsamında değerlendirilmektedir. Ancak, icra ve iflâs suçları için yapılan yargılama sonucunda, mahkeme tarafından bir yılın altında hapis cezası verilir ise bu kez “kısa sürelî hapis cezası” olarak değerlendirilecektir.⁴⁶

İcra ve İflâs Kanunu kapsamında hapis ve adli para cezasını gerektiren icra ve iflâs suçları alt başlıklar halinde ayrı ayrı anlatılacaktır.

1.6.1.1. Alacaklıyı Zarara Sokma Kastıyla Mevcudu Eksiltme Suçu (İİK m. 331/1)

İcra ve İflâs Kanunu’nun 331. maddesinde iki suç birden düzenlenmiştir. Birincisi, borçlunun mevcudunu azaltması suçu; ikincisi ise, taşınmaz rehini kapsamında bulunan eklentinin rehin alacaklısına zarar vermek kastı ile taşınmaz dışına çıkarılması suçudur.

---

⁴⁶ Aşık, *a.g.e.* s. 2530.

Borçlunun mevcudunu azaltma eylemi, gerek “gerçekte” gerekse “görünüşte” meydana gelebilmektedir. Yani takip borçlusunun, malvarlığındaki bir malı karşılık almaksızın ya da değerinden daha az bir bedelle satması veya telef etmesi mevcudu “gerçekte” azaltma eylemi olarak değerlendirilir. Bunun dışında, malvarlığındaki bir malın muvazaalı bir şekilde üçüncü bir kişiye devri ya da var olmayan bir borcun varmış gibi kabul edilmesi de “pasifin çoğaltılması” yani “görünüşte” mevcudu azaltma eylemi olarak kabul görmektedir.⁴⁷

Borçlunun mevcudunu azaltması suçunda maddi unsur, alacaklı (müşteki) haciz yoluyla icra takibi yaptıktan sonra ya da icra takibinin başlamasından iki yıl önceki sürede veya iflas takibinden veya doğrudan doğruya iflâs hallerinde iflâs talebinden önce veya konkordato mühletinden önceki iki yıl içinde ya da konkordato mühleti talebinden sonra; borçlunun mallarını telef etmek⁴⁸, kıymetini düşürmek, gizlemek, muvazaa yoluyla başkasının uhdesine geçirmek ya da aslı olmayan borçlar ikrar etmek gibi seçimlik hareketlerden birini yapmak suretiyle mevcudunu suni şekilde eksiltmesidir.⁴⁹

Suçun işlenmiş sayılabilmesi için yukarıda belirtilen süreler ve seçimlik hareketlerden birinin yapılması yeterli değildir. Bir diğer maddi unsur ise, alacaklının (müştekinin), borçlu aleyhine aciz belgesi aldığını ya da alacağını alamadığını ispat etmesi gerekir. Bu şekilde suçun maddi unsurları oluşmuş olur.⁵⁰ Kanun burada kötü niyetli borçlulara, alacaklılarına zarar vermek amacıyla takip öncesi ve sonrası yapacakları hileli işlemler için cezai sorumluluk yüklemektedir. Aynı şekilde, kötü niyetli borçluların konkordato yolu ile borç eksiltmeye başlamaları da suç sayılarak önlenmek istenmiştir. Suçun işlendiği İcra ve İflâs Kanunu’nun 331. maddesinin

⁴⁷ Gülcan Sunar, *Hacizdeki Borç Ödemeden Aciz Vesikasının Ceza Hukuku Bakımından Hüküm ve Sonuçları*, Maltepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 2005/1, s. 242.

⁴⁸ Yargıtay 16. Hukuk Dairesi’nin 09/05/2012 tarih, 2012/2228 Esas ve 2012/4180 sayılı kararında “borçluya ait aracın haczi sırasında aracın kapılarının, koltuklarının ve şanzımanının sökülmüş olduğunun, dikiz aynasının ve panjurunun olmadığına tespit edilmesi karşısında (borçlunun aracın daha önceden çalındığına ve bu şekilde kolluk kuvvetleri tarafından bulunduğu ilişkin savunmasına, hacizden önceki bir tarihte çalıntı ihbarında bulunulmadığı gerekçesiyle itibar etmemiştir) malın telef edilmesi suretiyle bu suçun işlendiğini kabul etmiştir” denilmektedir. (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi)

⁴⁹ Mahmut Coşkun, *İcra – İflâs Suçları Disiplinsizlik Eylemleri ve Yargılama Usulü*, 5. Baskı, Ankara, Seçkin Kitapevi, 2019, s. 21.; Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1339.; Levent Börü, *İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kastından Dolayı İptal Davası*, AÜHFİD, C. 58, S. 3, 2009, s. 482.

⁵⁰ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1339.; Coşkun, *a.g.e.* s. 21.

üçüncü fıkrasında ise, iflâsın ertelenmesi talebinden önceki ve iflâsın ertelenmesi süresinden sonraki eylemler ile konkordato mühleti talebinden sonraki eylemlerde dahil edilmek üzere konkordatoda alacaklının hakları garanti altına alınmaya çalışılmıştır.⁵¹

Borçlunun bu eylemleri, haciz yolu ile takipte, takip talebinden sonra veya takip talebinden önceki iki yıl içinde, iflâs takibinden veya doğrudan doğruya iflâs hallerinde iflâs talebinden önce iki yıl içinde, konkordato mühleti⁵² veya iflâsın ertelenmesi talebinden önceki iki yıl içinde ya da konkordato mühleti talebi veya iflâsın ertelenmesi⁵³ süresinde sonra gerçekleşmiş olmalıdır. Belirtilen süreler suçun maddi unsurudur.⁵⁴

Borçlunun mevcudunu azaltması veya taşınmaz rehini kapsamında bulunan eklentinin rehin alacaklısına zarar vermek kastı ile taşınmaz dışına çıkarılması eylemlerinin suç oluşturabilmesi için failin genel kastı yeterli değildir. Failin, genel kastının yanında, alacaklıya zarar verme özel kastı ile hareket etmesi gerekir. Bu da suçun manevi unsurunu oluşturmaktadır. Alacaklıya zarar verme “özel kastının” tespit edilebilmesi için, elde çıkarılan mal veya haktan elde edilen paranın hangi amaç için kullanıldığının araştırılması gerekir.⁵⁵

---

⁵¹ Coşkun, *a.g.e.* s. 22.

⁵² 7101 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 28.02.2018 tarihinde kabul edilerek ve 15.03.2018 tarih ve 30361 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun’da konkordato mühletine ilişkin önemli bir düzenleme getirilerek “geçici konkordato mühleti” adı altında yeni bir kurum tanımlandı. Kesin konkordato mühletinin sonuçlarını doğuran geçici konkordato mühleti, kural olarak üç ay olmakla birlikte, iki ay daha uzatılabilir. Konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün görülmesi halinde borçluya tanınan ve bir yıl olarak öngörülen kesin mühlet özel durumlarda altı aya kadar uzatılabilir.

⁵³ 6728 sayılı Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 15.07.2016 tarihinde kabul edilerek ve 09.08.2016 tarih ve 29796 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda, 31.07.2016 tarihli ve 28787 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 669 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin “İflas erteleme” kenar başlıklı 4 üncü maddesi; “Olağanüstü halin devamı süresince, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 179uncu maddesi uyarınca sermaye şirketleri ile kooperatifler tarafından iflâsın ertelenmesi talebinde bulunulamaz; bu yönde yapılan talepler mahkemelerce reddedilir.” hükmünü içermektedir.

⁵⁴ Mustafa Oskay, Coşkun Koçak, Adnan Deynekli ve Ayhan Doğan, *İİK Şerhi 227 – 330. Maddeler*, 5. Cilt, Ankara, Turhan Kitapevi, 2007, s. 6463.

⁵⁵ Yargıtay 19. Ceza Dairesi’nin 18/05/2016 tarih, 2015/18042 Esas ve 2016/18203 Karar sayılı içtihadında, “Sanığın temyiz dilekçesinde suça konu taşınmazını borçlarını ödemek için sattığını beyan etmesi karşısında, bu husus araştırılıp sanığın suç kastının ne şekilde oluştuğu belirlenerek sonucu göre bir karar verilmesi gerektiği gözetilmeden, eksik inceleme ile yazılı şekilde mahkumiyetin karar verilmesi, kanuna aykırı görüldüğünden, hükmün bozulmasına...” denilmektedir (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

Ayrıca, alacaklıyı zarara sokma kastıyla mevcudu azaltma suçunun oluşabilmesi için, borçlunun malvarlığındaki mevcudunu azaltma eylemlerini suç tarihine göre bir zaman diliminde yapmış olması gerekir. Eğer, suç olarak isnat edilen eylem, kanunda belirtilen süreler dışında gerçekleşmiş ise, alacaklının zararı söz konusu olsa dahi icra suçu oluşmamış sayılacaktır. Buna göre, borçlunun mevcudunu azaltma eylemini icra takip talebinden sonra ya da bu takip talebinden iki yıl öncesinde gerçekleştirmiş olması gerekir. Belirtilen süreler aynı zamanda suçun maddi unsurudur. Bu kapsamda, alacaklı taraf borçlunun her halükarda icra takibinden sonra ya da yalnızca icra takibin başlattığı tarihten itibaren iki yıl öncesine kadar kendisini zarara sokmak kastıyla mevcudunu azalttığını iddia edebilir. Kanun'da yazılı suçun oluşabilmesi için belirlenen süreler suçun maddi unsudur.⁵⁶

Borçlunun alacaklıyı zarara sokma kastıyla mevcudu azaltma suçunu işlemesi ve bu sebeple ceza almış olması, üzerinde tasarrufta bulunan mallar yönünden doğrudan iptal işlemi gerçekleşmez. Muvazaalı tasarruflar yönünden alacaklı tarafından ayrıca tasarrufun iptal davası açılması gerekmektedir. Alacaklıyı zarara sokma kastıyla mevcudu azaltma suçuna ilişkin görülen ceza davalarında, tasarrufun iptali yönünden açılmış olan hukuk davasının da sonuçlanıp kesinleşmesi beklenir.⁵⁷

Yargıtay⁵⁸ bir kararında, icra suçunun öğrenildiği tarihten üç ay ve icra suçu eyleminin gerçekleştiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde, İcra ve İflâs Kanunu'nun

⁵⁶ Edip Şimşek, *İcra ve İflâs Kanunu Açıklamalar ve İçtihatlar*, Ankara, Aydın Yayınları, 1989, 965.

⁵⁷ Abdulkadir Polat, *İcra Suçları*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Proje Çalışması, 2009, s. 16.

⁵⁸ Yargıtay 16. Hukuk Dairesi'nin 31.10.2012 tarih, 2012/6957 Esas ve 2012/8458 Karar sayılı içtihadında, "“...Her ne kadar İİK'nun 331. maddesinin birinci fıkrasında, haciz yolu ile takip talebinden sonra veya bu talepten önceki iki yıl içinde borçlunun alacaklısını zarara uğratmak kastıyla mevcudunu suni şekilde eksilten tasarruflarından dolayı cezalandırma öngörülmekte ise de, aynı Yasanın "Şikayet Süresi" başlıklı 347. maddesindeki, "Bu Bapta yer alan fiillerden dolayı şikayet hakkı, fiilin öğrenildiği tarihten itibaren üç ay ve her halde fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıl geçmekle düşer" amir hükmü karşısında, şikayetin fiilin işlendiği tarihten itibaren her halde bir yıl içerisinde kullanılmış olmasının gerekli olduğu, eş anlatımla, İİK'nun 331. maddesinin birinci fıkrasındaki düzenlemeye uygun olarak, borçlunun, haciz yolu ile takip tarihinden iki yıl önceki alacaklısını zarara sokmak kastıyla mevcudunu suni surette eksiltmeye yönelik tasarruflarının şikayete konu olamayacağı, İcra ve İflas Kanununun ceza hükümlerinin düzenlendiği Onaltıncı Bap'taki iki ayrı maddesinde suçun işlenmesine ve şikayete ilişkin süreler yönünden çatışma bulunduğu, İİK'nun 331.maddesinin birinci fıkrası haciz yolu ile takip tarihinden iki yıl önceki tasarrufu suça konu yapabilirken, dava açma şartını düzenleyen İİK'nun 347. maddesinde de, şikayet hakkının, her halde fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıl geçmekle düşeceği hükmünün yer aldığı, aynı Kanunun iki ayrı

347. maddesine göre şikâyet hakkının ortadan kalkacağını söylemektedir. Diğer bir ifadeyle, her halükarda icra suçu eyleminin gerçekleştiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde icra ve iflâs suçları yönünden şikâyet kurumuna başvurulması gerekir.

Ancak, Yılmaz⁵⁹ ise, 331'inci maddede borçlunun, takip talebinden iki yıl öncesine kadar yaptığı işlemlerinin şikâyet yoluyla cezalandırılması öngörülmesine rağmen, icra suçlarında genel olarak şikâyet süresini düzenleyen 347'inci maddesinde şikâyet süresi, fiilin öğrenildiğinden itibaren üç ay ve herhalde fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıl olarak düzenlenmiştir. Bu sebeple her iki hüküm arasında, çelişki bulunmaktadır. Bu durumda, 347'inci madde, genel olarak şikâyet (dava) şartını düzenlediğinden, bu hükme göre hareket edilmesinin daha uygun olacağı görüşündedir.

Kanaatimce, icra mahkemelerinin dar yetkili ve basit yargılama usulüne tabii olduğu dikkate alındığında, uygulamada icra suçunun öğrenilmesi için verilen üç aylık sürenin ya da icra suçu eyleminin gerçekleştiği tarihten itibaren bir yıllık sürenin şikâyet hakkı kapsamında makul olduğu düşünülmektedir.

Alacaklıyı zarara sokma kastıyla mevcudu azaltma suçunda aranan tüm suç unsurları oluşmuş ise, alacaklı tarafın şikâyeti üzerine, borçluya İcra ve İflâs Kanununun 331/1. maddesi dikkate alınarak altı aydan üç yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası uygulanır.⁶⁰ Kanunda belirtildiği üzere, bahsi geçen icra suçu için hapis ve adli para cezası aynı anda uygulanmaktadır. Her ne kadar hapis cezası için bir alt ve üst sınır belirtilmiş ise de, adli para cezası herhangi bir alt sınıra tabi tutulmamıştır. Ancak, İcra ve İflâs Kanunu'nda adli para cezası yönünden alt sınıra ilişkin bir atıf olmasa da, Türk Ceza Kanunu'nun 52/1. maddesinde adli para cezaları yönünden uygulanması gereken alt sınırın en az beş gün olduğu hükme bağlanmıştır.⁶¹

---

maddesinin birbiriyle çatışması halinde, dava açma şartını düzenleyen maddesine önem ve öncelik verilmesi gerektiği..." demektedir (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

⁵⁹ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1347-1348.

⁶⁰ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1347.

⁶¹ Mehmet Naci Ünver, *İcra ve İflâs Kanununda Suç Sayılan Eylemler*, Ankara, Turhan Kitapevi, 1997, s. 10

Taşınmaz rehini kapsamında bulunan eklentinin rehin alacaklısına zarar vermek kastı ile taşınmaz dışına çıkarılması suçunun sabit olması halinde, sanık iki yıldan dört yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Mahkeme, sanık için maddede öngörülen altı aydan üç yıla kadar hapis cezasının asgari haddine hükmetmiş veya ceza takdirenen artırılarak en fazla bir yıl olarak belirlenmişse, belirlenen bu ceza Türk Ceza Kanunu'nun 49/2. maddesine göre kısa süreli hapis cezası sayılacağından, mahkeme hükmettiği bu kısa süreli hapis cezasını Türk Ceza Kanunu'nun 50/1'inci maddesine göre seçenek yaptırımlardan birine çevirebilir.⁶²

1.6.1.2. Aczine Kendi Fiilleriyle Sebebiyet Verme veya Vaziyetinin Fenalığını Bilerek Ağırlaştırma Suçu (İİK m. 332)

Borçlunun normal kabul edilmeyecek bir hafiflikle hareket etmesi, diğer bir ifade ile hayatın olağan akışına aykırı bir düşüncesizlik içerisinde hareket ederek, gereksiz harcamalar yaparak, riskli şans oyunlarına girilerek, kolay yoldan büyük para kazanmaya yönelik basiretsiz yatırımlar yaparak veya işlerinde ağır ihmallerde bulunarak borçlarını ödeyemez hale geldiğini yahut mali durumun kötüleştiğini bildiği halde, benzeri hareketlerle durumu ağırlaştırması suç kabul edilmiştir (İİK madde 332/D). Belirtilen seçimlik hareketler suçun maddi unsurunu oluşturmaktadır. Bu kapsamda, borçlunun “*pasifini*” “*aktifinden*” çok duruma getirmesi ya da “*pasifi*” hâlihazırda çok olmasına karşın bilerek daha fazla “*pasif*” artırma eylemlerinde bulunması İcra ve İflâs Kanunu'nun 332. maddesinde cezai yaptırım ile hükme bağlanmıştır.⁶³

Yukarıda sayılı eylemlerin taksirle işlenmesi ya da ağır ihmal sonucu meydana çıkmış olması ve neticede borçlunun aciz duruma düşmüş ya da alacaklı alacağını mal bulamadığı için alamamış olması halinde suçun manevi unsuru tamamlanır. Diğer bir ifade ile İcra ve İflâs Kanunu'nun 332. maddesinde düzenlenen suç, genel kast ve taksirle işlenebilen bir suçtur.⁶⁴

⁶² Coşkun, *a.g.e.* s. 24.

⁶³ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1349; Coşkun, *a.g.e.* s. 71; Şükrü Türkeş, *İcra – İflâs Suç ve Cezaları*, İstanbul, Güryay Kitapevi, 1977, s. 62.

⁶⁴ Coşkun, *a.g.e.* s. 72; Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan *a.g.e.* s. 6490; Sunar, *a.g.e.* s. 256.

Konkordato mühleti talebinden önceki iki yıl içinde İcra ve İflâs Kanunu'nun 332. maddesinin birinci fıkradaki fiilleri işleyen borçlu hakkında da, 332. madde hükmü uygulanır (İİK madde 332/2).

Aczine kendi fiiliyle sebebiyet verme veya vaziyetinin fenalığını bilerek ağırlaştırma suçunda yetkili ve görevli mahkeme, icra takibinin yapıldığı yerdeki icra mahkemesidir (İİK madde 346/3 ve 348). Alacaklının icra mahkemesine yazılı veya sözlü olarak başvurması ile dava açılır. Dava iddianame ile açılmaz (İİK 349). İcra mahkemesinin görevine giren işler, diğer mahkemelerde görülen ceza davaları ile birleştirilemez (İİK 346/2). Bu suç, alacaklının şikâyeti üzerine takip olunur (İİK 332/3, cümle 1). Bu suç, alacaklının şikâyeti üzerine takip olunur (İİK 332/3, cümle 1). Borçluyu fazla borç altına girmeye veya şans oyunları ile kolay yoldan büyük para kazanmaya yönlendiren yahut borçludan aşırı faizler alarak yararlanan alacaklının ise kanun maddesi hükmü gereği şikâyet hakkı yoktur (İİK madde 332/3, cümle 2).

Aczine kendi fiiliyle sebebiyet verme veya vaziyetinin fenalığını bilerek ağırlaştırma suçunun oluşup oluşmadığının belirlenebilmesi için, mahkemenin; borçlunun şikâyet öncesi ve sonrasındaki sosyal ve ekonomik durumu, geliriyle orantılı harcama yapıp yapmadığını, aczine sebebiyet veren harcamalarının neler olduğunu, işinde ihmalde bulunup bulunmadığını ve basiretsizce davranıp davranmadığını kolluk aracılığıyla araştırması, tanık dilemesi, gerekirse bilirkişiye başvurması ve borçlunun bu davranışlarının borçlunun aczine sebebiyet verip vermediğini veya vaziyetinin kötülüğünü bildiği halde kendi davranışıyla bu durumu daha da ağırlaştırıp ağırlaştırmadığını bizzat değerlendirmesi gerekir.⁶⁵ Bu konuda Yargıtay⁶⁶ bir kararında da, yukarıda sayılan davranışların yapılmış olmasının,

⁶⁵ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1349 – 1350.

⁶⁶ Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 04.12.2012 tarih ve 16-362/1829 sayılı kararında, "...sayılan davranışlar da borçlunun bu madde uyarınca cezalandırılmasına yeterli olmayıp, ayrıca borçlu aleyhine aciz vesikası düzenlenmesi veya alacaklının alacağını bu davranışlar sebebiyle alamadığını ispat etmesi gereklidir. ...borçlu şirket hakkında devam eden ve esas numaraları dosya içerisinde bulunan diğer icra takip dosyaları getirtilip incelenerek, sanığın işlerinde ağır ihmallerde bulunarak aczine kendi fiiliyle sebebiyet verip vermediği, yahut vaziyetin fenalığına rağmen durumu daha da ağırlaştırıp ağırlaştırmadığı, ağırlaştırmışsa ne şekilde olduğu konusunda araştırma yapılmaksızın

borçlunun İcra ve İflâs Kanunu'nun 332. maddesi kapsamında cezalandırılması için yeterli olmadığını, ayrıca borçlu aleyhine aciz vesikası düzenlenmesi veya alacaklının alacağını bu davranışlar sebebiyle alamadığını ispat etmesinin gerekliliği vurgulamaktadır.

Kanaatimce, icra daireleri tarafından borç ödemekten aciz vesikasının düzenlenmesinden önce borçlunun gerçekten aciz halde olup olmadığının tespiti için, taşınır ve taşınmaz mallarının tam anlamıyla araştırılması ve herhangi bir malvarlığının olmadığını kesin olarak tespit edilmesi halinde aciz vesikasının düzenleniyor olması veya alacaklının alacağına kavuşamamasının borçlunun davranışları sebebiyle meydana geldiğini ispat etmesi gerekmektedir.

İcra ve İflâs Kanunu madde 331'de olduğu gibi, 332. maddede de, acze sebep olan ya da borcun fenalığını artıran eylemlerin, icra takibinden sonra veya icra takibinden iki yıl önceye kadar meydana gelip gelmediğine bakılır. Bu süreler dışındaki hiçbir eylem icra suçunu oluşturmaz. Yine, İcra ve İflâs Kanunu madde 331'de olduğu gibi, 332. maddede de, icra suçunun öğrenildiği tarihten üç ay ve icra suçu eyleminin gerçekleştiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde, İcra ve İflâs Kanunu'nun 347. maddesine göre şikâyet hakkı ortadan kalkacaktır. Bu durumda, borçlu icra suçu eyleminin gerçekleştiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde gerçekleştirdiği eylemler yönünden şikâyet edilebilir. Bunun dışında, İcra ve İflâs Kanunu'nun 332. maddesinde bahsi geçen, kendi fiilleriyle aczine sebebiyet vermesi veya durumun fenalığını bilerek ağırlaştırma suçundan söz edilebilmesi için, alacaklı net bir şekilde zarara uğramış olmalıdır. Bu durumda, borçlu ilgili madde de bahsi geçen eylemleri gerçekleştirmiş olsa, ancak alacaklı zarara uğramamış ya da mevcut malvarlığı ile alacaklı alacağına kavuşabiliyor ise icra suçu nedeniyle borçluya herhangi bir cezai yaptırım uygulanamaz.⁶⁷

İcra ve İflâs Kanunu'nun 332/1. maddesinde belirtilen icra suçu hükümleri çerçevesinde yapılan bir yargılamada, borçlunun icra suçu eylemine ilişkin yaptığı giderler ile; ailevi ve kişisel harcamaları, sosyal ve ekonomik durumu ile geliri

---

eksik inceleme ile yazılı şekilde beraat kararı verilmesi isabetsizdir" denilmektedir (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

⁶⁷ Yaşar Şahin Anıl, *İcra ve İflâs Suçları*, İstanbul, Beta Basım Yayın, 1990, s. 132.

arasında orantı olup olmadığı gibi hususlarda dikkate alınarak acze düşmesi ile yaptığı eylem arasında ilişki olup olmadığı incelenmelidir. Bu kriterler dikkate alınarak yapılan bilirkişi incelemesi neticesinde, harcamaların orantısız olduğuna kanaat getirilirse, borçluya İcra ve İflâs Kanunu'nun 332/1 maddesi gereği icra suçu nedeniyle cezai yaptırım uygulanmalıdır.⁶⁸

Mahkeme, sanığın suçunu sabit görür ise, sanığı, onbeş gün ile altı ay arasında takdir edeceği miktarda hapis cezasıyla cezalandırır.⁶⁹ Mahkemenin vereceği ceza her halükarda Türk Ceza Kanunu'nun 49/2. maddesine göre kısa süreli hapis cezası sayılacağından, mahkeme hükmettiği bu kısa süreli hapis cezasını Türk Ceza Kanunu'nun 50/1'inci maddesine göre seçenek yaptırımlardan birine çevrilebilir.⁷⁰ Bu konuda Yargıtay⁷¹ verdiği bir kararında, sanık yönünden verilen kısa süreli hapis cezasının miktarı itibariyle seçenek yaptırımlara çevrilme zorunluluğunun gözetilmemesini kanuna aykırı görmüştür.

1.6.1.3. Ticari İşletme Yöneticisinin İşletme Borçlarını Ödememe Suçu (İİK m. 333/a)

4949 sayılı İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu'na 333/a madde hükmü eklenmiştir. Yapılan değişikliğin TBMM gerekçesinde, ticari işletmede yöneticinin sorumluluğu dikkate alınarak, bir ticari işletmede hukuken veya fiilen yönetim yetkisine sahip bulunan kişilerin alacaklıları kasten zarara sokmaları suç olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, alacaklıları zarara sokmaktan maksadın, ticari işletmenin borçlarının kısmen veya tamamen ödememek olduğu ve fiilin cezalandırılabilmesi için failin kastının buna yönelik olmasının şart olduğu vurgulanmaktadır.⁷²

⁶⁸ Anıl, *a.g.e.* s. 135.

⁶⁹ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1349.

⁷⁰ Coşkun, *a.g.e.*, s. 74; Nazif Kaçak, *En Son Değişikliklerle Açıklamalı İçtihatlı İcra ve İflâs Suçları*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2006, s. 113.

⁷¹ Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin 22/02/2016 Tarih, 2015/20236 Esas ve 2016/2312 sayılı içtihadında, "...sanık hakkında tayin edilen kısa süreli hapis cezasının miktarı itibariyle 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 50/3 maddesi uyarınca seçenek yaptırımlara çevrilmesi zorunluluğunun gözetilmemesi, Kanuna aykırı görüldüğünden hükmün bozulmasına..." demektedir. (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

⁷² Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, 1352 - 1353.

İcra ve iflâs Kanunu'nun 333/a maddesinin kenar başlığı, ticari işletmede yöneticinin sorumluluğudur. Ticari işletme ise, esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletmelerdir (TTK madde 121/1). Ticari işletme, bir ticaret şirketi şeklinde kurulabileceği gibi, başka şekillerde de kurulabilir; buna paralel olarak ticari işletmenin yöneticisi, bir ticaret şirketinin yöneticisi olabileceği gibi, başka bir kuruluşun veya birimin yöneticisi de olabilir.⁷³

İcra ve İflâs Kanunu'nun 333/a maddesinde yazılı “*yöneticinin ticari işletme borcunu ödememe*” suçunun oluşabilmesi için; takibin kesinleştiği tarih itibariyle borçlu ticaret şirketinin⁷⁴ borcu ödeme gücüne sahip olmaması, hukuken veya fiilen yönetim yetkisine sahip bulunan kişilerin alacaklıları kasten zarara sokma kastıyla şirket borcunu kısmen veya tamamen ödememesi ve bu eylemin başka bir suçu oluşturmaması şartlarının bir arada bulunması gerekir.⁷⁵

İcra ve İflâs Kanunu'nun 333/a maddesinde belirtilen icra suçunun oluşabilmesi için öncelikle suçun meydana geldiği tarihte borçlu ticari şirketin Türk Ticaret Kanunu'nda sayılı şirket türlerinden biri olması ve ticari faaliyetlerini de resmi olarak sonlandırmamış olması gerekir. Şöyle ki, fesih işlemi yapılmış bir ticari şirket ya da kâr amacı ile hareket etmeyen bir yapı kooperatifi Türk Ticaret Kanunu'nda sayılan şirket türlerine girmediğinden, İcra ve İflâs Kanunu'nun 333/a maddesinde belirtilen icra suçu kapsamına göre yükümlü değildir.⁷⁶

Bir ticari şirkette hukuken yönetim yetkisine kimin sahip olduğu ticaret sicil kayıtlarından tespit edilebilir. Bazı ticari işletmelerde, hukuki yetkilinin rızası ile veya yetkilinin rızası dışında fiilen ticari işletmeyi yöneten, ticari işletme adına işlem

⁷³ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1353.

⁷⁴ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 124. Maddesinde, “*Ticaret şirketlerinin; kolektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerden ibaret olduğunu, kolektif ile komandit şirketin şahıs şirketi; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketin ise sermaye şirketi*” belirtilmiştir.

⁷⁵ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1353; Nizam İpekçi, *İcra ve İflâs Kanunu Tatbikatı*, İstanbul, Arıkan Yayınevi, 2007, s. 1011; Coşkun, *a.g.e.* s. 87.

⁷⁶ Mehmet Kürtül, *Açıklamalı, İçtihatlı, Örnekli İcra ve İflâs Suçları*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2012, s. 124.

ve eylemlerde bulunan şahıslar da bu suçun sanığı olabilir. Hukuken veya fiilen yönetim yetkisine sahip bulunmayanların bu suçta işlemeleri olanaksızdır.⁷⁷

Bir ticari şirket yöneticisinin İcra ve İflâs Kanunu'nun 333/a maddesinde belirtilen icra suçu kapsamında yargılanabilmesi için, Türk Ticaret Kanunu'nda sayılı kollektif, komandit, limited, anonim ve kooperatif şirketlerinden birinde fiilen ya da hukuken ticari yönetici pozisyonunda olması gerekir. Burada ticari şirket yöneticisinde “*fiili*” veya “*hukuki*” sıfatın aranması, belirtilen icra suçunun “*özgü suç*”⁷⁸ olarak değerlendirilmesini gerektirir.⁷⁹ Bu durumda şirket ortakları arasında yönetici pozisyonunda olmayanlar ya da şirket içerisinde görev almış diğer çalışanlar İcra ve İflâs Kanunu'nun 333/a maddesinde belirtilen icra suçu yönünden sorumlu tutulamazlar. Ancak, şirket yöneticisinin “*özgü suçuna*” yardımcı olan ya da suça iştirak eden şirket ortağı ya da çalışanları Türk Ceza Kanunu'nun 40/2 maddesinde belirtilen “*bağlılık kuralı gereğince*” “*azmettiren*” ya da “*yardımcı olan*” gibi suçlamalarla sorumlu tutulabilirler.⁸⁰

Suç hem kasıtle hem de taksirle işlenebilir. Suçun oluşabilmesi için; failin bilerek isteyerek alacaklıları zarara uğratmak kastı ile işletmenin borçlarını kısmen veya tamamen ödememesi gerekir. Bir diğer ifade ile suç genel kast yanında zarar verme özel kastı ile oluşur. Bu durum suça ilişkin manevi unsurunu açıklamaktadır. Ayrıca suçun taksirle işlenmesi de mümkün olup, bu durumda yaptırım olarak yalnızca para cezası öngörülmüştür⁸¹

Şirket yöneticisi, şirketin borçlarını ödeme imkânı olduğu halde tepkisiz ve pasif eylemlerde bulunarak şirket borçlarını ödemekten imtina etmesi durumunda İcra ve İflâs Kanunu'nun 333/a maddesinde şirket yöneticisi yönünden belirtilen icra suçu oluşmuş demektir. Ancak burada borcun ödenmediği zaman diliminde şirket aktifinin borçları ödeme gücüne sahip olduğunun tespiti gerekir. Bu kapsamda

---

⁷⁷ Coşkun, *a.g.e.* s. 87.

⁷⁸ “*Özgü suç: Sadece belirli kişiler tarafından işlenebilen suçtur.*” Ayrıntılı bilgi için bkz.: Nevzat Toroslu, *Ceza Hukuku Genel Kısmı*, Ankara, Seçkin Kitapevi, 2009, s. 91-92.

⁷⁹ Kaçak, *a.g.e.* s. 122.

⁸⁰ Kaçak, *a.g.e.* s. 122.

⁸¹ Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan *a.g.e.* s. 6496; Coşkun, *a.g.e.*, s. 87.

verilecek karar, şirket defter kayıtları⁸², banka hesapları ve diğer ticari kayıtların incelenmesi ve bilirkişi vasıtasıyla alınacak raporlar ile olacaktır.⁸³

Mahkeme, sanığın suçunu sabit görür ise, sanığı, altı ay ile iki yıl aralığında hapis ve beş gün ile beş bin gün arasında takdir edeceği adli para cezası ile cezalandıracaktır. Her iki ceza birlikte hükmedilecektir. Mahkemenin takdir edeceği hapis cezası bir yıl ve altında bir miktar olacak ise, Türk Ceza Kanunu'nun 49/2. maddesine göre kısa süreli hapis cezası sayılacağından, mahkeme hükmettiği bu kısa süreli hapis cezasını Türk Ceza Kanunu'nun 50/1'inci maddesine göre seçenek yaptırımlardan birine çevirebilir.⁸⁴

Burada suçun özel kasıtle işlenip işlenmediğine bakılır ve suç gerçekleşmiş ise şirket yöneticisine hapis ve adli para cezası aynı anda uygulanır. Her ne kadar hapis cezası için bir alt ve üst sınır belirtilmiş ise de, adli para cezası herhangi bir alt sınıra tabi tutulmamıştır. Ancak, İcra ve İflâs Kanunu'nda adli para cezası yönünden alt sınıra ilişkin bir atıf olmasa da, Türk Ceza Kanunu'nun 52/1. maddesinde adli para cezaları yönünden uygulanması gereken alt sınırın en az beş gün olduğu hükme bağlanmıştır. Bunun dışında, şirket yöneticisinin şirket borçlarını “taksirle” ödememesi durumunda ise, 333a/2 maddesine göre şirket yöneticisi “zararın ağırlığına göre ikibin güne kadar adli para cezası” ile cezalandırılacaktır.⁸⁵

---

⁸² Yargıtay 16. Hukuk Dairesinin 09/02/2007 tarih, 2006/6256 Esas ve 2007/275 Karar sayılı kararında, “İİK'nun 331/1 ve 333/a maddelerine aykırılık suçlarından sanıklar hakkında; müşteki tarafından iddia edildiği gibi hissedarlarının kardeş olup borçlu şirketin mal varlıklarının Ö. Gıda Ltd. Şti. ne devredilip devredilmediği, devredildiyse bu devrin “alacaklıları zarara sokmak maksadıyla” yapılıp yapılmadığının her iki şirketinde defter ve belgelerinde karşılaştırmalı inceleme yapılarak belirlenmeli ve sanıklar hakkında aciz belgesi alınıp alınmadığı ile borcu karşılayacak mallarının olup olmadığı araştırılıp sonucuna göre karar vermek gerekir.” denilmektedir. (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

⁸³ Kürtül, a.g.e. s. 124.

⁸⁴ Coşkun, a.g.e. s. 91.

⁸⁵ Talih Uyar, *İcra Dairesince Teslim Edilen Taşınmaz veya Gemiye Tekrar Girme Suçu*, Manisa Barosu Dergisi, Y. 28, S. 112, 2010, s. 15.

1.6.1.4. Üzerinde Hapis Hakkı Bulunan Eşyayı Kaçırma veya Gizleme ile Tahliyesi Gereken Taşınmazı İşgal Ettirme Suçu (İİK m. 335)

Kiralayan, kiracısı hakkında icra takibine başlamadan kira sözleşmesini ibraz ederek hapis hakkının geçici olarak korunması için icra dairesinin yardımını isteyebilir. Böyle bir talep karşısında icra dairesi bir dosya açmalıdır. 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nun 336'ncı maddesine göre; taşınmaz kiralalarında kiraya veren, işlemiş bir yıllık ve işlemekte olan altı aylık kira bedelinin güvencesi olmak üzere, kiralanda bulunan ve kiralananın döşenmesine veya kullanılmasına yarayan taşınırlar üzerinde hapis hakkına sahiptir. Kiralayanın kiracıya ait eşyalar üzerindeki hapis hakkı İcra ve İflas Kanunu'nun 23 ve 270'inci maddeleri uyarınca rehinli alacak niteliğindedir.⁸⁶

Bu kapsamda, üstünde kiraya verenin hapis hakkının bulunduğu (TBK madde 336) ve İcra ve İflâs Kanunu'nun 270'inci maddesi uyarınca defter tutulan eşyayı kaçıran veya gizleyen borçlu ile tahliyesine karar verilen yeri kiraya verene zarar vermek amacıyla işgal ettiren kişi Türk Ceza Kanunu'nun muhafaza görevini kötüye kullanma ile ilgili 289'uncu maddesine göre cezalandırılır.⁸⁷

Kiracının, üzerlerinde kiralayana hapis hakkı tanınmış ve İcra ve İflas Kanunu'nun 270'inci maddesi gereğince defteri yapılmış eşyayı kaçırması veya gizlemesi; kiracının, tahliyesine karar verilen yeri kiralayan zarar vermek kastıyla işgal ettirmesi, suçun maddi unsurunu oluşturur. Kiracının üzerlerinde kiralayanın hapis hakkı tanınmış ve defteri yapılmış eşyayı kaçırması veya gizlemesinden sonra kiralayana sonrada iade etmesi veya taşınmazı işgal eden kişinin taşınmazı kendiliğinden terk etmesi suçun oluşmasına engel olmaz. Her iki halde de sanığın cezalandırılması gerekir.⁸⁸

Sanık (kiracı), üzerlerinde kiralayana hapis hakkı tanınmış ve İcra ve İflas Kanunu'nun 270'inci maddesi gereğince defteri yapılmış eşyayı bilerek ve isteyerek

⁸⁶ Coşkun, *a.g.e.* s. 109.

⁸⁷ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1357; Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan *a.g.e.* a.g.e. s. 6508; Kürtül, *a.g.e.* s. 160.

⁸⁸ Baki Kuru, *İcra ve İflâs Hukuku*, Ankara, Yetkin Kitapevi, 2009, s. 380; COŞKUN, *a.g.e.* s. 111.

kaçırır veya gizlerse suçun manevi unsuru tamamlanır. Diğer bir ifade ile bu suç genel kastla işlenen bir suçtur.⁸⁹ Defteri tutulan eşya hakkında kiralayana verilen en çok 15 günlük süre içinde rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takipte bulunmazsa defter hükümsüz kalır ve kiracının cezai sorumluluğu sona erer (İİK madde 270/3).

Ayrıca, sanık (kiracı), tahliyesine karar verilen ve infaz edilen taşınmazı, kiralayana zarar vermek kastıyla bilerek ve isteyerek başkasına işgal ettirmesi halinde, suçun maddi unsuru oluşur. Ancak, burada suçun varlığından söz edilebilmesi için genel kasıt yeterli değildir, aynı zamanda zarar verme özel kastı da dikkate alınmalıdır.⁹⁰

Türk Ceza Kanunu'nun 289'uncu maddesinde yazılı muhafaza görevini kötüye kullanma kapsamında değerlendirilen suç, takibi şikâyete bağlı olmadığından, kiralayana Cumhuriyet Savcılığına yazılı veya sözlü olarak başvurusu ile veya resen hazırlık soruşturması yapılarak iddianame ile dava açılır. Yetkili ve görevli mahkeme, icra takibinin yapıldığı yerdeki icra mahkemesidir (İİK madde 346/3 ve 348).

Burada üzerinde durulması gereken bir diğer konu ise, yapılan eylemin suç olduğunu bilmemekle, fiilin maddi nitelikteki unsurlarını bilmemeyi eş tutan Kast teorisiidir. Her iki durumda kastı ortadan kaldırmaktadır. Bu durum bir ispat sorununu beraberinde getirecektir. Failin haksızlık bilincine sahip olarak eylemi işlediğini, her türlü makul şüpheyi yenerek ispatlamanın zorluğu açıktır. TCK m. 30'a eklenen 4. fıkra gereğince⁹¹, kural üzerindeki hatanın ceza sorumluluğunu kaldırabilmesi için, kaçınılmaz olması gereklidir. Buna göre, hataya düşmekte kusurlu olan fail, fiilden dolayı kasten sorumlu olacaktır. Çünkü kural üzerindeki hata, fiil üzerindeki hatanın aksine kastı kaldıran değil, kusurluluğu etkileyen bir neden olarak kabul edilmektedir. Kusurluluğu kaldırması için ise hataya düşülmesinde taksir düzeyinde bir kusurun olmaması gerekir.⁹²

⁸⁹ Kürtül, *a.g.e.* s. 160; Coşkun, *a.g.e.* s. 111.

⁹⁰ Coşkun, *a.g.e.* s. 111; Anıl, *a.g.e.* s. 141.

⁹¹ Türk Ceza Kanunu madde 30/4 "(4) (Ek fıkra: 29/6/2005 – 5377/4 md.) İşlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, cezalandırılmaz."

⁹² Mahmut Gökpınar, *Ceza Sorumluluğunun Temeli: "Kast"*, TBB Dergisi, S. 79, 2008, s. 200.

Hapis hakkına bağı bir menkulün gizlenmesi ya da kaçırılmasından söz edilebilmesi için öncelikle taraflar arasında bir taşınmaz kira sözleşmesinin bulunması gerekmektedir. Yargılamada, kira sözleşmesinin varlığı, taşınmazını kiraya veren kişi tarafından ispatlanmalıdır. İlk olarak kiralayanın yazılı bir kira sözleşmesini ibraz etmesi ya da sözlü bir kira anlaşması mevcut ise varlığını ispat edecek delilleri sunmalıdır.⁹³

Her ne kadar, üzerinde hapis hakkı bulunan eşyayı kaçırma veya gizleme ile ilgili tahliyesi gereken taşınmazı işgal ettirme suçunun düzenlendiği İcra ve İflâs Kanunu'nun 335'inci maddesinde, Türk Ceza Kanunu'nun 276'ıncı maddesine atıf yapılmakta ise, bu maddenin asıl karşılığı Türk Ceza Kanunu'nun 289'uncu maddesidir. Bu kapsamda, mahkeme sanığın suçu işlediğine karar verir ise, sanığı, üç ay ile iki yıl arasında hapis ve beş gün ile üç bin gün aralığında taktir edeceği sürede adli para cezası ile cezalandırır. Mahkemenin taktir edeceği hapis cezası bir yıl ve altında bir miktar olması halinde, Türk Ceza Kanunu'nun 49/2. maddesine göre kısa süreli hapis cezası sayılacağından, mahkeme hükmettiği bu kısa süreli hapis cezasını Türk Ceza Kanunu'nun 50/1'inci maddesine göre seçenek yaptırımlardan birine çevirebilir.⁹⁴

1.6.1.5. Ticareti Terk Hükümlerine Uymama Suçu (İİK. m. 337/a)

Ticareti terk etmek, ticari işletmeyi kendi adına işletmekten vazgeçmek veya ticari işletmeyi kapatmaktır. İcra ve İflâs Kanunu madde 44'de ticareti terk eden tacirlerin, kötü niyetli davranışları ile alacaklılarına zarar vermelerini önlemek için ticareti terki üzerine yapılacak işlemler düzenlenmiştir. Ticareti terk eden tacir, on beş gün içinde, ticareti terk ettiğini, kayıtlı bulunduğu ticaret siciline bildirmeye ve ticaret sicili memurluğuna, bütün aktif ve pasifi ile alacaklılarının isim ve adreslerini gösteren bir mal beyanında bulunmaya mecburdur.⁹⁵

---

⁹³ Kuru, *a.g.e.* s. 381.

⁹⁴ Coşkun, *a.g.e.* s. 113.

⁹⁵ Coşkun, *a.g.e.* s. 118.

Eğer tacir, işletmesini kapatmış, dağıtmış ya da kendi adına işletmekten vazgeçmiş ise ticareti terk etmiş sayılır. Ancak, buradaki “*terk*” kastı ticaretin kısmen değil tamamen terk edildiğidir. Ticaretin “*tamamen terk edilmesi*” durumunda tacir sıfatı ortadan kalkacak ve bundan sonra İcra ve İflâs Kanunu’nun 44. maddesinde belirtilen hükümler tatbik edilecektir. Ticaret tamamen değil de kısmen terk edilmiş ise, tacir yönünden faaliyet gösteren işletmenin borçları için İcra ve İflâs Kanunu’nun 44/2. maddesinde yer alan “*bir yıllık süreyle sınırlı olmaksızın*” yükümlülükler devam edecektir.⁹⁶

İcra ve İflas Kanunu’nun 44’üncü maddesinde, ticareti terk kavramı tanımlanmamış, sadece ticaretin terki halinde yapılması gerekenler sıralanmıştır. İcra ve İflâs Kanunu’nun 337/a maddesinde düzenlenen ticareti terk suçunu ancak tacirler işleyebilir. Tüzel kişi tacirlerde sanık, tüzel kişiyi temsile yetkili gerçek şahıstır. Bu kapsamda gerçek kişi tacir ve tüzel kişi tacir ayrımı yapılmalıdır. Gerçek kişi tacirler, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 12. maddesi uyarınca bir ticari işletmeye sahip olmaları ve kendi adına (kısmen de olsa) işletmeleri halinde tacir olabilmektedirler. Tüzel kişi tacirlerden vakıf ve dernekler, amaçlarına ulaşmak için ticari işletmeleri, KİT’ler ve diğer kamu tüzel kişilerinin kurum ve kuruluşları da özel hukuk hükümlerine göre yönetilmeleri veya ticari şekilde işletilmeleri halinde tacir olabilmektedirler.⁹⁷

Ticareti terk eden tacir (borçlu), burada söz konusu olan mal beyanında bulunmazsa, eksik mal beyanında bulunursa, aktifinde yer alan malı veya yerine değeri göstermezse veya mal beyanında gösterdiği mallar üzerinde tasarruf ederse, bundan zarar gören alacaklının şikâyeti üzerine üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (İİK madde 337/a, 1).⁹⁸

Ticareti terk eden bir tacirin, bütün aktif ve pasifi ile alacaklılarının isim ve adreslerini gösteren mal beyanı dilekçesini onbeş gün içinde kayıtlı bulunduğu ticaret

⁹⁶ Timuçin Muşul, *İflâs Suçları*, İstanbul, Filiz Kitapevi, 1998, s. 87; Baki Kuru, *Ticareti Terk Eden Tacirlerin Tâbi Bulunduğu Hükümler*, Makaleler, İstanbul, Arıkan Basım Yayın, 2006, s. 785; Coşkun, *a.g.e.* s. 785-787.

⁹⁷ Mehmet Fahrettin Önder, *Tüzel Kişi Tacirlerin Ticareti Terk Etmelerinin Anlamı ve Sonuçlarının Yargıtay Kararları Açısından Değerlendirilmesi*, SDÜHFD, C. I, S. 2, Yıl 2011, s. 4-5.

⁹⁸ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1360.

siciline bildirmemesi, ticareti terk beyanını vermekle birlikte ticareti terk ettiğine dair ilan yapılması için gerekli masrafları vermemesi, mal beyanında mevcudunu eksik göstermesi, aktifinde yer alan malı veya yerine kaim olan değerini haciz veya iflâs sırasında göstermemesi, ticareti terk beyanından sonra bildirdiği mallar üzerinde 2 ay içinde tasarrufta bulunması ve alacaklının, ticaret terk eden borçlunun tüm bu eylemlerden zarar görmesi⁹⁹ hallerinde suçun maddi unsuru oluşur.¹⁰⁰

Sanığın (tacirin) alacaklısına zarar vermek kastıyla yukarıda sayılan seçimlik eylemlerden birini bilerek ve isteyerek yapması, suçun manevi unsurunu oluşturur.¹⁰¹

Gerçek kişi tacir ve tüzel kişi tacir ayrımı kendisini daha çok İcra ve İflâs Kanunu'nun 44.maddesinde ifadesini bulan ticareti terk çerçevesinde gösterir. Zira, Türk Ticaret Kanunu kapsamında yapılan ayrıma tüzel kişiler de dâhil edilirken, İcra ve İflâs Kanunu m.44 kapsamında yapılacak ayrımda tüzel kişi tacirlere yer verilemez. Çünkü tüzel kişi tacirler tasfiye aşamasına girdikten sonra, tasfiye işlemlerinin tamamlanmasını takiben ticaret sicilinden silinmekle hukuki varlıklarını kaybederler. Bu nedenle, özellikle de ticareti terk eden tacirin ilandan itibaren bir yıl süre ile iflâsa bağlı kılınacağını belirten İcra ve İflâs Kanunu m. 44/ II hükmünün tüzel kişi tacirler bakımından uygulanabilirliği bulunmamaktadır. Dolayısıyla, İcra ve İflâs Kanunu m. 44'ün uygulama alanı belirlenirken, gerçek ve tüzel kişi tacirler arasındaki bu farklılık dikkate alınmalıdır.¹⁰²

⁹⁹ Anayasa Mahkemesi'nin 02/05/2018 tarih, 2017/109 Esas ve 2018/39 Karar sayılı ilamında, "Kanun'un 337/a maddesinde ticareti terk suçu düzenlenmiştir. Bu suçun maddi unsurları, borçlunun mal beyanında bulunmaması veya beyanda mevcudu eksik göstermesi veya aktifinde yer almış malı veya yerine kaim olan değerini haciz veya iflâs sırasında göstermemesi veya beyandan sonra bu mallar üzerinde tasarrufta bulunması ve alacaklının, bu eylemlerden dolayı zarar gördüğünü iddia etmesidir. Kanun'da, borçlunun ticareti terk bildirimi ve mal beyanına ilişkin açıklanan kurallara aykırı eylemlerinin alacaklıya zarar verdiği adi karine olarak düzenlenmiş olup ticareti terk eden borçlunun mal beyanında bulunmaması veya beyanında mevcudunu eksik göstermesi veya aktifinde yer almış malı veya yerine kaim olan değerini haciz veya iflâs sırasında göstermemesi veya beyanından sonra bu malları üzerinde tasarrufta bulunmasının alacaklıya zarar verdiği kabul edilmiştir. 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nun, 31/5/2005 tarihli ve 5358 sayılı Kanun'un 8. maddesiyle değiştirilen 337/a maddesinin ikinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE" karar verilmiştir.

¹⁰⁰ Kuru, *Ticareti Terk Eden Tacirlerin Tâbi Bulunduğu Hükümler* (Makaleler), s. 791; Coşkun, *a.g.e.* s. 120.

¹⁰¹ Coşkun, *a.g.e.* s. 121; Kürtül, *a.g.e.* s. 199.

¹⁰² Emre Türkmen, *Tacirin Ticareti Terkinin İcra ve İflâs Kanununun 44. Maddesi Bağlamında Hüküm ve Sonuçları*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2013.

Şikâyetin nereye yapılacağına dair İcra ve İflâs Kanununda açık bir hüküm yoktur. Türk Ceza Kanunu kapsamı ve ceza hukukunun temel prensiplerine göre bir eylem suç olarak nitelendiriliyorsa Cumhuriyet Savcılığınca yapılacak soruşturma neticesinde davanın iddianame ile açılması gerekir. Ancak, icra suçları kapsamında mevcut ceza hukuku ilkelerinin uygulanması mümkün olmadığında, alacaklının doğrudan icra mahkemesine başvurusu ile dava açılmış olacaktır.¹⁰³

Suçla ilişkin maddede sayılı eylemlerden dolayı şikâyet hakkı, terk fiilinin öğrenildiği tarihten itibaren üç ay ve her halde sanık (tacir) ticareti terk ettiği tarihi takip eden günden itibaren bir yıl geçmekle düşer. Burada geçen süreler hak düşürücü sürelerdir. Kanun'un öngördüğü işlem belirlenen süre içinde yapılmazsa, bir daha yapılamaz¹⁰⁴ (İİK madde 347).

Mahkeme, sanığın suçlu olduğuna karar verirse, sanığı üç ay ile bir yıl arasında takdir edeceği miktarda hapis cezasıyla cezalandırır. Mahkemenin takdir edeceği ceza her halükarda Türk Ceza Kanunu'nun 49/2. maddesine göre kısa süreli hapis cezası sayılacağından, mahkeme hükmettiği bu kısa süreli hapis cezasını Türk Ceza Kanunu'nun 50/1'inci maddesine göre seçenek yaptırımlardan birine çevirebilir.¹⁰⁵

1.6.1.6. Gerçeğe Aykırı Beyanda Bulunma Suçu (İİK m. 338/1)

Gerçeğe aykırı beyanda bulunanların cezasını düzenleyen İcra ve İflâs Kanunu'nun 338'inci maddenin birinci fıkrası, içerik itibarıyla icra ve iflâs hukukunda geniş uygulama alanı olan bir hükümdür. Anayasa Mahkemesi 28.02.2008 tarih ve 71/69 sayılı kararı¹⁰⁶ ile 337'inci maddenin birinci fıkrasını iptal

¹⁰³ Coşkun, *a.g.e.* s. 122.

¹⁰⁴ Talih Uyar, *İcra Hukukunda Süreler*, TBB Dergisi, S. 55, 2004, s. 243.

¹⁰⁵ Coşkun, *a.g.e.*, s. 126.

¹⁰⁶ Anayasa Mahkemesi'nin 28.02.2008 tarih, 2006/71 Esas ve 2008/69 sayılı Kararı'nda (Resmi Gazete 16/04/2008 tarih ve 26849 sayı) "*İcra ve İflâs Kanunu'nun 337. maddesinin birinci fıkrasında ve 76. maddesinde borçlunun özgürlüğü bağlayıcı ceza ile cezalandırılmasını gerektiren eylem, mal beyanında bulunmama eylemidir. Yukarıda belirtildiği gibi hukuk devleti ve ceza hukuku ilkeleri gereği kişi aynı eylem nedeniyle birden fazla yargılanmaz ve cezalandırılmaz. İtiraz konusu kural uyarınca, müddeti içinde mazereti olmaksızın icra dairesine gelmeyen veya yazılı olarak mal beyanında bulunmayan kimse disiplin hapsi cezası ile cezalandırılmasının yanı sıra, İcra ve İflâs Kanunu'nun 76. maddesine göre de mal beyanında bulunmama eylemi nedeniyle tazyik hapsi cezası*

etmiş, bu iptal kararı, İcra ve İflâs Kanunu'nun 338/1 hükmünü ortadan kaldırmamıştır.¹⁰⁷

İcra ve İflâs Kanunu'nun 338/1 hükmü gereği, beyanda bulunmak zorunda olan kişinin, gerçeğe aykırı beyanda bulunması suç kabul edilmiştir. Bu hükmün ikinci fıkrası ise, hakkında aciz vesikası olan borçlunun asgari ücretin üstündeki kazancını icra dairesine yatırmama eylemini, disiplinsizlik eylemi olarak yaptırım altına almıştır. Bir şahsın, kendinden İcra ve İflâs Kanunu'na göre istenen beyanı gerçeğe aykırı bir şekilde yapması, borçlunun başkasına ait mal, alacak ve hakları kendisininmiş gibi göstermesi ya da kendisine ait mal alacak ve hakları gizlemesi veya takibin tarafı olmayan ancak kendisine İcra ve İflâs Kanunu'nun 89/1 haciz ihbarnamesi tebliğ edilen üçüncü kişinin yaptığı itirazın gerçeğe aykırı olması suçun maddi unsurunu oluşturur.¹⁰⁸

Sanık, İcra ve İflâs Kanunu gereğince beyanda bulunmak zorunda olduğu durumlarda, bilerek ve isteyerek gerçeğe aykırı beyanda bulunması halinde suçun manevi unsuru oluşur. Diğer bir ifade ile suç genel kastla işlenir.¹⁰⁹

Gerçeğe aykırı beyanda bulunma suçunun faili; gerçeğe aykırı beyanda bulunan borçlu, 89/1 haciz ihbarnamesine gerçeğe aykırı itiraz eden üçüncü kişi veya borçlunun devlet dairelerinden birinde olan alacağı nedeniyle gönderilen haciz müzekkeresi veya haciz ihbarnamesine karşı gerçeğe aykırı beyanda bulunan memur olabilir.¹¹⁰

Mahkeme, sanığın suçlu olduğuna karar verirse, sanığı üç ay ile bir yıl arasında takdir edeceği miktarda hapis cezasıyla cezalandırır. Mahkemenin takdir edeceği ceza her halükarda Türk Ceza Kanunu'nun 49/2. maddesine göre kısa süreli

---

ile cezalandırılabilir. Böyle bir olasılığın varlığı İcra ve İflas Kanunu'nun 337. maddesinde öngörülen disiplin hapsi cezasını, Anayasa'nın hukuk devleti ilkesinin düzenlendiği 2. maddesine aykırı hale getirmektedir. Bu nedenle, 337. maddenin birinci fıkrası Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir." denilmektedir.

¹⁰⁷ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1370.

¹⁰⁸ Kürtül, *a.g.e.* s. 225; Coşkun, *a.g.e.* s. 156-160.

¹⁰⁹ Mustafa Artuç ve Raif Bıkmaz, *Açıklamalı - İçtihatlı İcra – İflâs Suçları ve Yargılama Usulü*, Ankara, Kartal Yayınevi, 2005, s. 266; Coşkun, *a.g.e.* s.160.

¹¹⁰ Ünver, *a.g.e.* s. 204-205; Coşkun, *a.g.e.* s.160.

hapis cezası sayılacağından, mahkeme hükmettiği bu kısa süreli hapis cezasını Türk Ceza Kanunu'nun 50/1'inci maddesine göre seçenek yaptırımlardan birine çevirebilir.¹¹¹

1.6.1.7. İcra Dairesince Teslim Edilen Taşınmaza veya Gemiye Tekrar Girme Suçu (İİK m. 342)

Taşınmazların veya geminin tahliye ve teslimine ilişkin ilamın icrasında; ilamda belirtilen taşınmaz, borçludan alınarak alacaklıya verilir. Taşınmazın tahliye ve teslimine ilişkin ilamın konusu, taşınmaz üzerindeki mülkiyet veya başka bir aynı hakka ilişkin ise, böyle bir ilam, kesinleşmedikçe icraya konulamaz (HMK madde 367/2).¹¹²

İcra dairesince teslim edilen taşınmaz veya gemiye tekrar girme suçunun maddi unsurlarından söz edilebilmesi için; sanığın, taraf olduğu, gayrimenkul veya geminin tahliye ve teslimine dair ilam İcra ve İflâs Kanunu'nun 26. maddesi gereğince tahliye ve hak sahibine teslim edilmeli, İcra ve İflâs Kanunu'nun 135/2. maddesi gereğince, ihale sonucu taşınmazın veya geminin alıcıya teslim edilmesi için, sanık; icra dairesince gayrimenkul ya da gemiden çıkarılmış olmalıdır veya usulüne uygun şekilde taşınmaz ya da gemiden çıkarılan sanık haklı bir neden yokken tekrar işgal amacıyla taşınmaza girmelidir.

Yargıtay'a göre¹¹³, İcra ve İflâs Kanunu'nun 342'inci maddesinin atfettiği Türk Ceza Kanunu'nun 290'ıncı hükmüne göre suçun oluşabilmesi için ise, ceza davasından yargılanan sanığın, hukuk mahkemesince müdahalesinin menine karar

¹¹¹ Kürtül, *a.g.e.* s. 251; Coşkun, *a.g.e.* s. 162.

¹¹² Talih Uyar, *İcra Dairesince Teslim Edilen Taşınmaz veya Gemiye Tekrar Girme Suçu*, s. 26.

¹¹³ Yargıtay 16. Hukuk Dairesinin 30.10.2007 tarih, 2007/2813 Esas ve 2007/4070 Karar sayılı içtihadında, "...2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 342. maddesinin yollamasıyla 765 sayılı TCK'nın 309/1. maddesindeki suçun oluşabilmesi için; ceza davasında yargılanan sanığın hukuk mahkemesince müdahalesinin menine karar verilmiş olması, hukuk mahkemesinin işbu ilamının İcra Müdürlüğü'nce elatmasının önlenilmesine karar verilen şahısların huzurunda lehine karar verilen davacıya teslim edilmiş bulunması, İcra Müdürlüğü'nce yapılan infaz işlemi, elatmasının önlenilmesine karar verilen şahsın yokluğunda yapılmışsa, tutanak ve eklerinin usulüne uygun olarak tebliği, bütün bu işlemlerden sonra aleyhine hüküm verilen ve İcra Müdürlüğü'nce taşınmazdan men edilen kişinin, davacıya teslim edilen yere haklı bir sebep olmaksızın yeniden elatmış olması gerekmektedir..." denilmektedir (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

verilmiş olması, hukuk mahkemesinin kararına konu olan taşınmazın, icra müdürlüğü tarafından el atmasını önlenmesine karar verilen kişinin huzurunda, lehine karar verilen davacıya teslim edilmiş bulunması, bütün bu işlemlerden sonra aleyhine hüküm verilen ve icra müdürlüğünce taşınmazdan men edilen kişinin, davacıya teslim edilen yere haklı bir sebep olmaksızın yeniden el atmış olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerekir.¹¹⁴

Yukarıda sayılı eylemlerin gerçekleşmesi durumunda suçun maddi unsuru oluşur. Taşınmazın teslimi sırasında, taşınmazdan çıkarılması istenen kişi hazır değilse, bu kişiye, yokluğunda yapılan teslim işlemine ilişkin tutanağın tebliğ edilmesi gerekir. Aksi halde, hükmen teslim edilen taşınmaza tecavüz suçu oluşmaz. Bu durumda tebliğ işlemi de maddi unsur kapsamında değerlendirilir.¹¹⁵

Failin, daha önce ilam gereği veya ihale nedeniyle çıkarıldığı taşınmaz veya gemiye bilerek ve isteyerek işgal kastı ile tekrar girmesi, suçun manevi unsurudur. Diğer bir ifade ile bu suç genel kast ile işlenir.¹¹⁶

İcra dairesince teslim edilen taşınmaz veya gemiye tekrar girme suçunun faili, aleyhine gayrimenkul veya geminin tahliye ve teslimine dair hüküm verilen veya ihale nedeniyle gemi veya taşınmazdan tahliye edilmelerine rağmen gemi ve taşınmaza tekrar giren kişidir.¹¹⁷

Açık artırma ya da pazarlık suretiyle icra dairesi tarafından satış işlemi gerçekleştirilen taşınmaz, yine icra müdürlüğü tarafından ihale alacaklısına boş bir şekilde teslim edilir. Satış işleminden sonra, borçlu hâlâ ilgili taşınmaz içerisinde bulunuyor, yani işgal ediyor ise, icra müdürlüğü tarafından borçluya taşınmazdan çıkması için on beş günlük bir süre verilir. Kendisine verilen süreye rağmen borçlu taşınmazdan çıkmaz ise, borçlu satışı yapılan taşınmazdan icra marifeti ile zorla tahliye edilir. İşgal eden kişi, üçüncü kişi ise ve resmi bir belgeye dayalı olarak orada

¹¹⁴ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1385.

¹¹⁵ Talih Uyar, *İcra ve İflâs Hukukunda Suç Sayılan Fiiller*, Manisa, Şafak Basım, 1987, s. 322.

¹¹⁵ Anıl, *a.g.e.*, s. 84; Kürtül, *a.g.e.* s. 380; Coşkun, *a.g.e.* s.190.

¹¹⁶ Anıl, *a.g.e.*, s. 84; Coşkun, *a.g.e.* s.191.

¹¹⁷ Coşkun, *a.g.e.* s.191.

bulunuyorsa, alıcı bununla bağlıdır. Tahliyeyi sağlayamaz. Üçüncü kişinin elinde resmi bir belge yoksa kendisine tahliye emri gönderilir.¹¹⁸

Mahkeme, sanığın suçlu olduğuna karar verirse, sanığı Türk Ceza Kanunu'nun 290. maddesi gereğince üç ay ile bir yıl arasında takdir edeceği bir miktarda hapis cezasıyla cezalandırır. Mahkemenin takdir edeceği ceza her halükarda Türk Ceza Kanunu'nun 49/2. maddesine göre kısa süreli hapis cezası sayılacağından, mahkeme hükmettiği bu kısa süreli hapis cezasını Türk Ceza Kanunu'nun 50/1'inci maddesine göre seçenek yaptırımlardan birine çevirebilir.¹¹⁹

1.6.1.8. Menfaat Karşılığı Artırmadan Çekilme Suçu (İİK m. 345/b)

İcra ve İflâs Kanunu'nda belirtilen kurallara göre ihalesi gerçekleştirilen satışlarda, ihale katılımcılarının, ihale sırasında kendileri ya da üçüncü kişiler adına menfaat temin etmek ya da vaatte bulunmak suretiyle artırmadan çekilmeleri ya da artırmaya katılmamaları suç olarak kabul görmektedir. Buna göre, İcra ve İflâs Kanunu'nun 345/b maddesi ile açık artırmalarında ortaya çıkması muhtemel kötüniyetli eylemlerin önlenmesi, icra takibindeki ilgililerin ve kamunun çıkarları için “*menfaat karşılığı artırmadan çekilme veya artırmaya katılmama*” durumu icra suçu olarak düzenlenmiştir.¹²⁰

İcra ve İflâs Kanunu'nun 345/b maddesinde düzenlenen artırmadan çekilme suçunun oluşabilmesi için; İcra ve İflâs Kanununa göre yapılmış ihale olmalı, sanığın kendisine veya başkasına vaat olunan ya da sağlanan yarar olmalı, sanığın vaat olunan ya da sağlanan menfaat karşılığında ihaleden çekilmiş veya artırmaya katılmamış olması gerekir. Sayılı bu eylemlerden herhangi birinin gerçekleşmesi halinde, suçun maddi unsuru oluşur. Ayrıca, kanun hükmünün ikinci fıkrası gereği aracılık yapanlar da aynı ceza ile cezalandırılır.¹²¹

¹¹⁸ Talih Uyar, *İhale ile Satılan Taşınmazların Tescil ve Tahliyesi*, Legal Hukuk Dergisi, 2007, Y. 5, S. 51, s. 788.

¹¹⁹ Coşkun, *a.g.e.* s. 194.

¹²⁰ Ramazan Arslan, *İcra ve İflâs Kanununda Yapılan Değişiklikler ve Yenilikler*, Ankara Barosu Dergisi, Y. 1989/1, s. 156.

¹²¹ Selami Turabi, *İrtikâp Suçları*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2009, s. 94; Coşkun, *a.g.e.* s. 226.

Sanığın İcra ve İflâs Kanunu'na göre yapılan ihaleye, kendisine vaat olunan ya da sağlanan yarar nedeniyle bilerek ve isteyerek ihaleye hiç katılmaması veya katıldığı ihaleden çekilmesi halinde ise suçun manevi unsuru tamamlanır. Diğer bir ifade ile suç genel kastla işlenir.¹²²

İcra ve İflâs Kanunu'nun 345/b. maddesinde yazılı “*menfaat karşılığı artırmadan çekilme veya artırmaya katılmama suçunun*” maddi ve manevi unsurları ile genel kanun niteliği olan Türk Ceza Kanunu'nun 235/d maddesinde yazılı ihaleye fesat karıştırma suçunun maddi ve manevi unsurları birbirleriyle benzerlik taşımaktadır. Eğer, ihaleye ilişkin artırım “*İcra ve İflâs Kanunu*” hükümlerine göre gerçekleşmiş ise özel kanun önceliği ilkesi gereğince, genel kanun hükümlerinden ziyade, İcra ve İflâs Kanunu'nun 345/b. maddesindeki hükümler işleme konulmalıdır.

İcra işlemlerinde hacizli ya da rehinli malların satışı yapılmak suretiyle paraya çevrilmesi işlemi hem taşınır hem de taşınmaz mallar için açık artırma usulü ile gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, İcra ve İflâs Kanunu'nun 119'uncu maddesine göre de bir satış usulü vardır, ancak burada bir açık artırma değil pazarlık söz konusudur. İcra ve İflâs Kanunu'nun 345/b. maddesinde belirtilen icra suçunun oluşabilmesi için, ana kural açık artırma usulü ile yapılan bir paraya çevirme usulünün varlığıdır. İcra ve İflâs Kanunu 119'uncu maddesi kapsamında açık artırma değil pazarlık usulü satış söz konusu olduğundan, İİK madde 345/b'nin uygulanması mümkün değildir.

Kanun'da belirtilen hükümlere göre icra dairesi tarafından yapılan açık artırma ihalesinde, ihale katılımcıları, “*menfaat karşılığı artırmadan çekilme veya artırmaya katılmama*” suçunu ile yargılanabilmeleri için, artırmadan çekilme ya da artırmaya katılmama eylemini bir menfaat ya da vaat karşılığında yapmış olması gerekir. Bunun dışında, ihale katılımcısının, ihaleye konu mala olan ilişkin ihtiyaç durumunda değişiklik yaşanması, ekonomik gerekçeler ya da özgür iradesi ile artırmadan çekilme ya da artırmaya katılmama eylemi suçu gerektirmez.

---

¹²² Haluk Çolak, *İcra ve İflâs Suçları ile Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, Bankacılar Dergisi, S. 53, 2005, s. 157; Coşkun, *a.g.e.* s. 226.

Artırmadan çekilme suçunun cezası; bir yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezasıdır. Hapis cezasının alt sınırı kanunda belirtilmediğinden, Türk Ceza Kanunu'nun 49'uncu maddesine göre, süreli hapis cezası, kanunda aksi belirtilmeyen hallerde bir aydan az olamayacağından suçun sabit olması halinde, takdire göre, sanığa bir ay ile bir yıl arasında hapis cezası ve beş gün ile bin gün aralığında adli para cezası verilecektir. Mahkemece takdir edilecek hapis ve adli para cezası birlikte uygulanacaktır.¹²³

1.6.1.9. İflâs ve Konkordato İşlerinde Kişisel Yarar Vaadi ve Temini (İİK m. 333)

İcra ve İflâs Kanunu'nun 333'üncü maddesinde, iflâs bürosunun veya alacaklının, oyunu yahut konkordato talebine onayını elde etmek için, bu kişilere özel bir menfaat sağlamak veya bu yönde vaatte bulunmak suç kabul edilmiştir. Bu kapsamda, iflâs bürosu veya idaresinin yahut bir alacaklının veya alacaklılar toplanmasındaki mümessilinin oyunu etkilemek veya bir alacaklının konkordatoya muvafakatini sağlanması, bu suçun maddi unsurunu oluşturur.¹²⁴

Bu suçun faili alacaklı, borçlu veya borçlu adına hareket eden üçüncü bir kişi olabilir. İflas bürosu veya idaresinin yahut bir alacaklının veya alacaklılar toplanmasındaki mümessilinin oyunu etkilemek veya bir alacaklının konkordatoya muvafakatini sağlamak eylemini, bilerek ve isteyerek işlenmesi ise suçun manevi unsurudur. Diğer bir ifade ile suç genel kastla işlenir.¹²⁵

Kanunda yer alan bu düzenlemenin, iflâs ve konkordato işlemlerinin temelini oluşturan alacaklılar arasındaki eşitlik ilkesinin yasadışı eylemler ile ihlalini engellemektir.¹²⁶

Bu suçun takibi şikâyete bağlı değildir. Alacaklı veya alacaklıların Cumhuriyet Savcılığına başvurusu, konkordato tasdik sürecinde mahkemenin

¹²³ Coşkun, *a.g.e.* s. 226.

¹²⁴ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1352; Coşkun, *a.g.e.*, s. 82; Çolak, *a.g.e.* s. 75.

¹²⁵ Coşkun, *a.g.e.* s. 82.

¹²⁶ Kaçak, *a.g.e.* s. 118.

yapacağı inceleme sırasında suçun tespiti ile savcılığa bildirilmesi ya da konkordato komiserinin inceleme raporları neticesinde, savcılığın düzenleyeceği iddianame ile dava açılır.¹²⁷

İflâs ve konkordato işlemlerinde kişisel menfaat temin etme suçu ile yargılanan bir kişi, yargılama sonucunda suçlu bulunması halinde altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Suçu işleyen kişi iflâs bürosu ya da iflâs idaresi içerisinde ise bu defa verilecek ceza yarı oranında artacaktır (İİK madde 333). Mahkemenin vereceği ceza bir yılın üzerinde olması halinde seçenek yaptırımlara çevrilemez. Ancak, hükmedilen ceza bir yıl veya daha az süreli hapis cezasını ya da adli para cezasını gerektiriyor ise, o halde Türk Ceza Kanunu'nun 50'inci maddesindeki diğer seçenek yaptırımlar uygulanabilir.

1.6.1.10. Konkordatoda veya Sermaye Şirketleri ile Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılmasında Yetkili Kimseleri Hataya Düşüren ya da Konkordato veya Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma Koşullarına Uymama (İİK m. 334)

Borçlunun, konkordato mühleti¹²⁸ (İİK madde 287) elde etmek, konkordato projesini (İİK madde 285) ya da yeniden yapılandırma projesini (İİK madde 309/n) tasdik ettirmek (İİK madde 298 vd.; 309/p) için, hileli tutum ve davranışlarıyla mali durumu hakkında alacaklıları, komiseri, ara dönem denetçisini veya yetkili memuru hataya düşürmek veya konkordato projesine ya da yeniden yapılandırma projesine uymaması İcra ve İflâs Kanunu'nun 334'üncü maddesinde suç olarak kabul edilmiştir.¹²⁹

---

¹²⁷ Çolak, a.g.e. s. 47.

¹²⁸ 7101 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 28.02.2018 tarihinde kabul edilerek ve 15.03.2018 tarih ve 30361 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun'da konkordato mühletine ilişkin önemli bir düzenleme getirilerek "geçici konkordato mühleti" adı altında yeni bir kurum tanımlandı. Kesin konkordato mühletinin sonuçlarını doğuran geçici konkordato mühleti, kural olarak üç ay olmakla birlikte, iki ay daha uzatılabilir. Konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün görülmesi halinde borçluya tanınan ve bir yıl olarak öngörülen kesin mühlet özel durumlarda altı aya kadar uzatılabilir. 7101 sayılı Kanun'un geçici 14. maddesi gereği, "Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte görülmekte olan iflâsın ertelenmesi ve konkordato talepleri hakkında talep tarihinde yürürlükte bulunan hükümlerin uygulanmasına devam olunur." denilerek, devam eden yargılamalar ile ilgili, talep tarihinde yürürlükte olan hükümlerin uygulanacağı açıklığa kavuşturulmuştur.

¹²⁹ Yılmaz, İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, s. 1356.

Borçlu, konkordato mühleti elde etmek, konkordato veya sermaye şirketleri ile kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma projesini tasdik ettirmek için hileli tutum ve davranışlarıyla mali durumu hakkında alacaklıları, komiseri, ara dönem denetçisini veya yetkili memuru hataya düşürür veya konkordato projesini ya da sermaye şirketler ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma projelerine uymamak yoluyla kasten zarar sebebiyet verirse, suçun maddi unsuru oluşur. Burada suçun faili her halükarda borçludur.¹³⁰

Yukarıda sayılan seçimlik hareketlerden sadece birini işleyerek ve bunu bilerek ve isteyerek zarar vermek kastıyla yapması halinde ise, suçun manevi unsuru oluşur. Diğer bir ifade ile suç genel kastla işlenir.¹³¹

Mahkeme, sanığın suçlu olduğuna karar verirse, sanığa altı ay ile bir yıl aralığında hapis cezasına hükmeder (İİK madde 334). Mahkemenin takdir edeceği ceza her halükarda Türk Ceza Kanunu'nun 49/2. maddesine göre kısa süreli hapis cezası sayılacağından, mahkeme hükmettiği bu kısa süreli hapis cezasını Türk Ceza Kanunu'nun 50/1'inci maddesine göre seçenek yaptırımlardan birine çevirebilir.

1.6.1.11. Müflisin Mallarını İflas İdaresine Vermeme ve Müflisin Alacaklarını Bildirmeme (İİK m. 336)

Müflisin mallarını ellerinde bulunduran veya müflise borçlu olan üçüncü kişiler, iflasın açıldığına dair ilâna (İİK madde 229) haberdar oldukları tarihten itibaren bir ay içinde kabul edilebilir bir özre dayanmaksızın o malları iflâs masası (idaresi) emrine vermemeleri suç kabul edilmiştir.¹³²

İcra ve İflâs Kanunu'nun 336'ncı maddesinde düzenlenen, müflisin mallarını iflâs idaresine vermeme ve müflisin alacaklarını bildirmeme suçunda; üçüncü kişinin elinde bulunan mal müflise ait olmalı veya üçüncü kişi müflise borçlu olmalı, iflâsın açıldığı ilân edilmiş olmalı, iflâsın ilanından haberdar olunmalı, iflâsın öğrenilmesinden itibaren 1 ay geçmiş olmalı veya müflise ait malları iflâs dairesi

¹³⁰ Çolak, *a.g.e.* s. 77; Coşkun, *a.g.e.* s. 105; Artuç ve Bıkmaz, *a.g.e.* s. 163.

¹³¹ Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan, *a.g.e.* s. 6506-6507; Coşkun, *a.g.e.* s. 105.

¹³² Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1357; Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan, *a.g.e.* s. 6509.

veya iflâs idaresine verilmemesinin veya borçların bildirilmemesinin geçerli bir sebebi olmalıdır. Sayılan bu eylemler suçun maddi unsurunu oluşturmaktadır.

Suçun manevi unsuru ise, iflâsın açıldığı ilanından haberdar olmasına rağmen geçerli sebep olmaksızın müflisin mallarını iflâs idaresine bilerek isteyerek teslim etmemek ya da müflise olan borçlarını iflâs idaresine bildirmemektir. Diğer bir ifade ile suç genel kastla işlenen bir suçtur.¹³³

Müflisin mallarını iflâs idaresine vermemek ve müflisin alacaklarını iflâs idaresine bildirmeme suçu için şikayete tabi değildir, ancak suçun mağdur alacaklı veya iflâs dairesi, Savcılığa ihbarda bulunabilirler. Savcılık yapacağı soruşturma neticesinde suçun oluştuğuna kanaat getirirse, dava açar. İflâsın açıldığı yerdeki icra mahkemesi yetkili ve görevli mahkemedir. Bu suç için hükmedilecek adli para cezası, beş günden az olmayacak ve doksan günü aşmayacak şekilde olmalıdır.¹³⁴

1.6.1.12. İstenilen Malı Teslim Etmeme, Defter Tutulurken Hazır Bulunmama ve İflâs İdaresinin Emirlerine Uymama (İİK m. 337)

Anayasa Mahkemesi'nin 28/02/2008 tarih, 2006/71 Esas ve 2008/69 sayılı iptal kararına¹³⁵ kadar, iki fıkradan oluşan İcra ve İflâs Kanunu'nun 337'inci maddenin birinci fıkrası, "*müddeti içinde beyanda bulunak üzere mazereti olmaksızın icra dairesine gelmeyen veya yazılı beyanda bulunmayan borçlunun*" bu eylemi suç olarak kabul edilmekte iken, Anayasa Mahkemesi, 337'inci maddenin birinci fıkrasını, 28/02/2008 tarih, 2006/71 Esas ve 2008/69 sayılı kararıyla Anayasaya aykırı bularak iptal etmiştir. İptal kararının verilmesinin doğuracağı

¹³³ Coşkun, *a.g.e.* s. 115; Çolak, *a.g.e.* s. 54.

¹³⁴ Coşkun, *a.g.e.* s. 114-117, Çolak, *a.g.e.* s. 54.

¹³⁵ Anayasa Mahkemesi'nin 28/02/2008 tarih, 2006/71 Esas ve 2008/69 sayılı Kararında, "...İcra ve İflas Kanunu'nun 337. maddesinin birinci fıkrasında ve 76. maddesinde borçlunun özgürlüğü bağlayıcı ceza ile cezalandırılmasını gerektiren eylem, mal beyanında bulunmama eylemidir. Yukarıda belirtildiği gibi hukuk devleti ve ceza hukuku ilkeleri gereği kişi aynı eylem nedeniyle birden fazla yargılanmaz ve cezalandırılmaz. İtiraz konusu kural uyarınca, müddeti içinde mazereti olmaksızın icra dairesine gelmeyen veya yazılı olarak mal beyanında bulunmayan kimse disiplin hapsi cezası ile cezalandırılmasının yanı sıra, İcra ve İflas Kanunu'nun 76. maddesine göre de mal beyanında bulunmama eylemi nedeniyle tazyik hapsi cezası ile cezalandırılacaktır. Böyle bir olasılığın varlığı İcra ve İflas Kanunu'nun 337. maddesinde öngörülen disiplin hapsi cezasını, Anayasa'nın hukuk devleti ilkesinin düzenlendiği 2. maddesine aykırı hale getirmektedir. Bu nedenle, 337. maddenin birinci fıkrası Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir. ..." denilmektedir.

hukuksal boşluğun kamu yararını ihlal edici nitelikte olduğundan, gerekli düzenlemelerin yapılması amacıyla, Resmi Gazete’de yayımlanmasından bir yıl sonra yürürlüğe gireceğine karar vermiştir. Bu süre her ne kadar 16.04.2019 tarihinde dolmuş ise de, henüz yeni bir yasal düzenleme yapılmamıştır.¹³⁶

Anayasa Mahkemesinin iptal kararından sonra geriye kalan 337’inci maddenin ikinci fıkrasında; çeşitli yükümlülüklerini yerine getirmeyen müflise ceza verilmesi öngörülmüş ise de, hükümde yer alan aynı ceza verilir ibaresi, cezanın öngörüldüğü birinci fıkranın iptal edilmiş olması nedeniyle, uygulanabilmesi mümkün değildir.¹³⁷

1.6.1.13. Sermaye Şirketinin İflâsını İstememe Suçu (İİK m. 345/a)

Sermaye şirketinin borçlarının aktifinden fazla olması halinde, şirketin iflâsını istemek durumunda olan kişilerin, şirketin durumunu bildirerek iflâs talep etmemeleri suç olarak kabul edilmiştir.

Bahsi geçen Kanun maddesinde belirtilen suçun oluşabilmesi için, ilk olarak ortada bir sermaye şirketinin olması gerekir. Bilindiği üzere sermaye şirketleri; anonim ve limited şirketler ile kooperatiflerdir. Gerektiği halde sermaye şirketinin iflâsını istememe suçunun oluşmasında gözlemlenmesi gereken en temel unsurlardan biri, sermaye şirketinin aktifinin pasifinden fazla olup olmadığıdır. Şirketin pasifinin aktifinden fazla olduğundan şüphelenilmesi halinde hazırlanacak bir ara bilançodan, son yılın bilançosundan veya daha sonra yapılacak bir tasfiye bilançosundan şirketin iflâsının istenip istenmeyeceği anlaşılabilir. Şirket borçları alacaklarından fazla ise suçun oluşumu gerçekleşmiş demektir.¹³⁸

Sermaye şirketinin borçlarının aktifinden fazla olması, şirketin mevcut ve alacaklarının, borçlarını karşılamadığının müşteki – alacaklı tarafından ispatlanması ve idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kişiler veya şirket ya da kooperatif tasfiye halinde ise tasfiye memurları bu durumu bilmelerine rağmen şirketin iflâsını talep

¹³⁶ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1357, s. 1357-1358.

¹³⁷ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1357, s. 1359.

¹³⁸ Artuç ve Bıkmaç, *a.g.e.* s. 538.

etmemeleri suçun maddi unsurunu oluşturur.¹³⁹ Her durumda da, suçun faili; anonim şirketlerde yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile müdürler, limited şirketlerde müdürler, kooperatiflerde ise yönetim kurulu başkanı ve üyeleridir.¹⁴⁰

Sermaye şirketinin idare ve temsil yetkisine sahip olanlar ya da şirket tasfiye halinde ise, tasfiye memurları şirketin borca batık olduğunu bilmelerine rağmen, bilerek ve isteyerek şirketin iflâsını talep etmemeleri halinde suçun manevi unsuru oluşur. Suç, genel kastla işlenir.¹⁴¹

Yargıtay tarafından verilen kararda¹⁴², İcra ve İflâs 345/a maddesindeki suçun oluşması için, yine İcra ve İflâs Kanunu'nun 179 ve Türk Ticaret Kanunu'nun 376'ncı maddesinde öngörülen koşullarda şikâyet tarihi itibarıyla şirketin aktif ve pasif durumu belirlenerek, sonucun göre şirketin iflâsının istenmesi şartlarının bulunup bulunmadığının tespit edilmesi gerektiği, öncelikle borçlu şirkete ait ticari defterler, kayıtlar ve banka hesapları bulunduğu yerden temin edilerek, bunlar üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılıp, kesinleşmiş icra takip dosyalarının borçları da pasife dâhil edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

1.6.2. Disiplin Hapsi ve Hapisle Tazyik Cezasını Gerektiren Suçlar

İcra ve İflâs Kanunu'nda ya da Türk Ceza Kanunu'nda disiplin hapsi cezasına ilişkin bir tanımlama bulunmamaktadır. Ancak, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 2/1-1 sayılı maddesinde, "*kısmi bir düzen korumak amacıyla yaptırma bağlanmış bir fiil nedeniyle verilen, seçenek yaptırımlara çevrilemeyen, ön ödeme uygulanamayan, tekrre esas olmayan, koşullu salıverme hükümleri uygulanamayan, ertelenemeyen ve adli sicil kayıtlarına işlenemeyen hapis cezası*" olarak ifade edilmektedir. Burada da tanımdan ziyade disiplin hapsinin özelliklerinden bahsedilmiştir.¹⁴³

¹³⁹ Coşkun, Mahmut, *a.g.e.* s. 205.

¹⁴⁰ Artuç ve Bıkmaz, *a.g.e.* s. 538.

¹⁴¹ Coşkun, Mahmut, *a.g.e.* s. 205.

¹⁴² Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 22.06.2010 tarih ve 16-114/154 sayılı kararı. (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

¹⁴³ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi'nin 14/12/2006 tarih, 2006/5261 Esas ve 2006/9088 sayılı içtihatında, "*Disiplin ve Tazyik hapsinin hapis cezası olmadığı, 5275 sayılı C.M.K.'nin 2/I maddesinde tanımlanan "disiplin hapsi" kavramı içinde kaldığı ve kısmi bir düzeni korumak amacıyla getirildiği, kişinin kendisinden beklenen yükümlülüğü yerine getirdiği takdirde de serbest kalacağı*

Bunun dışında, tazyik hapsi için de İcra ve İflâs Kanunu'nda ya da Türk Ceza Kanunu'nda açık bir tanım bulunmamaktadır. Bir görüşe göre tazyik hapsi, borçlunun takibe konu yükümlülüklerini yerine getirmesini sağlamak amacıyla yükümlülüğünü yerine getirdiğinde tahliye edilmek üzere belirli bir süreye kadar özgürlüğünden yoksun bırakılması olarak tanımlanmıştır.¹⁴⁴

Öğreti de ve uygulamada tazyik hapsi için, bir kişiyi kendisine düşen yükümlülüğü gereğini yerine getirmeye zorlamak amacıyla verilen bir yaptırım olduğu, tazyik hapsinin de disiplin hapsi gibi seçenek yaptırımlara çevrilemeyen, ön ödeme uygulanamayan, tekrüre esas olmayan koşullu salıverilme hükümleri uygulanmayan, ertelenmeyen ve adli sicil kayıtlarına geçirilmeyen hapis özelliklerinin olduğu kabul edilmektedir.¹⁴⁵

Disiplin hapsi ile tazyik hapsi arasındaki temel fark, tazyik hapsinin bir yükümlülüğün yerine getirilmemesinden dolayı verildiği için bu yükümlülüğün yerine getirilmesiyle son bulmasına karşın, disiplin hapsinin bir yükümlülüğün yerine getirilmemesinden dolayı değil, kısmi bir düzeni korumak amacıyla yaptırım altına alınmış olan bir fiilin işlenmesi dolayısıyla verilmesidir.¹⁴⁶

Bu başlık altında; disiplin hapsi ve tazyik hapsi cezalarına gerektiren icra ve iflâs suçları ilişkin değerlendirmeler, alt başlıklar halinde anlatılacaktır.

1.6.2.1. Mal Beyanında Bulunmama Suçu (İİK m. 76)

İİK'nın 76. maddesinde, kanuni süresi (İİK m.32; 60/4; 168/6) içinde, İİK m.74'e uygun içerikte mal beyanında bulunmayan borçlunun, alacaklının istemi üzerine, İcra Mahkemesi tarafından mal beyanında bulununcaya kadar ve üç ayı geçmemek üzere hapisle tazyik olunacağı öngörülmüştür.

---

düzenlendiğine göre, belirli bir süreye kadar disiplin ve tazyik hapsine karar verilmesi,5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 232. Maddesine aykırılık teşkil etmektedir” denilmektedir. (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi)

¹⁴⁴ Özgenç, a.g.e. s. 674; Aşık, a.g.e. s. 2530.

¹⁴⁵ Canan Ruhi ve Ahmet Cemal Ruhi, *İcra ve İflâs Suçları ile Disiplinsizlik Niteliğindeki Eylemler*, Ankara, Seçkin Kitapevi, 2019, s. 107.

¹⁴⁶ Ruhi ve Ruhi, a.g.e. s. 107.

İİK m.74'e uygun içerikte mal beyanında bulunmayan borçlu için verilecek tazyik hapsinin amacı, kanunda belirtildiği üzere, borçluyu cezalandırmak değil, borçlunun mal beyanında bulunmasını sağlamaktır. Cezalara ilişkin kanun maddelerinde hemen her bir cezanın alt ve üst sınırı saptanmışken, İİK m.76. madde bağlamında mal beyanında bulununcaya kadar hapisle tazyik işleminde hapis cezasının üç ayı geçemeyeceğine ilişkin düzenleme mevcuttur. Görüldüğü üzere, mal beyanında bulunmayan borçlu için en fazla üç ay tazyik hapsine mahkûm edilebilir.¹⁴⁷

İİK'nın 76. madde metninde de anlaşılacağı üzere, İİK m.74'e uygun içerikte mal beyanında bulunmayan borçlu için tazyik hapsi ancak bir kez uygulanabilir. Bu hüküm gereği hapsedilen borçlu, mal beyanında bulunmaz ise bir daha İİK'nın 76. maddesi kapsamında tazyik hapsi ile cezalandırılmaz.¹⁴⁸

Borçlu, borca yetecek miktarda, kendi elinde bulunan veya üçüncü kişilerdeki mal, alacak ve haklarını, bunların çeşit ve niteliklerini, her türlü gelirini yaşama tarzına göre geçim kaynaklarını ve buna göre borcunu nasıl ödeyeceğini mal beyanı olarak icra dairesine bildirmelidir. Borçlu mal beyanında tüm malvarlığını değil, borca yeter malvarlığını bildirmek zorundadır.¹⁴⁹

İcra hukuku kapsamında, alacağına kavuşamayan alacaklı, kesinleşen bir icra takibi ile borçluya ait malların haczini isteyebilir. Alacaklı, hacizli malların paraya çevrilmesi neticesinde alacağına kavuşabilir. Kesinleşen icra takibi sonrasında borçlu, elinde bulundurduğu malı, hak ve alacaklarını icra dairesine bildirmelidir. Bu durum İcra ve İflâs Kanunu'nun 75. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, borçlu kendisine ait mal varlığını, hak ve alacaklarını bir dilekçe ile ya da icra dairesine yapacağı sözlü bir beyan ile tutanağa geçilmek suretiyle bildirmelidir.¹⁵⁰

---

¹⁴⁷ Hasan Ercan, *İcra ve İflâs Kanununa Göre Mal Beyanı*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tez Çalışması, Ankara, 2004, s. 86.

¹⁴⁸ Ercan, a.g.e. s. 86.

¹⁴⁹ Baki Kuru, Ramazan Arslan ve Ejder Yılmaz, *İcra İflâs Hukuku Ders Kitabı*, Ankara, Yetkin Yayınevi, 2005, s. 248.

¹⁵⁰ Baki Kuru, *İcra İflâs Hukuku El Kitabı*, Ankara, Adalet Yayınları, 2006, s. 347.

Borçlu, kesinleşen icra takibine; mal varlığını, hak ve alacaklarını gösterir bir mal beyanı ibraz etmemesi durumunda İcra ve İflâs Kanunu'nun 76. maddesinde belirtilen “*mal beyanında bulunmama*” suçunu işlemiş sayılır ve alacaklının şikâyeti halinde hapisle tazyik cezası ile karşı karşıya kalır. Yani, borçlu mal beyanında bulunmaz ise, alacaklının şikâyet talebi üzerine mal beyanını ibraz edene dek icra mahkemesi tarafından bir kez olmak kaydı ile hapisle tazyik cezasına çarptırılır. Kanun tarafından hüküm altına alınan bu suç türünde cezai yaptırım uygulanmasındaki amaç, borçluya mal beyanında bulunmaya zorlamak ve haciz işlemlerini kolaylaştırmaktır.¹⁵¹ Ayrıca, Anayasa Mahkemesi'nin 28/02/2008 tarih, 2006/71 Esas ve 2008/69 sayılı iptal kararı¹⁵²na kadar, iki fıkradan oluşan İcra ve İflâs Kanunu'nun 337'inci maddenin birinci fıkrası, “*müddeti içinde beyanda bulunmak üzere mazereti olmaksızın icra dairesine gelmeyen veya yazılı beyanda bulunmayan borçlunun*” bu eylemi suç olarak kabul edilmekte iken, Anayasa Mahkemesi, 337'inci maddenin birinci fıkrasını, 28/02/2008 tarih, 2006/71 Esas ve 2008/69 sayılı kararıyla Anayasaya aykırı bularak iptal etmiştir. Böylece İcra ve İflâs Kanunu'nun 76. maddesi ile borcun tahsile değil, yalnızca mal beyanında bulunulmaya zorlanmaktadır. Tazyik hapsine mahkûm edilen borçlu, mal beyanında bulunduğu anda tazyik hapsi infazına son verilir ve borçlu serbest bırakılır.¹⁵³

İcra ve İflâs Kanunu'nun 76. maddesinde belirtilen “*mal beyanında bulunmama*” suçundan söz edilebilmesi için öncelikle borçlu aleyhine başlatılmış bir icra takibinin bulunması gerekmektedir. İcra takibi dışında noter gibi kurumlar aracılığı ile gönderilen ödeme ihtarları üzerinden borçluya mal beyanında bulunma sorumluluğu yüklenemez. Ancak, icra dairesince gönderilen ve içeriğinde mal

¹⁵¹ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 445; Artuç, *a.g.e.* s. 177.

¹⁵² Anayasa Mahkemesi'nin 28/02/2008 tarih, 2006/71 Esas ve 2008/69 sayılı Kararında, “...İcra ve İflas Kanunu'nun 337. maddesinin birinci fıkrasında ve 76. maddesinde borçlunun özgürlüğü bağlayıcı ceza ile cezalandırılmasını gerektiren eylem, mal beyanında bulunmama eylemidir. Yukarıda belirtildiği gibi hukuk devleti ve ceza hukuku ilkeleri gereği kişi aynı eylem nedeniyle birden fazla yargılanmaz ve cezalandırılmaz. İtiraz konusu kural uyarınca, müddeti içinde mazereti olmaksızın icra dairesine gelmeyen veya yazılı olarak mal beyanında bulunmayan kimse disiplin hapsi cezası ile cezalandırılmasının yanı sıra, İcra ve İflas Kanunu'nun 76. maddesine göre de mal beyanında bulunmama eylemi nedeniyle tazyik hapsi cezası ile cezalandırılabilecektir. Böyle bir olasılığın varlığı İcra ve İflas Kanunu'nun 337. maddesinde öngörülen disiplin hapsi cezasını, Anayasa'nın hukuk devleti ilkesinin düzenlendiği 2. maddesine aykırı hale getirmektedir. Bu nedenle, 337. maddenin birinci fıkrası Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir. ...” denilmektedir.

¹⁵³ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 445.

beyanında bulunma ihtarının yazılı olduğu tebliğ mazbatasının borçluya usulüne uygun bir şekilde yapılan bir icra emri ya da ödeme emri sonrasında borçlu mal beyanı ibrazı ile sorumlu tutulabilir.¹⁵⁴

Mal beyanında bulunmama suçunun oluşabilmesi için, ödeme emri ya da icra emrini tebliğ alan borçlunun, süresinde mal beyanında bulunmamış olması gerekir. Bu durumda borçlunun, ödeme ya da icra emrini aldığı tarihten itibaren yedi gün içerisinde, kambiyo senetlerine ilişkin ödeme emrinin tebliğinden itibaren on gün içinde ya da ödeme emrine ilişkin itirazın icra mahkemesi tarafından kaldırılmasına müteakip tebliğ tarihinden itibaren üç gün içerisinde mal beyanının ibrazı gerekmektedir. Aksi halde, İcra ve İflâs Kanunu'nun 76. maddesinde belirtilen hüküm gereği mal beyanında bulununcaya kadar hapisle tazyik cezası uygulanır.¹⁵⁵

Mal beyanında bulunma yükümlülüğü kanundan kaynaklanmaktadır. Yani, alacaklı ile borçlu arasında bir sözleşme ile ortaya konulmamıştır. Bu nedenle, kanunun belirlediği yükümlülüğün borçlu tarafından yerine getirilmemesi neticesinde, İcra ve İflâs Kanunu'nun 76. maddesi gereğince borçlu aleyhine çıkacak tazyik hapsi, AİHS'nin Ek 4 numaralı protokolünün birinci maddesinde ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sınının 38/8. maddesinde yazılı “*borç için özgürlüğünden yoksun bırakılma yasağı*” kapsamında değerlendirilemez ve bu kurala aykırılıkta oluşturmaz.¹⁵⁶

Mal beyanında bulunmama suçunun unsurları incelendiğinde, öncelikle borçlu hakkında başlatılan ve kesinleşen haciz yoluyla bir takip bulunmalıdır. İcra takibinin ve gönderilen ödeme emri ile icra emrinin hukuken muteber olması ve iptale konu bu takip niteliğinde bulunmaması ve takiple ilgili ödeme emri veya icra emrinin borçluya tebliği gerekir. Borçluya tebliğ edilen ödeme emrinde veya icra emrinde “*mal beyanında bulunulmamasının suç sayılacağı*” yönünde ihtar açıkça yapılmalıdır. Ayrıca, borçlu tebliğ edilen ödeme emri veya icra emri üzerine özürsüz olarak İcra ve İflâs Kanunu'nun 74. Maddesine uygun süresi içinde mal beyanında

¹⁵⁴ Raif Bıkmaz, *Mal Beyanında Bulunmama Suçları*, Adalet Dergisi, S. 17, 2003, s. 1.

¹⁵⁵ Pekantez/Atalay/Sungurtekin/Özeker, *İcra ve İflâs Hukuku*, s. 230.

¹⁵⁶ Ejder Yılmaz, *AİHS ve Anayasa m.38 f.8 Açısından Ödenmeyen Para Borçlarında Yaptırımlar Sempozyumu*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2001, s. 72.

bulunmamış olmalıdır. Tüm bunlar dışında, borçlunun mal beyanında bulunmama suçundan dolayı cezalandırılabilmesi için alacaklının şikâyet süresi içinde İcra Ceza Mahkemesine başvurarak, borçlunun cezalandırılmasını istemiş olması gerekir.¹⁵⁷

Borçlu adına çıkacak hapisle tazyik cezasının verilebilmesi için, belirtilen suç unsurlarının oluşması ile birlikte, ayrıca alacaklının buna ilişkin talebini sunması gerekir. Burada hapisle tazyik işlemi her halükarda yalnızca bir kez için uygulanabilir. Alacaklı için borçlunun mal beyanında bulunmadığına ilişkin şikâyeti için herhangi bir süre sınırı getirilmemiştir. Alacaklı, buna ilişkin talebini borçlu mal beyanını ibraz etmediği takdirde her zaman yapabilir.¹⁵⁸

1.6.2.2. Asgari Ücretin Üzerindeki Gelirden Borcu Ödeme Yükümlülüğüne Uymama Suçu (İİK m. 338/2)

İcra ve İflâs Kanununun da, borçluya verilen aciz belgesine rağmen borçlunun asgari ücretin üstünde bir hayat sürmesi durumunda, icra mahkemesi tarafından belirlenen miktarı aciz belgesine konu icra takibinden kaynaklı borcuna mahsuben alacaklı tarafa ödenmemesi durumu icra suçu olarak düzenlenmiştir. Buna ilişkin düzenleme İcra ve İflâs Kanunu'nun 338/2. maddesinde yer almaktadır.

Borçlunun bu eylemden sorumlu tutulabilmesi için, takipteki asıl alacak miktarı brüt asgari ücret tutarının üstünde olmalı, borçlu hakkında aciz belgesi alınmalı, aciz belgesinin düzenlenmesinden itibaren 5 yıl içinde borçlunun asgari ücretin üstünde bir yaşam tarzı sürdürdüğü ispatlanmalı ve icra mahkemesi, borçlunun asgari ücretin üstün kalan gelirinin dörtte birden az olmayacak şekilde tespit edeceği meblağın icra mahkeme kararının kesinleşmesinden itibaren en geç bir ay içinde ve aciz belgesindeki toplam borç tamamen ödeninceye kadar her ay icra dairesine yatırmaması gerekir. Sayılı bu eylemler, suçun maddi unsuru oluşturmaktadır.¹⁵⁹

¹⁵⁷ Yılmaz Alasu, *Hukukumuzda İcra – İflâs Suçları*, Ankara, Demircioğlu Matbaacılık, 1993, s. 7.

¹⁵⁸ Anıl, *a.g.e.* s. 42.

¹⁵⁹ Coşkun, *a.g.e.* s. 261.

Burada önemli hususlardan biri de, İcra ve İflâs Kanunu'nun 354. Maddesine 31/03/2011 tarih ve 6217 sayılı Kanunu'nun 6'ncı maddesiyle eklenen üçüncü fıkrasına göre, "*takip alacak miktarı*" Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından her yıl belirlenen on altı yaşından büyükler için aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının altında kalan takiplerde disiplin ve tazyik hapsinin uygulanmayacağı hükme bağlandığı için, kanunun yürürlük tarihinden itibaren brüt asgari ücret tutarının altında kalan takiplerde disiplin ve tazyik hapsi uygulanmayacaktır.

Ayrıca, İcra ve İflâs Kanunu'nun 338/2. maddesinde belirtilen icra suçundan söz edilebilmesi için, aciz belgesi almış borçlunun, asgari ücretin üstünde bir yaşam sergilemesine karşın asgari ücretin üstünde kalan gelirini borcu ödememek amacıyla mahkeme kararına bilerek uymaması aranır. Diğer bir ifade ile bu suç türünde de genel kast aranmaktadır.

Fail, hakkında aciz belgesi alınmış ve aciz belgesinin düzenlenmesinden itibaren 5 yıl içinde, asgari ücretin üstünde bir yaşam tarzı sürdürdüğü ispatlanmış ve icra mahkemesinin kesinleşmiş kararında belirtilen meblağı ödemeyen kişidir.¹⁶⁰

Şikâyet hakkı ve süresi için İcra ve İflâs Kanunu'nun 347'inci maddesi uygulanır. Alacaklının icra mahkemesine başvurusu ile dava açılmış olur. İcra takibinin yapıldığı yerdeki icra mahkemesi yetkili ve görevli mahkemedir. Yargılama usulü olarak İcra ve İflâs Kanunu'nun 349'uncu madde hükümleri uygulanır.

Suçun işlendiğine kanaat getirilirse, "*disiplinsizlik eylemi*" nedeniyle, borçluya bir yıla kadar tazyik hapsi cezası uygulanabilir. Borçlu, icra suçu nedeniyle tazyik hapsi cezasını çekmeye başladıktan sonra borcun tümünü ya da o tarihe kadar biriken miktarı ödemesi durumunda tahliye edilmelidir.

1.6.2.3. Mal ve Kazançtaki Artışları Bildirmeme Suçu (İİK m. 339)

İcra ve İflâs Kanunu'nun 339. maddesine göre, borçlu; mal ve kazançlarındaki artışları alacağa konu takip dosyasına bildirmelidir. Bu yükümlülüğü

¹⁶⁰ Alasu, *a.g.e.* s. 7; Coşkun, *a.g.e.* s. 262.

yerine getirmeyen borçlu için Kanunda aranan diğer şartların da varlığı halinde disiplin hapsi cezası uygulanır.¹⁶¹

Mal ve kazançtaki artışları bildirmeme suçunun düzenlenme amacı, alacaklının, borçlunun malvarlığı ve kazanımlarındaki artışı bilmesi ve alacağına daha hızlı kavuşmasını sağlamaktır. Belirtilen suçun oluşabilmesi için öncelikle borçlu aleyhine devam eden bir icra takibinin olması gerekir. Sona eren ya da geçersiz bir icra takibi için borçlu aleyhine belirtilen icra suçu oluşmuş sayılmaz. Ayrıca, borçlu kazancında ya da malında meydana gelen artışı mazeretsiz olarak, artıştan itibaren yedi gün içinde icra dairesine bildirmemiş olmalıdır. Sanık mal beyanında hiç bulunmamış ise, mal beyanında bulunma süresi geçtikten sonra mal ve kazancında artış olması halinde yedi gün içinde icra dairesine bildirmek zorundadır.¹⁶²

İcra ve İflâs Kanunu'nun 339. maddesinde konu edilen icra suçundan söz edilebilmesi için, borçlu mal varlığındaki ya da kazanımlarındaki artışlarına ilişkin bildirimini bilerek ve isteyerek yapmaması gerekir. Yani, suçun oluşumunda genel kasıt aranmaktadır. Borçlunun, belirtilen icra suçundan yargılanabilmesi için alacaklı tarafından şikâyet yoluna başvurulması gerekir.

Şikâyet hakkı ve süresi için İcra ve İflâs Kanunu'nun 347'inci maddesi uygulanır. Alacaklının icra mahkemesine başvurusu ile dava açılmış olur. İcra takibinin yapıldığı yerdeki icra mahkemesi yetkili ve görevli mahkemedir.

Yargılama sonucunda borçlu suçlu bulunursa, icra mahkemesi tarafından borçluya disiplin hapsi cezası uygulanır. Burada alacaklının zarar durumu ve eylemin niteliği açısından disiplin hapsi cezası; borçlu, daha sonradan edindiği mal ve kazanımları, uhdesinde bulundurması durumunda on gün, geçerli bir sebebi olmaksızın satış ya da üçüncü bir kişiye devrini gerçekleştirmiş ise bir aya kadar disiplin “*disiplin hapsi*” cezası alınacaktır.¹⁶³

---

¹⁶¹ Anıl, a.g.e. s.67; Coşkun, a.g.e. s. 267.

¹⁶² Çolak, a.g.e. s. 100.

¹⁶³ Kürtül, a.g.e. s. 303.

1.6.2.4. Borçlunun Ödeme Şartını İhlal Etme Suçu (İİK m. 340)

Borçlu, İcra ve İflâs Kanunu'nun 111'inci maddesine göre kararlaştırılan taksitlerini veya alacaklının onayı ile icra dairesinde kararlaştırılan ödeme taahhüdünü, kabul edilebilir bir sebep olmaksızın ödememesi suç kabul edilmiştir.

Taahhüt, icra müdürü huzuruyla yapılabileceği gibi alacaklı veya vekili ile borçlunun birlikte icra müdürlüğüne giderek, icra müdürü veya memuruna taahhüt sözleşmesini onaylatmaları halinde de geçerli ve bağlayıcıdır.¹⁶⁴

Borçlunun ödeme şartını ihlal etme suçunun oluşabilmesi için, öncelikle geçerli bir icra takibi olmalıdır. İcra dosyası takipsiz bırakıldığı için işlem den kaldırıldıktan sonra (İİK madde 78/4) yenilenmeden taahhüt alınmış ise, alınan taahhüt geçerli değildir.¹⁶⁵ Ödeme taahhüdü yasal taksit hakkının kullanılması ya da borçlunun teklifi ve alacaklının kabulü ile yapılmış olmalıdır. *Bu da iki şekilde olur;* birincisi yasal taksit hakkının kullanılması yolu ile ödeme taahhüdü (İİK madde 111), ikincisi ise alacaklının kabulü ile ödeme taahhüdüdür.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 111/1-2. maddesinde, borç yapılandırması taahhütten değil ilgili Kanun maddesinden gelmektedir. Burada alacaklının rızası aranmaz. Ödeme taahhüdünde ise, İcra ve İflâs Kanunu'nun 78/2 ve 111/3. maddeleri gereğince, alacaklının rızası aranmaktadır.¹⁶⁶

Yasal taksit hakkının kullanılması yolu ile ödeme taahhüdünün (İİK madde 111) geçerli olması için; borçlu, alacaklının satış talebinden önce, borcunu düzenli taksitlerle ödemeyi taahhüt etmeli, borçlunun, asıl borç, faiz ve icra masraflarını da kapsayacak şekilde toplam borca yetecek kadar malı haczedilmiş

¹⁶⁴ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1377-1378.

¹⁶⁵ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi'nin 04/02/2002 tarih, 2001/7846 Esas ve 2002/655 Karar sayılı içtihadında, "...icra takip dosyası içeriğinden 02/12/1999 tarihinde yapılan haciz işleminden sonra 10/01/2001 tarihine kadar hiçbir işlem yapılmadığı anlaşılmalı icra dosyasının işlem den kaldırılması gerektiği ve yenilenmeden 12/01/2001 tarihindeki haciz sırasında yapılan taahhüdün geçerli olmadığı gözetilmeden sanığın beraatı yerine mahkumiyetine karar verilmesi..." denilmektedir. (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

¹⁶⁶ İbrahim Aşık, *İcra Sözleşmeleri*, Ankara, Turhan Yayınevi, 2006, s. 193.

olmalı ve her taksit borcun dörtte birinden aşağı olmamalı, ilk taksit peşin ödenmeli ve kalan taksitler takip eden aydan itibaren üç ay içinde aydan aya ödenmelidir.¹⁶⁷

Borçlunun, ödeme taahhüdü borcun tamamını kapsamalı, koşulsuz olmalı, taksit öngörülmüş ise taksitlerin miktarı ve ödeme tarihleri belli olmalıdır. Taahhüt alınırken o tarihteki asıl alacak, faiz ve diğer alacaklar tüm ayrıntılarıyla borçluya izah edilmeli, izah tarzı tutanağa geçirilmeli daha sonra borçlunun taahhüdü alınmalıdır. Usulüne uygun düzenlenen taahhüde rağmen borçlu haklı bir neden göstermeksizin taahhüdünü yerine getirmez ise eylemin unsurları tamamlanır. Suç, taahhüdün ihlal edildiği tarihte işlenmiş sayılır. Eğer taksit öngörülmüş ise ilk taksitin ödenmemiş olmasıyla suç oluşur ve sonraki taksitlerin ödenmemesi ayrı bir cezayı gerektirmez.¹⁶⁸

Alacaklının kabulü ile ödeme taahhüdünde ise, alacaklı borçlunun bu teklifini kabul ederse, ödeme taahhüdü gerçekleşmiş olur. Alacaklı ile borçlu birlikte, icra dairesinde icra müdürü ya da memuru huzurunda ödeme koşullarının icra müdürü ya da memuru ile birlikte icra tutanağına yazarak tutanağı imzalayarak yapabilirler. Taahhüdün geçerli olabilmesi için, taahhüdün alındığı tarihteki asıl alacak, faiz ve diğer borç kalemleri tüm detaylarıyla borçluya izah edilmeli, izah tarzı tutanağa geçirilmeli ve daha sonra borçlunun ödeme taahhüdü alınmalıdır. Taahhüt, borcun tamamını kapsamalı, koşulsuz olmalı, taahhüt taksit öngörülmüşse, taksit miktarları ve zamanları net bir şekilde belirli olmalıdır.¹⁶⁹

Her ne kadar Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Anayasamızda “*borç için özgürlüğünden yoksun bırakılma yasağı*” mevcut ise de; İcra ve İflâs Kanunu’nun 340. Maddesinde yazılı taahhüdü ihlal suçunun oluşabilmesi için, borçlu ile alacaklı arasında borcun vadeli bir şekilde ödenmesi konusunda yazılı bir anlaşma yapılır. Bu şekilde kanuni şartları kabul eden borçlu, sözleşme ile kendisini bağlamış ise de; burada kanunla getirilen ve kamu otoritesince yürütülen cebri icra etkinliğinin

¹⁶⁷ Talih Uyar, *İcra İflâs Kanunu Şerhi*, 6. Cilt, 2. Baskı, Ankara, 2007, s. 9267.

¹⁶⁸ Coşkun, *a.g.e.* s. 276.

¹⁶⁹ Timuçin Muşul, *İcra ve İflâs Hukuku Esasları*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2017, s. 631-632.

sağlanmasından¹⁷⁰ dolayı özgürlüğünden yoksun kalacaktır. Bu nedenle İcra ve İflâs Kanunu'nun 340. Maddesi kapsamında verilen cezai yaptırımında, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 4 numaralı protokolü ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 38/8. maddesinde yer alan “borç için özgürlüğünden yoksun bırakılma yasağının” ihlal edildiği düşünülemez.

Taahhüdü ihlal suçundan söz edilebilmesi için, borçlunun kabul edilebilir bir sebebe bağlı olmadan verdiği ödeme taahhüdünü bilerek ve isteyerek ihlal edip etmediğine bakılır. Burada kabul edilebilir sebepten kasıt; hastalık (rapor), yangın, su baskını ve deprem gibi olağanüstü olaylar veya zamanında ödenen taksitin postada veya bankada gecikmesidir. Buna karşılık, borçlunun ekonomik durumunun borcu ödemeye yetmemesine rağmen taahhütte bulunması ve borcu ödeyememesi, kabul edilebilir bir sebep değildir.¹⁷¹ Belirtilen bu suç türünde de genel kasıt aranmaktadır. İcra ve İflâs Kanunu'nun 340. maddesinde konu edilen taahhüdü ihlal suçunu gerçekleştiren borçlu için üç aya kadar tazyik hapsi verilmektedir. Borçlu taahhüt ettiği borç taksitlerinden birini ödememesi durumunda, borcun tamamını veya o tarihe kadar icra veznesine yatırmak zorunda olduğu meblağı öderse tahliye edilecektir. Ödeme işlemi icra dairesi dışında haricen yapılması durumunda, ispata uygun belgelerin ibrazı halinde ceza işlemi uygulanmayacaktır.¹⁷²

---

¹⁷⁰ Anayasa Mahkemesi'nin 28.02.2008 tarih, 2006/96 Esas ve 2008/65 Karar sayılı ilamında (10.04.2008 tarih ve 26843 sayılı Resmi Gazete) “İcra ve İflâs Kanunu'nun 340. maddesinde öngörülen ilk durumda, satış talebinden evvel borçlu tarafından borcun ödenme biçimine ilişkin olarak yollamada bulunulan aynı Yasa'nın 111. maddesine göre, icra takibi sırasında, yeterli mal haczedilip satış talebinden önce borcun dörtte birinden az olmamak üzere birinci taksidinin peşin olarak ve kalan miktarının da muntazam aralıklarla en çok üç ayda üç taksit halinde borçlu tarafından ödenebilmesi imkânı bulunmaktadır. Bu taahhüt, borçlunun tek taraflı olarak Yasa'dan doğan taksitle ödeme hakkını kullanmasıdır. İkinci durumda ise alacaklının muvafakati ile icra dairesinde borcun ödenmesinin kararlaştırılması, alacaklı ve borçlunun icra memurunun huzurunda takibe konu borcun ödenme şeklinin belirlenmesidir... İtiraza konu yasa kuralıyla, tazyik hapsini gerektiren eylemde bulunan kişinin kendi iradesiyle oluşan yükümlülüğünden caymaması ve borcun zamanında ödenmesinin sağlanması amacı güdülmektedir. Kuralda yaptırım öngörülen eylemi işleyen kişilerle, ceza yargılamasının konusunu oluşturan diğer suçları işleyen kişiler farklı konumda bulduklarından Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılıktan söz edilemez. Anayasa'nın 38. maddesinin sekizinci fıkrasında hiç kimsenin yalnızca sözleşmeden kaynaklanan bir yükümlülüğü yerine getirmemesinden dolayı özgürlüğünden alıkonulamayacağı belirtilmiştir. İtiraz konusu kuralda düzenlenen yaptırım Anayasa'nın 38. maddesinin sekizinci fıkrasında sözü edilen doğrudan sözleşme yükümlülüğünün yerine getirilememesi olmayıp, kanunla getirilen ve kamu otoritesince yürütülen cebri icranın etkinliğini sağlama amacını taşımaktadır. Bu nedenlerle kural, Anayasa'nın 38. maddesinin sekizinci fıkrasına aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.” denilerek, İİK 340. maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE karar vermiştir.

¹⁷¹ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1381.

¹⁷² Muşul, *İcra ve İflâs Hukuku Esasları*, s. 633; Anıl, *a.g.e.*, s.75; Coşkun, *a.g.e.*, s. 280.

Ödeme taahhüdünde bulunan taksitlerden birinin ihlali durumunda cezasının tamamını infaz eden borçlu, diğer ödeme taahhütlerinden birini daha ihlal etmesi durumunda, Kanunda belirtilen üç aylık hapis cezası sınırı nedeniyle tekrar cezalandırılmaz.¹⁷³

1.6.2.5. Çocuk Teslimi veya Çocukla Kişisel İlişki Kurulması Emrine Uymama Suçu (İİK m. 341)

30 Mayıs 2019 tarihinde açıklanan Yargı Reformu Stratejisi dikkate alındığında, yakın zamanda çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulması işleminin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde kurulacak Çocuk Teslim Merkezleri tarafından yapılacağı düşünülmektedir.¹⁷⁴

Ancak, hâlen yürürlükte olan çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına (İİK madde 25) ilişkin işlemler icra müdürlükleri tarafından yapılmaktadır. Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulması emrine uymama suçu (İİK madde 341) mevcut kanun hükümlerine göre incelenmiştir.

Çocuk teslimi (İİK madde 25) hakkındaki ilâmın veya ara kararının gereğini yerine getirmeyen yahut yerine getirilmesini engelleyen kişinin yaptığı eylem, İcra ve İflâs Kanunu'nun 341'inci maddesi kapsamında suç kabul edilmiştir.

Çocuk teslimi veya çocukla kişisel ilişki kurulması emrine uymama suçundan söz edilebilmesi için, ilk olarak çocuk teslimi ya da çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişkin ilâm veya ara kararı olmalıdır. Çocuk ile kişisel ilişki kurulmasına yönelik verilen nihai karar kesinleşmiş olmalı ya da ara kararın infazı için mahkeme tarafından görevlendirilen memurunun ihtar yazısı borçluya tebliğ edilmiş olmalıdır. İcra emrinde veya ihtar yazısında, ilâmın veya ara kararının gereğinin yedi gün

¹⁷³ Kürtül, *a.g.e.*, s. 314.

¹⁷⁴ 2019 Yargı Reformu Stratejisinin Hedef 8.3 Başlığında “Aile hukukundan kaynaklanan uyuşmazlıkların yargısal çözümü sürecinde uyuşmazlıkları derinleştiren uygulamaların kaldırılması sağlanacaktır” amacı ortaya konularak, bu başlığın “Faaliyetler” konulu b) bendinde “Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulması icra müdürlüklerinin görevi olmaktan çıkartılacak ve bu işlemin harç alınmaksızın uzmanlar vasıtasıyla yapılması sağlanacaktır” denilmektedir.

içinde yerine getirmeyen veya yerine getirilmesini engelleyen kişinin cezalandırılacağı ihtarı yazılı olmalıdır. Hem ara kararda hem de nihai kararda çocuk ile kişisel ilişki kurulacak gün ve saat açık bir şekilde belirtilmelidir. Bu yönden bir eksiklik mevcut ise, İcra ve İflâs Kanunu'nun 341. maddesinde belirtilen icra suçundan söz edilemez.¹⁷⁵

İlama dayalı icra emri veya ara kararının infazı ile görevli infaz memurunun ihtar yazısının tebliğine rağmen çocuğun 7 gün içinde teslim edilmemesi veya icra müdürünün çocuğu almaya gitmesi halinde gizlenmesi halinde suç işlenmiş olur.¹⁷⁶

Mahkemelerin çocukla şahsi ilişki kurulmasına dair ara kararları ilam mahiyetinde olmadığından, ara karara dayanarak icra emri düzenlenemez. Ara kararları tedbir niteliğindedir. Ara kararları veren mahkeme bu kararının infazı için infaz memuru görevlendirmelidir. Uygulamada bu görev icra müdürlüğü memurlarınca yapılmaktadır.

Belirtilen icra suçunun oluşması için mahkeme ilamına uymayan borçlunun bunu bilerek ve isteyerek yapması gerekir. Yani, bu icra suçunda da genel kasıt gözetilmektedir.

Borçlunun, bahsi geçen icra suçundan yargılanıp ceza alabilmesi için alacaklının icra mahkemesine şikâyette bulunması gerekmektedir. Şikâyet üzerine borçlu suçlu bulunur ise, altı aya kadar tazyik hapsi ile cezalandırılır. Borçlunun daha sonra mahkeme ilâmına uyarak çocuk ile kişisel ilişki kurulması emrini yerine getirmesi halinde, infaz durumunda dahi olsa tahliyesi gerekir. Bunun dışında, çocuk ile kişisel ilişki kurulması emrine uymayan borçlu dışındaki üçüncü kişiler de, İcra ve İflâs Kanunu'nun 341. maddesinde belirtilen hükümler çerçevesinde aynı borçlu gibi cezalandırılacaktır. Buna göre, belirtilen icra suçundan dolayı hem borçlu hem de üçüncü bir kişi ceza alabilmektedir.¹⁷⁷ Tazyik hapsinin uygulanmasına müteakip ya da uygulanmasından sonra mahkeme ilamına uyarak çocukla kişisel ilişki

¹⁷⁵ Muşul, *İcra ve İflâs Hukuku Esasları*, s. 917.

¹⁷⁶ Coşkun, *a.g.e.* s. 329.

¹⁷⁷ Türkeş, *a.g.e.* s. 39.

kurulması emrini yerine getiren borçlu yönünden verilen hapis cezası ortadan kalkar.¹⁷⁸

1.6.2.6. İlâm Hükümlerine Uymama Suçu (İİK m. 343)

İcra ve İflâs Kanunu'nun 343. maddesinde, yalnızca borçlu tarafından bir işin yapılmasına ya da yapılmamasına, irtifaka ilişkin hakkın kurulmasına ya da kaldırılmasına yönelik ilâm hükümlerine borçlunun uymaması durumu icra suçu olarak kabul görmektedir. Diğer bir ifade ile para ve teminat dışındaki konulara ilişkin alacaklar yönünden ortaya konulan ilâmlara borçlunun uymaması cezai yaptırıma bağlanmıştır. Bu şekilde borçlunun ilâma ilişkin sorumluluklarını tazyik hapsi korkusu ile yerine getirmesi beklenir.¹⁷⁹

Belirtilen icra suçunun oluşabilmesi için öncelikle, borçlunun yalnız kendisinin yapabileceği bir işin yapılması ya da yapılmaması veya bir irtifak hakkının kurulması ya da kaldırılmasına ilişkin hükmü içeren bir mahkeme ilamı yani karar mevcut olmalıdır. Buna göre, mahkeme tarafından verilen bir ara karar ile bahsi geçen icra suçunun oluşması mümkün değildir. Ayrıca, söz konusu ilâmda borçluya seçimlik bir iş için tercih hakkı verilmiş ise, bu durumda icra suçundan dolayı borçlu ceza almaz. İcra ve İflâs Kanunu'nun 343. maddesinde yer alan “*ilâm hükümlerine uymama*” suçundan söz edilebilmesi için, buna ilişkin ilâm hükümlerine borçlu tarafından bilerek ve isteyerek uyulmadığının tespiti gerekir. Yani, belirtilen bu icra suçunda borçlunun genel kastı aranmaktadır.¹⁸⁰

Borçlunun İcra ve İflâs Kanunu'nun 343. maddesinde yer alan “*ilâm hükümlerine uymama*” suçundan yargılanıp ceza alabilmesi için alacaklının şikâyeti zorunludur. İcra suçuna ilişkin yargılama işlemlerine alacaklının şikâyeti üzerine geçilir. Yargılama sonunda borçlunun suçlu olduğuna karar verilirse üç aya kadar tazyik hapsi cezası uygulanır. Borçlu, tazyik hapsi uygulanmakta iken ilâm hükümlerine ilişkin emirleri yerine getirirse, ceza ortadan kalkar.¹⁸¹

¹⁷⁸ Muşul, *İcra ve İflâs Hukuku Esasları*, s. 917.

¹⁷⁹ Kuru, *Ticareti Terk Eden Tacirlerin Tâbi Bulunduğu Hükümler* (Makaleler), s. 833.

¹⁸⁰ Uyar, *İcra ve İflâs Hukukunda Suç Sayılan Fiiller*, s. 410.

¹⁸¹ Uyar, *İcra ve İflâs Hukukunda Suç Sayılan Fiiller*, s. 411.

1.6.2.7. Nafaka Borcunu Ödememe Suçu (İİK m. 344)

İcra ve İflâs Kanunu'nun 344. maddesinde, nafakaya ilişkin kararların gereğini yerine getirmeyen borçlunun, alacaklının şikâyeti üzerine tazyik hapsi ile cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.¹⁸²

Nafaka kavramı, aile bütünlüğünde meydana gelebilecek bir olumsuzluk sonucunda, eşlerden ekonomisi zayıf olan kişinin muhtaç duruma düşmemesi için ailenin ekonomik sorumluluğunu almış olan kişiden belirlenen miktarlarda alınan nakdi yardımın diğer aile fertlerine verilmesi olarak tanımlanabilir.¹⁸³

Aile hukuku kapsamında dört temel nafaka çeşidi vardır. Bunlar; tedbir nafakası, yoksulluk nafakası, iştirak nafakası ve yardım nafakasıdır.¹⁸⁴

Tedbir nafakası, geçici özelliğe sahip olması ve boşanma davasından önce ya da yargılama devam ederken talep edilebilmesi nedeniyle diğer nafaka türlerinden farklıdır. Bu kapsamda hâkim, boşanma veya ayrılık davası açılınca, davanın devamı

¹⁸² Anayasa Mahkemesi'nin 25.12.2014 tarih, 2014/71 Esas ve 2014/200 Karar sayılı ilamında (21.05.2015 tarih ve 29362 sayılı Resmi Gazete), "Aile bireyleri ya da kanunda öngörülen hısımlar arasında var olan dayanışma ve yardımlaşma yükümlüğünü kanuni bir zorunluluğa dönüştüren ve kamu düzeniyle ilgili olan nafaka borcu, aile fertlerinin zaruret hâline düşmesini engelleyerek, aile kurumunun korunmasını amaçlamaktadır. Bu nedenle nafaka alacakları gerek ulusal, gerekse uluslararası hukukta özel düzenlemelere tabi kılınmıştır. Nafaka alacaklarının bu özelliği göz önünde bulundurulurken yapılan düzenlemelerden biri de itiraz konusu kuraldır. Kural ile bir yandan nafaka borçlusunun tazyik hapsiyle zorlanarak, nafakaya ilişkin borcun en kısa zamanda ödenmesi amaçlanırken, öte yandan nafaka borcunu ödemeyen borçlunun cezalandırılması alacaklının şikâyetine bağlı kılınmış, hükmedilecek tazyik hapsinin süresi üç ayla sınırlandırılmış ve borcun ödenmesi hâlinde borçlunun tahliye edileceği hükmüne yer verilmiş ve bu suretle eylem ile yaptırım arasındaki adil dengenin korunması sağlanmıştır. Bu yönüyle, kanun koyucunun takdir yetkisi içinde olan kuralın, hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü yoktur. Öte yandan, itiraz konusu kuralda düzenlenen ve tazyik hapsini gerektiren nafakaya ilişkin kararların gereğini yerine getirmeme eylemi, dar ve teknik anlamda suç niteliği taşımadığı gibi bu eylem karşılığında uygulanan tazyik hapsi de 5237 sayılı Kanun'da ya da özel ceza kanunlarında "suç" karşılığında öngörülen bir ceza türü olmadığından, farklı türden yaptırımları gerektiren fiilleri işleyen kimselerin, bu açıdan farklı kurallara bağlı tutulması, Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir." denilerek 5358 sayılı Kanun'un 15. maddesiyle değiştirilen İİK 344. maddesinin birinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın reddine karar verilmiştir.

¹⁸³ Yılmaz Ergenekon, *Türk Medeni Hukukunda Yardım Nafakaları*, Ankara, Ankara Üniversitesi Yayınları, 1966, s.26; Bilal Köseoğlu, *Aile Mahkemelerinin İşleyişi*, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2005, s.131; Ejder Yılmaz, *Hukuk Sözlüğü*, Ankara, Yetkin Yayınları, 1996, s.605.

¹⁸⁴ Turgut Akıntürk ve Derya Ateş Karaman, *Aile Hukuku*, İkinci Cilt, İstanbul, Beta Yayınları, 2012, s. 444.

süresince gerekli olan, özellikle eşlerin barınmasına, geçimine, eşlerin mallarının yönetimine ve çocukların bakım ve korunması için tedbir nafakasına hükmedebilir (TMK madde 169).¹⁸⁵

Yoksulluk nafakası, Türk Medeni Kanunu'nun 175. maddesinde açıklanmıştır. Buna göre; boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan malî gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir (TMK madde 175).¹⁸⁶

Bir diğer nafaka türü ise iştirak nafakasıdır. Türk Medeni Kanunu'nun 182/2. maddesi gereğince, velâyetin kullanılması kendisine verilmeyen eşin çocuk ile kişisel ilişkisinin düzenlenmesinde, çocuğun özellikle sağlık, eğitim ve ahlâk bakımından yararları esas tutulur. Bu eş, çocuğun bakım ve eğitim giderlerine gücü oranında katılmak zorundadır (TMK madde 182/2).¹⁸⁷

Yardım nafakası ise, çocuk ergin olduğu halde eğitimi devam ediyorsa, ana ve baba durum ve koşullara göre kendilerinden beklenebilecek ölçüde olmak üzere, eğitimi sona erinceye kadar çocuğa bakmakla yükümlüdürler (TMK madde 328/2).

Mahkeme bir ara karar ya da nihai karar ile nafaka kararı verebilir. Her halükarda ara karar ya da nihai bir karar ile verilen nafaka kararının, borçlu tarafından ihlali durumunda¹⁸⁸ İcra ve İflâs Kanunu'nun 344. Maddesinde belirtilen

---

¹⁸⁵ Türk Medeni Kanunu'nun 169. maddesinde, - III. Geçici önlemler – “Boşanma veya ayrılık davası açılınca hâkim, davanın devamı süresince gerekli olan, özellikle eşlerin barınmasına, geçimine, eşlerin mallarının yönetimine ve çocukların bakım ve korunmasına ilişkin geçici önlemleri re'sen alır” denilmektedir.

¹⁸⁶ Türk Medeni Kanunu'nun 175. maddesinde, - Yoksulluk nafakası – “Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan malî gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir” denilmektedir.

¹⁸⁷ Türk Medeni Kanunu'nun 182/2. maddesinde “ ...Velâyetin kullanılması kendisine verilmeyen eşin çocuk ile kişisel ilişkisinin düzenlenmesinde, çocuğun özellikle sağlık, eğitim ve ahlâk bakımından yararları esas tutulur. Bu eş, çocuğun bakım ve eğitim giderlerine gücü oranında katılmak zorundadır” denilmektedir.

¹⁸⁸ Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 27/12/2012 tarih, 2012/25078 Esas ve 2012/22639 sayılı içtihadında, “...17.07.2003 tarih ve 4949 sayılı Kanunla İİK'nun 344. maddesine eklenen üçüncü fıkraya ile ara kararıyla hükmedilen nafakayı ödememenin de suç olarak düzenlendiği değişiklikten önce anılan yasa maddesinin başlığı “nafaka hükmüne uymayanların cezası” iken “nafakaya ilişkin kararlara uymayanların cezası” olarak değiştirildiği düzenlendiği, buna göre borçlunun yerine getirmediği nafakaya ilişkin karar, nafaka ilamı olabileceği gibi, nafaka veya tedbir nafakası verilmesine ilişkin ara kararı da olabileceği, her halde borçlu tarafından kararın gereğinin yerine getirilmediği takdirde

icra suçunun cezai yaptırımları uygulanır.¹⁸⁹ Ancak, taraflar arasında arabuluculuk marifetiyle nafaka miktarında artış yapılmasına ilişkin bir anlaşma yapılmış ise, bu anlaşmadan kaynaklı nafakanın ödenmemesi nafaka borçlusunu İcra ve İflâs Kanunu'nun 344. Maddesinde yazılı suçtan sorumlu tutamaz. Çünkü kanun açık bir şekilde “*nafakaya ilişkin kararların gereğini yerine getirmeye borçluyu*” sorumlu kılmaktadır. Bu nedenle nafakaya ilişkin arabuluculuk anlaşması bu kapsamda değerlendirilemez.

Mahkemece bir ara karar neticesinde nafaka verilmiş ise, bu tür kararların icrasına ancak ilamsız takip yolu ile başlanabilir. Çünkü ara karar ilam ya da ilam hükmünde bir belge değildir.¹⁹⁰ Yargılaması devam eden bir boşanma davasında ara karar ile verilen tedbir nafakasının infazına ilamsız takip yolu ile başlanarak ödeme emrinin boşanma davasında bulunan borçlu vekiline gönderilmesi gerekir.¹⁹¹ Ancak, uygulamada borçlu asilin cezai sorumluluğuna gidilebilmesi adına ödeme emrinin borçluya bizzat gönderildiği de görülmektedir. Nihai bir karar neticesinde nafaka hükmü kurulmuş ise, bu karar kesinleşmeden¹⁹² icra takibine gidilir. Ayrıca, nafaka kararına karşı istinafa gidilse dahi, nafaka alacaklarında üst mahkeme kararın icrasını durdurmayacağından (HMK madde 350, 367 gereğince nafaka hükmü icrası geri bırakılamayacağından) icra işlemlerine derhal başlanabilir.¹⁹³

Nafaka alacaklarının ödenmesi ve buna ilişkin kararların infazı hukuk sistemimizde önemli bir yere sahiptir. Öyle ki, nafakaya ilişkin alacaklar, diğer

---

atılı suçun oluşacağı...” denilmek suretiyle nafaka veya tedbir nafakasının ara karar ile verilebileceği ve borçlunun yükümlülüklerini yerine getirmediği takdirde suçun oluşacağı vurgulanmaktadır. (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

¹⁸⁹ Talih Uyar, *Takip Hukukunda “Nafaka Borcunu Ödememe” Suçu*, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 90, Eylül – Ekim, 2010, s. 421.

¹⁹⁰ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 27.10.2005 tarih, 2005/16638 Esas ve 2005/21056 Karar sayılı içtihadında, “*Takip dayanağı... tedbir nafakası verilmesine dair ara kararı olup bu belge dayanak yapılarak ancak genel haciz yolu ile takip yapılabilir. İlamlı takibe konu edilemez*” denilmektedir.

¹⁹¹ Ahmet Cemal Ruhi, *Nafaka Hukuku*, Ankara, Seçkin Kitapevi, 2010, s. 96.

¹⁹² Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 22/10/2008 tarih, 2008/12-65 Esas ve 2008/2638 Karar sayılı içtihadında, “*...kesinleşmeden icra olunamayacağı belirgin olan boşanma hükmü kesinleşmiş; bu hükme bağlı olarak hükmedilen ancak tenyize konu edilmekle kesinleşmemiş olan diğer alacak kalemleri ise, boşanma hükmünün kesinleşmesi ile birlikte, kesinleşip kesinleşmediklerine bakılmaksızın takibe konulabilir hale gelmiştir...*” denilmektedir. (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

¹⁹³ Harun Bulut, *Aile Hukukunda Velayet (Çocukla Kişisel İlişki Kurulması) ve Nafaka Davaları*, İstanbul, Beta Yayınları, 2007, s. 76.

alacak türlerine göre öncelikli ve acele yapılması gereken işlerden sayılmaktadır.¹⁹⁴ Bu nedenle, nafaka ödemelerine uymayan ya da geciktiren borçlu aleyhine İcra ve İflâs Kanunu'nun 344. maddesinde icra suçu hükümleri uygulanmaktadır.¹⁹⁵

Nafakaya ilişkin karara uymama suçunun oluşabilmesi için bazı temel unsurlar mevcuttur. İlk olarak nafakaya ilişkin ilam ya da ara kararı olmalı ve nafakaya ilişkin borç maddi hukuk bakımından devam ediyor olmalıdır. Bir diğer unsur ise, nafaka borcu icraya konulmuş ve borçluya usulüne uygun icra ya da ödeme emri tebliğ edilmiş ve takip kesinleşmiş olmalıdır. Ayrıca, ödeme ya da icra emrinin tebliğinden önce en az bir aylık nafaka ödenmemiş ve borçlu nafakanın kaldırılması veya azaltılması talebiyle dava açmamış olmalı, bu konuda dava açılmış ise, ileri sürdüğü sebepler göz önünde bulundurularak, tazyik hapsinin uygulanması bu davanın sonuna bırakılmalıdır. Son olarak nafaka alacaklısının şikâyeti mevcut olmalıdır. Bunlar suçun maddi unsurlarıdır.¹⁹⁶

Nafaka borçlusu yönünden icra suçunun oluşabilmesi için manevi unsur ise, genel kasıt ile hareket etmesi, suçu bilerek ve isteyerek işlemesi gereklidir. Alacaklı tarafından borçlu şikâyet edilmiş ve yargılama sonucunda borçlu suçlu bulunmuş ise nafaka borçlusu üç aya kadar tazyik hapsi ile cezalandırılır. Ancak, borçlunun, nafakanın kaldırılması veya azaltılması talebiyle dava açmış olması halinde, ileri sürdüğü sebepler göz önünde bulundurularak, tazyik hapsinin uygulanması bu davanın sonuna bırakılabilir (İİK madde 344/2).¹⁹⁷

Nafaka borcunun ödenmemesine ilişkin suçlarda, fail; aleyhine nafakaya hükmedilen ve mahkeme kararına istinaden hakkındaki icra takibi kesinleşen kişidir. Yetkili ve görevli mahkeme icra takibinin yapıldığı yerdeki mahkemedir. Alacaklı yapacağı sözlü ya da yazılı bir başvuru ile davasını açabilir. Nafaka borcunun

---

¹⁹⁴ İcra ve İflâs Kanunu'nun 206/C maddesinde, “*Adi ve rehinli alacakların sırası - ... Birinci Sıra...C) İflâsın açılmasından önceki son bir yıl içinde tahakkuk etmiş olan ve nakden ifası gereken aile hukukundan doğan her türlü nafaka alacakları*”; İcra ve İflâs Kanunu'nun 206/C maddesinde, “*Hukuk davalarının tatili - ... nafaka işlerine müteallik ihtilaflara, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takiplerle ilgili olarak açılmış olan hukuk davalarına tatbik olunmaz*”; İcra ve İflâs Kanunu'nun 101/3 maddesinde “*Nafaka ilamına istinat eden alacaklı önce takip merasiminin icrasına lüzum olmaksızın her zaman aynı derecede hacze iştirak edebilir*” denilmektedir.

¹⁹⁵ Anıl, *a.g.e.* s. 93.

¹⁹⁶ Coşkun, *a.g.e.* s. 346 – 348.

¹⁹⁷ Anıl, *a.g.e.* s. 95.

ödenmemesi nedeniyle şikâyet hakkı, şikâyet tarihinden geriye doğru üç aylık ödenmeyen nafakalar için mümkündür. Şikâyeti kabul eden mahkeme borçluya duruşma gününü bildirir davetiye gönderir. Müşteki ve sanık tebliğ edilen duruşma gününde duruma katılmak veya kendilerini bir vekille temsil ettirmek zorundadır. Mahkeme gerekli gördüğü takdirde tarafların bizzat hazır bulunmasına da karar verebilir. Borçlu, başka yerde ikamet ediyorsa istinabe yolu ile savunması alınır. Borçlu, davet edildiği duruşmaya gelmez veya müdafî ile kendisini temsil ettirmez ise, mahkemenin gerekli görmesi halinde, borçlu, kolluk kuvveti marifetiyle duruşmaya getirilir. Borçlu, kolluk aracılığı ile de mahkemeye getirilemez veya mahkeme sanığın bizzat duruşmaya gelmesine gerek görmez ise yargılama sanığın gıyabında yapılır ve karar verilir. Şikâyetçi duruşmaya gelmez ve kendini vekille temsil ettirmez ise şikâyet hakkı düşer. Duruşmada Cumhuriyet Savcısı hazır bulunmaz.¹⁹⁸

İcra mahkemesinin verdiği tazyik hapsine ilişkin kararlara karşı, tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde itiraz edilebilir. İtiraz üzerine kararı veren icra mahkemesi, itirazı yerinde görür ise, kararını düzeltir. Mahkeme itirazı yerinde görmez ise, itirazın incelenmesi için dosyayı o yerde icra mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması halinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireyi, o yerde icra mahkemesinin tek dairesi bulunması halinde asliye ceza mahkemesine, icra mahkemesi hâkimi ile asliye ceza mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması halinde ise en yakın asliye ceza mahkemesine gönderir. İtiraz neticesinde verilecek karar kesindir (İİK madde 353/1).¹⁹⁹

İcra ve İflâs Kanunu disiplinsizlik eylemi suçlarından olan nafaka borcunu ödememe suçu için dava zaman aşımı öngörmemiştir. Disiplinsizlik eylemleri için kararın kesinleşmesinden itibaren 2 yıllık ceza zaman aşımı süresi mevcuttur (İİK 354/2).

---

¹⁹⁸ Coşkun, *a.g.e.* s. 349.

¹⁹⁹ Coşkun, *a.g.e.* s. 350.

1.6.3. Çek Kanunundan Kaynaklanan ve İcra Mahkemesinde Görülen Davalar

Karşılıksız çek düzenleme eylemi, 6237 sayılı Çek Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile suç olmaktan çıkartılmış ve kabahat eylemi olarak kabul edilerek idari bir yaptırım öngörmüştür. Ancak, 09 Ağustos 2016 tarihinde yayımlanan 6728 sayılı Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla, karşılıksız çek düzenleme eylemi için adli para cezası öngörülmüş ve karşılıksız çek düzenlemek kabahat olmaktan çıkarılarak tekrar suç sayılmıştır.²⁰⁰ 6728 sayılı Kanun tasarısının özetinde, çeke olan güvenin artırılması ve karşılıksız çekin engellenmesi amacıyla, karşılıksız çek düzenlemek kabahat değil suç niteliği kazanmıştır.

Karşılıksız çek düzenleme suçundan bahsedilebilmesi için öncelikle Türk Ticaret Kanunu'nun 780. maddesinde belirtilen çekin zorunlu unsurlarını taşıyan bir çekin olması gerekir. 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 5/1. maddesi karşılıksız çek keşide etme suçunu düzenlemiştir. Çekin karşılıksız çıkması, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı uygulanabilmesi için, öncelikle çekin, üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz süresi içinde bankaya ibraz edilmiş olması gerekir.²⁰¹

Hamilin talepte bulunması halinde, çekin arka yüzüne tahsil için bankaya ibraz edildiği tarih, hesap durumu, bankanın yükümlülüğü çerçevesinde ödediği miktar ve ibraz eden gerçek kişinin adı ve soyadı yazılmak, bu kişinin tüzel kişi adına bedeli tahsil etmesi halinde bu husus belirtilmek ve bu kişi ile birlikte banka yetkilisi tarafından imzalanmak suretiyle "karşılıksızlık işlemi" yapılır. Banka tarafından ödenen miktar düşüldükten sonra karşılıksız kalan tutar açıkça belirtilir. Hamilin imzalamaktan kaçması halinde, karşılıksızdır işlemi yapılmaz (Çek Kanunu madde 3/4).

²⁰⁰ Coşkun, *a.g.e.* s. 382.

²⁰¹ İzzet Özgenç, *Çek Kanunu*, Ankara, Seçkin Kitapevi, 2018, s. 114.

Anayasa Mahkemesi'nin 26.07.2017 tarih ve 2016/191-131 sayılı kararında²⁰² da belirtildiği üzere, karşılıksız çek düzenleme eylemi, çek üzerine *karşılıksızdır işleminin* yapılması ile ortaya çıkmaktadır.²⁰³

Karşılıksız çek düzenleme eylemi, çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni biraz süresi içinde ibraz edildiğinde, çek karşılığının ilgili banka hesabında tam olarak bulundurulmaması halinde oluşur. Bu itibarla, çekin bankaya ibraz edildiği, üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihinde karşılığı ilgili hesapta mevcut olmamakla birlikte, bilahare, üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz süresi içinde hesapta karşılığının bulundurulması, söz konusu kabahatin oluşmasına engel değildir. Ancak, bu durum, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararının kaldırılması bakımından dikkate alınır (Çek Kanunu madde 6).

Tüm bu anlatımlar karşılıksız çek düzenleme suçunun maddi unsurlarını ifade etmektedir.

Karşılıksız çek düzenleme suçunun manevi unsuru ise, çekin karşılığının, kasıtlı veya dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak, en azından taksirle, çek hesabında para bulundurulmamasıdır. Cebir ya da tehdit ile karşılıksız çek düzenleme durumunda da karşılıksız çek düzenleme suçundan, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına ilişkin yaptırımlardan bahsedilmez.²⁰⁴

Görüldüğü üzere, kişinin elinde olmayan sebeplerle (afet, savaş, kaza gibi) çekin karşılığını banka hesabında bulunduramamış olması karşılıksız çek düzenleme suçu olarak kabul edilemez.

---

²⁰² Anayasa Mahkemesi'nin 26.07.2017 tarih ve 2016/191-131 sayılı kararında, "...Çekle ilgili olarak "karşılıksızdır" işlemi yapılmasına sebebiyet verenler hakkında icra mahkemesinde açılan davada yargılama giderlerinin herhangi bir tereddüte yer vermeyecek şekilde önceden belirlenmesi mümkün değildir. Açıklanan nedenlerle Çek Kanunu'nun 5/1. maddesinin, ikinci cümlesinin, "...çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticari işlerde temerrüt faizi oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile takip ve yargılama gideri toplamından..." bölümünün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE..." denilmektedir.

²⁰³ Anayasa Mahkemesi 2016/191 E., 2017/ 131 K . 26.07.2017 T. (RG. 10.10.2017, S. 30206).

²⁰⁴ Coşkun, a.g.e. s. 391.

Mahkemenin, karşılıksız çek düzenleme suçundan, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verebilmesi için hamilin süresinde şikâyet yoluna başvurması gerekir. Şikâyet hakkı, çeki muhatap bankaya ibraz eden yetkili ve yasal hamil ile bunun rücu hakkına sahip olduğu çek arkasındaki ciro silsilesinde imzası bulunan kişilere aittir. Muhatap bankanın karşılıksız çek düzenleme eylemi nedeniyle şikâyet hakkı yoktur. İcra ve İflâs Kanunu'nun 347. maddesi gereğince şikâyet hakkının, fiilin öğrenildiği tarihten itibaren üç ay ve her halde fiilin işlediği tarihten itibaren bir yıl içinde kullanılması gerekir (Çek Kanunu madde 5/1). Sürenin başlangıç tarihi, çekin takas odasına ya da bankaya ibraz edilerek karşılıksızdır işleminin yapıldığı tarihtir.²⁰⁵

Üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni süresi içinde ibrazında, çekle ilgili olarak karşılıksızdır işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişi suçu işleyen kişidir. Buna göre, çek karşılığını ilgili banka hesabında bulundurmakla yükümlü olan kişi, çek hesabı sahibidir.²⁰⁶

Çek hesabı sahibi gerçek kişi, kendisi adına çek düzenlemek üzere bir başkasını temsilci veya vekil olarak tayin edemez. Gerçek kişinin temsilcisi veya vekili olarak çek düzenlenmesi halinde, bu çekten dolayı hukuki ve cezai sorumluluk çek hesabına aittir (Çek Kanunu madde 5/3).

6728 sayılı Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla değişik Çek Kanunu'nun 5/1. maddesi çek hesabı sahibi gerçek veya tüzel kişi hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı uygulanacağını belirttiğinden, tüzel kişiler adına düzenlenen çekin karşılıksız çıkması halinde; tüzel kişilik hakkında, tüzel kişi adına çek keşide eden hakkında, karşılıksız çek bir sermaye şirketi adına düzenlenmiş ise, ayrıca yönetim organı ile ticaret siciline tescil edilen şirket yetkilileri hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı uygulanır.²⁰⁷

---

²⁰⁵ Özgenç, *a.g.e.* s. 96.

²⁰⁶ Coşkun, *a.g.e.* s. 402.

²⁰⁷ Coşkun, *a.g.e.* s. 403-404.

Karşılıksız çek düzenleme suçu nedeniyle adli para cezası ile çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı vermeye görevli mahkeme, icra mahkemesidir (Çek Kanunu madde 5/1).

Çekin tahsil için bankaya ibraz edildiği yer, çek hesabının açıldığı banka şubesinin bulunduğu yer, çek hesap sahibinin yerleşim yeri ve şikayetçinin yerleşim yeri mahkemesi, yetkili mahkemedir. Talep eden bu yerlerden birini seçip talep hakkını kullandıktan sonra artık yetkili mahkemeyi değiştiremez. Çek, tahsil için banka yerine takas odasına ibraz edilmiş ise, yetkili mahkeme, ibraz edilen takas odasının faaliyet gösterdiği yer icra mahkemesi olacaktır.²⁰⁸

Her bir karşılıksız çek için, binbeşyüz güne kadar adli para cezasına hükümlenir.²⁰⁹ Karşılıksız çek düzenleme suçunda adli para cezasının alt sınırı çek bedelinin karşılıksız kalan miktarından az olamaz. Hükmedilen adli para cezalarının ödenmemesi durumunda, bu ceza, 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 106'ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan kamuya yararlı bir işte çalıştırma kararı verilmeksizin doğrudan hapis cezasına çevrilir (Çek Kanunu madde 5/10).²¹⁰

6728 sayılı Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla değişik Çek Kanunu'nun 5. maddesinde yapılan değişiklik ile karşılıksız çek düzenleme suçu ile ilgili olarak icra mahkemesinin yapacağı yargılamada İcra ve İflâs Kanunu'nun 347, 349, 350, 351, 352 ve 353'üncü maddelerinde düzenlenen yargılama usulüne ilişkin hükümler uygulanacaktır. Bu nedenle, karşılıksız çek düzenleme suçunun yargılamasında kural olarak Ceza Muhakemesi Kanunu değil, İcra ve İflas Kanunu'ndaki yargılama hükümler amirdir.²¹¹

---

²⁰⁸ Coşkun, *a.g.e.* s. 409.

²⁰⁹ Anayasa Mahkemesinin 26/07/2017 tarih, 2016/191 Esas ve 2017/131 sayılı kararı (Resmi Gazete 10/10/2017 tarih ve 30206 sayı) ile bu fıkranın ikinci cümlesinde bulunan "çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticari işlerde temerrüt faizi oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile takip ve yargılama gideri toplamından" ibaresi iptal edilmiştir.

²¹⁰ Hasan Pulaşlı, *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2018, s. 409.

²¹¹ Coşkun, *a.g.e.* s. 419.

Karşılıksız çek düzenleme suçu nedeniyle; ön ödeme, uzlaşma ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümler uygulanmaz (Çek Kanunu madde 5/10). Yargılama aşamasında, müştekinin şikâyetinden vazgeçme halinde de davanın düşmesine karar verilir (Çek Kanunu madde 6/2).²¹²

İcra mahkemesinin karşılıksız çek keşide etmek eyleminden dolayı vereceği adli para cezası, Türk Ceza Kanunu'nun 45. maddesi gereğince suçun karşılığıdır. Bu nedenle İcra ve İflâs Kanunu'nun 353/2. Fıkrası gereğince istinaf kanun yoluna tabidir. İcra mahkemelerinden verilen adli para cezasına dair hükümlere karşı istinaf yoluna başvurulabilir. Ancak, sonuç olarak belirlenen üçbin Türk Lirası dâhil adli para cezasın mahkûmiyet hükümlerine karşı istinaf yoluna başvurulamaz (CMK madde 272). İstinaf istemi, hükmün açıklanmasından itibaren yedi gün içinde yapılır. Hüküm, istinaf hakkı olan kişinin yokluğunda yapılmış ise, bu süre tebliğ tarihinden başlar. Cumhuriyet savcılarını ise, kararın o yer Cumhuriyet Başsavcılığına geliş tarihinden itibaren yedi gün içinde istinaf yoluna başvurulabilir.²¹³

---

²¹² Pulaşlı, *a.g.e.* s. 407.

²¹³ Coşkun, *a.g.e.* s. 423-424.

İKİNCİ BÖLÜM

İCRA VE İFLÂS SUÇLARINDA YARGILAMA USULÜ

2.1. İcra Suçlarında Görev ve Yetki

İcra ve İflâs Kanun’da düzenlenen ve kendine has nitelikleri olan icra ve iflâs suçlarına ilişkin hükümler, alacaklının haklarını koruyarak kötü niyetli davranışlar sergileyen borçluları cezalandırmak ve bu şekilde icra takiplerini hızlı ve etkili bir şekilde sonuçlandırmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda, yine İcra ve Kanunu’nun 346 – 353. maddeleri ve bu maddeler arasında bulunan hükümler ile icra ve iflâs suçları için bir ceza yargılama usulü belirlenmiştir. Suçun niteliği, icra mahkemelerinin dar yetkili ve basit yargılama usulüne tabii olması dikkate alındığında, icra ceza muhakemelerinin genel ceza muhakemelerine göre daha hızlı sonuçlandığı görülmektedir.

Ancak, icra ve iflâs suçlarında şikâyete tabi olan ve şikâyete tabi olmayan suç türleri şeklinde bir ayırım mevcuttur. Buna göre İcra ve İflâs Kanunu’nda belirtilen dava açma usulleri yalnızca şikâyete tabi icra ve iflâs suçları için geçerlidir. Şikâyete tabi olmayan icra ve iflâs suçları için Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından iddianame düzenlenmesi gerektiğinden, İcra ve İflâs Kanunu’nda sayılı bu tür icra ve iflâs suçları için yapılacak icra muhakemelerinde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu uygulanacaktır.²¹⁴

Her ne kadar icra ve iflâs suçları için İcra ve İflâs Kanunu’nda özel ceza muhakemesi hükümleri mevcut ise de; bu hükümler Ceza Muhakemesi ve Türk Ceza Kanunu hükümlerinden tamamen bağımsız değildir. Çünkü şikâyete tabi icra ve iflâs suçları kapsamında yapılan bazı yargılamalarda, Ceza Muhakemesi hükümlerine başvurulduğu görülmektedir. Örneğin, İcra ve İflâs Kanunu’nun 349/7. Maddesinde

²¹⁴ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin/Özekes, *İcra ve İflâs Hukuku*, s. 725.

tanıklar için yapılan madde atfında “*Gelmeyen şahitlere yapılacak muamele ile borçlunun gıyabında verilen karara karşı eski hale getirme talebi hakkında Ceza Muhakemesi Usulü Kanununda yazılı hükümler tatbik olunur*” hükmü mevcuttur. Yine İcra ve İflâs Kanunu’nun 353/2. maddesinde kanun yollarına başvuru ile ilgili “*İcra mahkemesinin bu Bapta yer alan suçlardan dolayı verdiği hükümlerle ilgili olarak 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun kanun yollarına ilişkin hükümleri uygulanır*” hükmü Ceza Muhakemesi Kanununa açık bir şekilde atıf yapmaktadır.

Ayrıca Türk Ceza Kanunu’nun 5. maddesinde “*Bu Kanunun genel hükümleri, özel ceza kanunları ve ceza içeren kanunlardaki suçlar hakkında da uygulanır*” denilerek, İcra ve İflâs Kanunu’nda düzenlenen icra ve iflâs suçları için Türk Ceza Kanunu’nun genel hükümlerinin uygulanabileceği görülmektedir.

İcra ve İflâs Kanunu’nda düzenlenen muhakeme usullerine ilişkin hükümlerin (İİK 346 – 354), icra ve iflâs suçlarına ilişkin yapılan bazı yargılamalarda ihtiyacı tam olarak karşılamadığı görülmektedir. Bu tür durumlarda mahkemeler, Ceza Muhakemesi Kanunu ve Türk Ceza Kanunu’na ilişkin hükümlerden faydalanarak yargılamaya ilişkin eksiklikleri tamamlayabilmektedirler.²¹⁵

2.1.1. Görev

Cezası hapis ve adli para cezası olan icra ve iflâs suçları ile cezası disiplin hapsi ve tazyik hapsi olan icra ve iflâs suçlarına bakmakla görevli mahkeme²¹⁶ İcra ve İflâs Kanunu’nun 346. maddesinde belirtildiği üzere icra mahkemeleridir.

İcra ve İflâs Kanunu’nun 346. maddesinde “*Bu Kanun hükümlerine göre disiplin ve tazyik hapsine icra mahkemesi karar verir.*”

---

²¹⁵ Çolak, a.g.e. s. 84.

²¹⁶ Yargıtay 16. Hukuk Dairesi’nin 27/12/2006 tarih, 2006/6102 Esas ve 2006/8363 Karar sayılı içtihadında, “2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu’nun 346. maddesinin son fıkrasına göre, “Bu bapta yer alan suçlarla ilgili davalara icra mahkemesinde bakılır” hükümleri karşısında, sanığa yöneltilen, alacaklıları zarara uğratmak kastıyla ticari işletmenin borçlarını kısmen veya tamamen ödemeyerek alacaklıları zarar sokmak suçu hakkında iddianame ile dava açılmasının gerekmeyip, icra mahkemesine verilecek dilekçe ile yargılamaya başlanır” denilmektedir. (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

İcra Mahkemesinin görevine giren bu işler, diğer mahkemelerde görülen ceza davaları ile birleştirilemez.

Bu bapta yer alan suçlarla ilgili davalara icra mahkemesinde bakılır” denilmektedir.

İcra mahkemelerinin görev kapsamının belirlendiği İcra ve İflâs Kanunu’nun 346. maddesine göre, icra ve iflâs suçları yönünden açılan davalar için birleştirme yasağı konulmuştur. Bu kapsamda, İcra ve İflâs Kanunu’nun 346/1. maddesinde, tazyik hapsi ve disiplin hapsine icra mahkemesinin karar vereceği, ancak bir sonraki fıkrada da icra mahkemesi görev alanına giren davaların başka bir mahkemede ki dava ile birleştirilemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Her ne kadar Kanunun 346. maddesinde icra ve iflâs suçlarına ilişkin icra mahkemesine yönelik görev tanımı yapılmış ise de, ilgili davaya bakan icra mahkemesi davanın her safhasında görev yönünden inceleme yapabilir. Bu durum tüm mahkemeler için dava şartıdır. Yapılacak inceleme sonucunda icra mahkemesi kendisinin görevli olmadığı düşüncesinde ise görevsizlik kararı verebilir.²¹⁷

İcra mahkemelerinin görevine ilişkin hükmün bulunduğu 346’ncı maddenin ikinci fıkrasında ayrıca icra ve iflâs suçları yönünden görülen davaların birleştirme yasağı konusu da düzenlenmiştir. Buna göre, İcra mahkemesinin görevine giren disiplin veya tazyik hapsine ilişkin yargılamalar diğer mahkemelerde görülen ceza davaları ile birleştirilemez. Ancak, Kanun hükmünün çelişkili olduğu düşünülmektedir. Çünkü ilgili madde içeriğinde konu edilen birleştirme yasağının, icra mahkemesince bakılan ve cezası disiplin hapsi veya tazyik hapsi olan icra ve iflâs suçlarına yönelik davalar ile diğer ceza mahkemelerinde görülen ceza davalarının mı birleştirilemeyeceği ya da cezası disiplin hapsi veya tazyik hapsi veyahut hapis ya da hapis ve adli para cezası gerektiren icra ve iflâs suçlarına yönelik davalar ile diğer ceza mahkemelerinde görülen davaların mı birleştirilemeyeceği net bir şekilde ifade edilmemiştir.

---

²¹⁷ Çolak, *a.g.e.* s. 103.

2.1.2. Yetki

İcra ve İflâs Kanununun da icra mahkemelerinin icra ve iflâs suçlarına ilişkin yetki konusu 348. madde de düzenlenmiştir. Buna göre, icra ve iflâs suçlarına yönelik yetkili icra mahkemesi icra takibinin yapıldığı yer icra mahkemeleridir. Her ne kadar icra suçu işlediği isnat edilen kişi ya da kişiler, icra takibinin görüldüğü yerdeki icra müdürlüğünün yetki alanı dışında ise de, yetki açısından icra takibinin görüldüğü yerdeki icra mahkemesi tarafından yargılama işlemleri yapılacaktır.²¹⁸

Bunun dışında, icra takibi işlemlerinin nerelerde görüleceği İcra ve İflâs Kanununun 50. maddesinde açıkça belirtilmiştir. İlgili Kanun maddesinde, yetkiye ilişkin düzenleme Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan "yetki" hükümlerine atıfta bulunmak suretiyle icra takiplerinde de kıyasla uygulanması gerektiği yönündedir. Bu kapsamda, alacağa ilişkin icra takiplerinde borçlunun dava tarihinde ikamet yeri olan yerdeki icra dairesi yetkili kılınmıştır. İcra dairesine ilişkin olan bu yetki genel yetki kuralıdır. Ayrıca bir de özel yetki durumları mevcuttur. En önemli özel yetki durumu sözleşmeden doğan para borçlanmalarına ilişkindir. Buna göre, para borcuna ilişkin sözleşmeden kaynaklı bir icra takibinde yetkili icra daireleri, sözleşmenin ifa edileceği yerdeki ve sözleşmenin yapıldığı yerdeki icra daireleridir. Bunlar dışında birde alacaklı ve borçlu taraf tacir sıfatı ile yaptıkları sözleşme ile bir ya da birden fazla icra dairesini yetkilendirebilirler. Tüm bu yetki konuları dikkate alınarak, icra takipleri için uygulanan yetki kuralları icra ve iflâs suçlarına ilişkin görülecek icra mahkemeleri içinde geçerli olacaktır.²¹⁹

İcra suçu yargılamalarında, icra suçu ile yargılanan borçlu, mahkemede görülen dava aşamasında yetki itirazında bulunamaz. Borçlu, yetki itirazını icra takibi sırasında yapması gerekir. Kendisine yetkisiz bir icra dairesi tarafından gönderilen ödeme emrine süresinde yetki itirazında bulunmaz ise, yetkisiz icra müdürlüğü yetkili hale gelir. Ancak, tüm bunlara rağmen, icra mahkemesi, icra suçuna ilişkin görülen yargılama sırasında yetkisizlik ile ilgili bir karar verebilir.²²⁰

²¹⁸ Uyar, *İcra ve İflâs Hukukunda Suç Sayılan Fiiller*, s. 473.

²¹⁹ Baki Kuru ve Ali Cem Budak, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Getirdiği Başlıca Yenilikler*, İBD, C. 85, S. 5, Y. 2011, s. 11.

²²⁰ Uyar, *İcra ve İflâs Hukukunda Suç Sayılan Fiiller*, s. 487.

2.2. İcra Suçlarında Şikâyet

Bir eylemin suç olarak değerlendirilebilmesi için öncelikle ortaya konulan eylemin yasal zeminde bir karşılığı olması ve suça ilişkin unsurların oluşması gerekir. Ancak bazı suç türlerinde, suçun oluşumuna ilişkin tüm unsurlar meydana gelmiş ve yapılan eyleme ilişkin yasal düzenleme mevcut ise de, suçtan zarar gören müştekinin şikâyet hakkını kullanması gerekmektedir. Aksi halde belirtilen suç türleri için yargılama yapılması imkânsızdır. Bu tür durumlarda şikâyet kurumuna başvurulması bir dava şartıdır.

İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan bir kısım icra ve iflâs suçları şikâyet kurumu ile harekete geçmektedir. Şöyle ki; Kanunun 331/1, 332, 333/a, 337/a, 338/1, 339, 340, 341, 343, 344 ve 76. maddelerinde yer alan icra ve iflâs suçları için dava açılabilmesi şikâyete tabidir. İlgili maddeler yönünden herhangi bir şikâyet mevcut değil ise, kendiliğinden dava işlemine geçilemez. Şikâyet ile başlayan bir yargılamada, şikâyette bulunan kişi feragat eder ise, o halde şikâyete konu icra suçu yönünden yargılamaya devam edilemez.²²¹

Bunun dışında İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan 335, 338/2, 342 ve 345/b maddelerinde yer alan icra ve iflâs suçları şikâyete bağlı değildir. Belirtilen bu icra ve iflâs suçları yönünden şikâyet durumu gözetilmez. İlgili Kanun maddeleri yönünden şikâyet kurumuna başvuran kişinin yapacağı işlem, yargılama şartı olmamakla birlikte ihbar niteliği taşımaktadır.²²²

2.2.1. Şikâyet Hakkı

İcra ve İflâs Kanunu'nda icra ve iflâs suçlarına ilişkin şikâyet hakkının kimler tarafından kullanılabilceği ilgili maddelerde düzenlenmiştir. Buna göre, Kanunun 331/1, 332, 333/a, 337/a, 338/1, 339, 340, 344 ve 76. maddelerinden ortaya çıkabilecek icra ve iflâs suçlarında şikâyet hakkı “*alacaklı*” da iken, 341 ve 343. maddelerde yer alan icra ve iflâs suçlarında şikâyet hakkı, “*lehine hüküm verilen*

²²¹ Artuç ve Bıkmaç, *a.g.e.* s. 31.

²²² Koca ve Üzülmüş, *a.g.e.*, s. 353.

kimse” tarafından kullanılır. Buna göre, alacaklı ya da lehine hüküm verilmiş kişi dışında başkaca bir kişinin şikâyet kurumunu kullanma hakkı bulunmamaktadır.²²³

Her ne kadar şikâyet hakkı bir kısım icra ve iflâs suçlarında doğrudan alacaklıya verilmiş ise de, bu durum kural olarak sıkı sıkıya kullanılmaz. Örneğin, alacaklı alacağını devrettiğinde, alacak ile ilgili icra ve iflâs suçlarındaki şikâyet hakkı, alacağı yeni devralan alacaklı üzerine geçmektedir.²²⁴

2.2.2. Şikâyet Usulü

İcra suçlarına ilişkin şikâyet hakkının nasıl ve ne şekilde işleme konulacağı İcra ve İflâs Kanunu’nun 349/1. maddesinde belirlenmiştir. Buna göre şikâyet hakkı yazılı ya da sözlü olarak kullanılabilir. Şikâyet hakkını kullanmak isteyen kişi, şikâyetini yazılı bir dilekçe ile ya da beyanının tutanağa geçirilmesini talep etmek suretiyle yapabilir. Burada zorunlu tutulan kısım şikâyet işleminin icra mahkemesine yapılması gerekliliğidir.²²⁵ Eğer, şikâyette bulunacak kişi yetkili icra mahkemesinin bulunduğu yerde ikamet etmiyor ise, bu durumda bulunduğu yerdeki icra mahkemesi aracılığı ile yazılı ya da sözlü şikâyetini yetkili icra mahkemesine gönderilmesini isteyebilir.²²⁶

Her ne kadar takibi şikâyete tabi olan icra ve iflâs suçları için İcra ve İflâs Kanunu’nda açık bir düzenleme mevcut ise de, cezası hapis ve adli para cezası gerektiren suçların, şikâyet sonucunda mı yoksa Cumhuriyet Savcısının

²²³ Uyar, *İcra ve İflâs Hukukunda Suç Sayılan Fiiller*, s. 468.

²²⁴ Uyar, *İcra ve İflâs Hukukunda Suç Sayılan Fiiller*, s. 468.

²²⁵ Bu konuda Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 13/02/2007 tarih, 2007/17.HD-16 Esas ve 2007/28 Karar sayılı içtihadında, “Şikâyete tabi olduğu belirtilen bu suçlarla ilgili olarak, şikâyetin doğrudan İcra Ceza Mahkemesine yapılması gerektiğinden, 5271 sayılı Yasanın 170. maddesi uyarınca iddianame düzenlenmesine gerek bulunmadığı gibi, anılan Yasanın 170. ve devamı madde hükümlerinin de bu suçlar yönünden uygulanmasına olanak bulunmamaktadır. Yargıtay C.Başsavcılığınca ileri sürülen ve bu suça ait soruşturmanın C.Savcılığınca yapılması gerektiğine ilişkin olan görüşe yasal dayanak olarak gösterilen, 5320 sayılı Yasanın 9. maddesi hükmü, 1412 sayılı Yasanın 344 vd. maddelerinde düzenlenen şahsi dava türleriyle ilgili olup, bu hükmün İY’nda yer alan suçlarda uygulama alanı bulunmamaktadır” denilerek, (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi) şikâyete tabi icra ve iflâs suçlarında, şikâyetin doğrudan icra mahkemesine yapılması gerektiği yönünde karar verilmiştir.

²²⁶ Çetin, *a.g.e.* s. 44.

düzenleyeceği bir iddianame ile mi İcra Ceza Mahkemesine götürülmesi gerektiği konusunda farklı görüşler mevcuttur.

Bu konuya ilişkin bir görüşte, İcra ve İflâs Kanunu'nda birden fazla icra ve iflâs suçu olduğu, bu suçlar için belirlenen ceza yargılamalarında tasniflendirme yapılmadığı, bu nedenle icra mahkemelerine açılacak tüm davaların bizzat suçtan zarar gören kişilerin şikâyeti ile açılması gerektiği ve Cumhuriyet Savcılarının iddianamesine gerek olmadığı savunulmaktadır.²²⁷

Bir başka görüş ise, cezası hapis ve adli para cezası olan ve şikâyete tabi olanlar dahil olmak üzere tüm suç türleri yönünden yapılan şikâyetler doğrudan Cumhuriyet Başsavcılığına yapılmalı ve Savcılık tarafından düzenlenecek bir iddianame ile ceza davası açılması gerektiği savunulmaktadır.²²⁸

Şikâyet bizzat asıl kişi ya da vekâletnamesini ibraz eden vekili tarafından yapılabilir. Şikâyet dilekçesinde, şikâyet dilekçesinin ibraz edildiği kurum ismi, şikâyet edilenin isim, kimlik ve adres bilgileri ve şikâyete konu eylem açık bir şekilde yazılmalıdır. Şikâyet dilekçesinin iddianame²²⁹ gibi yazılmasına gerek yoktur.²³⁰

2.2.3. Şikâyet Süresi

İcra ve İflâs Kanunu'nun 347. maddesinde şikâyete konu icra ve iflâs suçları için şikâyet hakkının kullanılması yönünden süreler belirlenmiştir. Buna göre, “*icra suçunun işlenmesinin öğrenme tarihinden itibaren üç ay ve her halde suçun işlendiği tarihten itibaren bir yıl içinde*” ilgili tarafından şikâyet hakkı kullanılmalıdır. Kanun

---

²²⁷ Çetin, a.g.e. s. 44.

²²⁸ Artuç ve Bıkmaç, a.g.e. s. 542.

²²⁹ Yargıtay Ceza Genel Kurulu bu konuyu 22/06/2010 tarih, 2010/16-114 Esas ve 2010/154 Karar sayılı içtihadında şu şekilde yer vermektedir. “...*Dava açan belge olması nedeniyle müşteki tarafından icra mahkemesine verilecek olan şikâyet dilekçesinin, şüpheli veya şüphelilerin isimleri ve şikâyet konusu olaya ilişkin bilgileri taşıması zorunlu olmakla birlikte, bu dava dilekçesinin 5271 sayılı CYY'nın 170. Maddesinde belirtilen iddianamenin bütün şekil koşullarını içermesi zorunluluğu bulunmamaktadır...*” (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

²³⁰ Çetin, a.g.e. s. 44.

tarafından hüküm altına alınan üç ay²³¹ ve bir yıllık şikâyet hakkına ilişkin süreler hak düşürücü süreler kapsamında değerlendirilmektedir. Bu sebepten ötürü belirtilen süreler hiçbir şekilde durmaz, kesilmez ve eski duruma gelmesi için işlem yapılamaz. Şikâyet eden kişi ya da vekili belirtilen süreler içerisinde şikâyet hakkını kullanmazlar ise icra mahkemesi tarafından şikâyet hakkının düşürülmesine karar verilir.²³²

Kanunda belirtilen bir yıllık süre “suçun işlendiği” tarihten, üç aylık süre ise “suçun öğrenildiği” tarih dikkate alınarak hesaplanır. Öğrenme olgusunun ispatında icra dosyasındaki işlem tarihleri esas alınabilir. Bu görüşü Yargıtay kararı da desteklemektedir.²³³ Ayrıca, yine icra takip dosyasındaki işlemlere bakılarak da hak düşürücü süreler hesaplanabilir.²³⁴ Bu süreler icra mahkemesi tarafından hesaplanır. Yargılama sırasında icra mahkemesi şikâyetin süresi içerisinde yapılmadığına kanaat getirirse, şikâyet hakkını kullanan kişiden şikâyeti öğrenme tarihini ispatlamasını ister. Burada şikâyette bulunan kişi icra suçunun işlendiği tarihi, buna bağlı olarak da şikâyet süresinin geçmediğini tanık dâhil birçok delil ile ispat edebilir. Buna karşın

---

²³¹ Yargıtay 16. Hukuk Dairesi'nin 17/04/2007 tarih, 2007/930 Esas ve 2007/1356 Karar sayılı içtihadında, “Ödeme emri 30/05/2005 tarihinde tebliğ edilip, 07/06/2005 gününde suçun oluştuğu, alacaklı vekilinin suçun oluşumundan sonra 25 Ağustos 2005 tarihinden haciz talebinde bulunarak suçu öğrendiği anlaşılmıştır. 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nun 5358 sayılı Kanunla Değişik 347. Maddesinde şikâyet hakkının fiilin öğrenildiği tarihten itibaren üç ay ve her halde fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıl geçmekle düşeceği öngörüldüğünden, somut olayda müşteki tarafın suçu öğrendiği tarih ile şikâyette bulunduğu 27/02/2006 tarihi arasında üç aylık sürenin geçmiş olduğu gözetilmeden şikâyet hakkının düşürülmesi yerine sanık hakkında mahkumiyet kararı verilmesi isabetsizdir” demektedir. (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

²³² Uyar, *İcra ve İflâs Hukukunda Suç Sayılan Fiiller*, s. 471.

²³³ Yargıtay 16. Hukuk Dairesi'nin 20/06/2011 tarih, 2010/9317 Esas ve 2011/3710 Karar sayılı bir diğer içtihadında, “...haciz sırasında 09/04/2009 tarihinde düzenlenen taahhütname tutağında adı geçen borçlu sanığın borcu 17/04/2009 tarihinde ödeyeceğini taahhüt etmesine karşın bu tarihte borcunu ödemediği bu durumun alacaklı müşteki vekili tarafından 21/04/2009 tarihinde icra dosyasında işlem yapılmak suretiyle öğrenilmesine rağmen, müşteki vekilinin öğrenme tarihinden sonraki üç aylık şikâyet süresi geçtikten sonra 19/02/2010 tarihli dilekçesi ile şikâyette bulunduğu dikkate alındığında, müştekinin şikâyet hakkının düşürülmesi...” gerektiği yönünde karar vermiştir.

²³⁴ Yargıtay 16. Hukuk Dairesi'nin 27/03/2007 tarih, 2007/954 Esas ve 2007/963 Karar sayılı bir diğer içtihadında ise, “Ödeme emrinin 17/08/2005 tarihinde borçlu sanığa bizzat tebliğ edilmesine rağmen borçlu sanığın borca itiraz etmediği gibi mal beyanında da bulunmadığı, böylece 25/08/2005 tarihinde suçun oluştuğu, her ne kadar müşteki vekili icra takip dosyasında 20/01/2006 tarihinde haciz talebinde bulunmuş ise de, şikâyeti bu tarihten önce 16/12/2005 gününde anılan suçtan dolayı şikâyette bulunmuş olması, öte yandan bu tarihten önce suçtan haberdar olduğuna dair dosya içerisinde bir bilgi ve belgeye de rastlanmamış olması karşısında şikâyette bulunduğu tarihin 16/12/2005 suçu öğrenme tarihi olarak kabul edilmesi gerekir. Bu durumda şikâyetin 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nun 347. maddesinde öngörülen 3 aylık süre ve her halde bir yıl içerisinde yapılmış olduğu gözetilmeksizin, itirazın reddi yerine yazılı şekilde karar verilmesi isabetsizdir” denilmektedir. (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

icra suçu ile yargılanan kişi de şikâyet süresinin geçtiğini her türlü delil ile ispat etmeye çalışabilir.²³⁵

İcra suçuna ilişkin şikâyetini icra mahkemesine yapması gerekirken, hata sonucu bu şikâyeti başka bir mercie yapan alacaklının şikâyet süresinin ne şekilde hesaplanacağı da tartışma konusudur. Bu konuda İcra ve İflâs Kanunu'nda ya da Ceza Muhakemesi Kanunu'nda açık bir hüküm mevcut değildir. Yargıtay ise, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 264. maddesi ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 36. maddesinde yer alan hak arama hürriyetine ilişkin hükümlere atıf yaparak şikâyet başvurusunun hatalı olarak yanlış birime verildiği tarih itibariyle dilekçenin doğru mercie gönderilmesini veya doğru bir dilekçe ile hatalı bir birime başvurulduğu dikkate alınarak, o arada geçen sürenin şikâyet yönünden hak düşürücü süre kapsamında değerlendirilmemesi gerektiği yönünde görüşe sahiptir.²³⁶

2.2.4. Şikâyetten Feragat

İcra ve İflâs Kanunu'nun 354/1. maddesinde, şikâyetten feragat konusu düzenlenmiştir. Buna göre, şikâyet hakkını kullanan kişi, şikâyetinden feragat eder ise, borçlu yönünden açılmış olan dava ve buna ilişkin verilen ceza son bulur. Feragat işlemi, davanın açılması ile birlikte yargılamanın her safhasında gerçekleştirilebilir. Burada şikâyetten feragat dilekçesi şikâyetçi ya da vekili tarafından mahkemeye bizzat sunulmalıdır.²³⁷ Şikâyetten feragat işlemi yazılı bir dilekçe ile yapılabileceği gibi, sözlü beyanın tutanağa geçirilmesi suretiyle de yapılabilmektedir.

²³⁵ Türkes, a.g.e. s. 79.

²³⁶ Yargıtay 16. Hukuk Dairesinin 12/01/2009 tarih, 2008/8921 Esas ve 2009/70 Karar sayılı içtihatında, "Her ne kadar 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda şikâyet mercisinin belirlenmesinde hata hususu düzenlenmemiş ise de, aynı Yasa'nın 264. maddesinin birinci fıkrasındaki, "kabul edilebilir bir başvuruda kanun yolunun veya mercinin belirlenmesinde yanılma, başvuranın haklarını ortadan kaldırmaz." hükmü ile Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrasındaki, "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." şeklindeki düzenleme dikkate alındığında, bu hususun zuhulen yer almadığı düşünülmelidir. Şikâyet dilekçesinin hatalı mercie verilmesi halinde, verildiği tarihten itibaren evrakın ilgili mercie gönderilmesine ya da doğrusu da gösterilmek suretiyle hatalı mercie başvurduğu hususu ilgisine bildirildiği tarihe kadar şikâyete ilişkin sürenin işlemeyeceğinin kabulü gerekir..." demektir. (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

²³⁷ Kürtül, a.g.e. s. 577.

Feragat işlemi dava açıldıktan sonra ya da yargılama süreci devam etmekte iken yapılmış ise icra mahkemesi tarafından davanın düşmesine; kararın kesinleşmesinden sonra ceza infaz edilmeden yapılmış ise cezanın düşmesine; karar infaza geçilmiş iken yapılmış ise ceza hükmünün kaldırılarak sanığın tahliye edilmesi yönünde karar verilecektir.²³⁸

2.3. İcra Suçlarında Uzlaşma

Türk hukuk sisteminde “uzlaşma” kavramı ilk olarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile hayata geçirilmiştir. Ceza hukukunda, sanığın ceza ve mahkûmiyetine mani olan, mağdurun da zararını karşılamayı amaçlayan ve uyuşmazlığı da hızlı bir şekilde çözen, iş yükünü azaltan bir kurum olarak kabul görmüştür.²³⁹

Ceza Muhakemesi Kanununun da başvuru uzlaşma sistemi, diğer özel kanunlarda yer alan suçlar içinde uygulanmaya başlanmıştır. Bu kapsamda, İcra ve İflâs Kanunu’nda yer alan icra ve iflâs suçları yönünden uzlaşma kurumu; şikâyete bağlı ve şikâyete bağlı olmayan icra ve iflâs suçları açısından farklı şekilde ele alınacaktır.

02/12/2016 tarihinde yürürlüğe giren 6763 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 34. maddesiyle, CMK madde 253 hükmünde değişikliğe gidilmiş ve metinde yer alan “*etkin pişmanlık hükümlerine yer verilen suçlar ile*” ibaresi metinden çıkarılmıştır. Bu tarihe kadar, uzlaşma kurumunun icra ve iflâs suçlarında uygulanamayacağı öğretisi ve yüksek yargı uygulamalarında kabul edilmekteydi. Ancak, bu değişiklik sonucunda, özel bir etkin pişmanlık hükmü niteliğinde olan İcra ve İflâs Kanunu’nun 354’üncü madde hükmünün, bazı icra ve iflâs suçları yönünden uzlaşma hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil etmeyeceği kabul görmüştür.²⁴⁰

²³⁸ Artuç ve Bıkmaz, *a.g.e.* s. 47.

²³⁹ Özgenç, *a.g.e.* s. 586-587.

²⁴⁰ Ruhi ve Ruhi, *a.g.e.* s. 95.

2.3.1. Şikâyete Bağlı İcra Suçlarında Uzlaşma

İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenen şikâyete bağlı icra ve iflâs suçları için, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 253 ve buna bağlı maddelerdeki uzlaşma hükümlerinin kıyasen uygulanabileceği yönünde öğreti de ayrışan görüşler mevcuttur.

Buna göre, şikâyete bağlı icra ve iflâs suçlarında uzlaşma kurumunun kullanılabilmesi, buna da Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 253/1-2 maddelerinde belirtilen *“uzlaşmanın diğer ceza kanunlarında yer alan şikâyete bağlı suçlar yönünden de uygulanabileceği”* hükmü gerekçe gösterilmiştir. Bu nedenle, İcra ve İflâs Kanunu'nun da belirtilen şikâyete bağlı icra ve iflâs suçları yönünden bahsi geçen uzlaşma hükümleri uygulanabilecektir. Bu şekilde, icra mahkemelerine konu olan birçok icra suçu dosyası uzlaşma kurumu aracılığı ile çözüme kavuşturulacak ve davaların düşmesine olanak sağlayacaktır.²⁴¹

Bu konuda Yargıtay güncel bir kararında²⁴²; 02.12.2016 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6763 sayılı Kanun'un 34. maddesiyle Ceza

²⁴¹ Mustafa Özbek, *Ceza Muhakemesi Kanununda Uzlaşma*, AÜHF Dergisi, Y. 2005, C. 54, S. 3, s. 299.

²⁴² Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 2017/7 Esas ve 2017/137 Karar sayılı ilamında, *“İcra ve İflâs Kanunu'nun 354. maddesinin birinci fıkrasında da; “Kanunun bu babında yazılı suçlardan takibi şikâyete bağlı olanların müştekisi feragat eder veya borcun ifta edildiği sabit olursa dava ve bütün neticeleriyle beraber ceza düşer” hükmüne yer verilmiştir. Görüldüğü üzere, İİK'nun 345/a maddesinde düzenlenen sermaye şirketinin iflasını istememe suçunun takibi alacaklılardan birinin şikâyetine bağlı olup aynı Kanunun 354. maddesinin birinci fıkrasında da davanın ve cezanın düşmesine imkân sağlayan özel bir etkin pişmanlık hükmü düzenlenmiştir. ...02.12.2016 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6763 sayılı Kanun'un 34. maddesiyle Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 253. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “etkin pişmanlık hükümlerine yer verilen suçlar ile” ibaresinin metinden çıkarılması nedeniyle, özel bir etkin pişmanlık hükmü olan 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 354. maddesinin aynı Kanun'un 345/a maddesinde düzenlenen takibi şikâyete bağlı sermaye şirketinin iflasını istememe suçu yönünden uzlaşma kurumunun uygulanmasına engel teşkil etmemesi, uzlaştırmamanın soruşturma ve kovuşturmalarda mutlaka öncelikle uygulanması zorunlu bir maddi ceza ve ceza muhakemesi hukuku kurumu olması ve İcra ve İflas Kanunu'nun 354. maddesinin yerine geçip anılan maddenin uygulanmasını ortadan kaldırmaması karşısında, mahkemesince CMK'nun 223/8. maddesinin ikinci cümlesi uyarınca durma kararı verilerek aynı Kanunun 253 ve 254. maddelerinde belirtilen esas ve usule göre uzlaştırma işlemleri yerine getirildikten sonra, sonucuna göre sanığın hukuki durumunun yeniden değerlendirilmesinde zorunluluk bulunmaktadır. Bu itibarla, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kabulü ile Özel Daire onama kararının kaldırılmasına, yerel mahkeme hükmünün, mahkemesince CMK'nun 223/8. maddesinin ikinci cümlesi uyarınca durma kararı verilerek aynı Kanunun 253 ve 254. maddelerinde*

Muhakemesi Kanunu'nun 253. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “*etkin pişmanlık hükümlerine yer verilen suçlar ile*” ibaresinin metinden çıkarılması nedeniyle, takibi şikâyete bağlı icra suçları yönünden, *uzlaşma kurumunun uygulanmasına engel teşkil etmemesi nedeniyle*, “*uzlaştırmanın*” soruşturma ve kovuşturmalarda mutlaka öncelikle uygulanması zorunlu bir hukuk kurumu olarak kabul etmektedir.

2.3.2. Şikâyete Bağlı Olmayan İcra Suçlarında Uzlaşma

Uzlaşma kurumu ve buna ilişkin hükümler, İcra ve İflâs Kanunu'nda belirtilen şikâyete bağlı olmayan icra ve iflâs suçları yönünden uygulanamaz. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 253/2. maddesinde belirtildiği üzere, özel kanunlarda yer alan şikâyete bağlı olmayan suçlar hakkında uzlaşma hükümlerinin uygulanabilmesi için bahsi geçen özel kanunda, özel bir hükmün bulunması mecburiyeti mevcuttur. Özel kanun durumunda olan İcra ve İflâs Kanunu'nda da şikâyete bağlı olmayan icra ve iflâs suçları yönünden uzlaşma hükümlerinin uygulanacağına yönelik bir hüküm bulunmadığından, şikâyete bağlı olmayan icra ve iflâs suçlarında uzlaşma kurumunun kullanılması mümkün değildir.

2.4. İcra ve İflâs Suçlarında Yargılama

İcra ve İflâs Kanunu'nun 346 – 353. maddeleri dâhil olmak üzere, bu maddeler arasında bulunan diğer Kanun maddelerinde yargılamaya ilişkin hükümlere açıklık getirilmiştir. Ancak, yine İcra ve İflâs Kanunu'nun 331, 332, 333/a, 337/a, 338, 339, 340, 341, 343, 344 ve 76. maddelerinde icra ve iflâs suçlarına ilişkin yargılama usullerine değinilmiş, fakat yargılama usulüne yönelik bu hükümler “*şikâyete bağlı*” icra ve iflâs suçlarına ilişkindir. Bunun dışında “*şikâyete bağlı olmayan*” icra ve iflâs suçları için yargılama usulü açık bir şekilde düzenlenmemiştir. İcra ve İflâs Kanunu'nun 349. maddesinde, yargılama işleminin “*şikâyet üzerine*” başlayacağı, bunun dışında şikâyete bağlı olmayan icra ve iflâs

---

belirtilen esas ve usule göre uzlaştırma işlemleri yerine getirildikten sonra sonucuna göre sanığın hukuki durumunun yeniden değerlendirilmesinde zorunluluk bulunması nedeniyle bozulmasına karar verilmelidir.” denilmektedir (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

suçlarına yönelik yargılama usulü için herhangi bir atıf bulunmamaktadır. Bu kapsamda, icra suçlarına ilişkin yargılama usulü, “şikâyete bağlı olan” ve “şikâyete bağlı olmayan” icra ve iflâs suçları açısından değerlendirilmek üzere farklı başlıklar halinde anlatılmıştır.

2.4.1. Soruşturma

İcra suçlarına ilişkin “soruşturma” işlemleri, “şikâyete bağlı olan suçlar” ve “şikâyete bağlı olmayan suçlar” açısından farklı başlıklar altında ele alınmıştır.

2.4.1.1. Şikâyete Bağlı Olmayan İcra Suçlarında Soruşturma Aşaması

Şikâyete bağlı olmayan icra ve iflâs suçlarının (İİK’nun 335, 338/2, 342 ve 345b.) soruşturma aşaması, bir ihbar ile ya da savcılığın yapacağı re’sen bir soruşturma neticesinde başlayacağı, buna ilişkin beyan ya da dilekçenin icra mahkemesi ya da savcılığa verileceğine ilişkin farklı görüşler mevcuttur.

MUŞUL, Timuçin²⁴³ ve SUNAR, Gülcan²⁴⁴, a göre, şikâyete bağlı olmayan suçlar için de, şikâyete bağlı suçlarda uygulandığı gibi, başvurunun doğrudan icra mahkemesine yapılması gerekir. Ayrıca, İcra ve İflâs Kanunu’nda bu konuya ilişkin açık bir hüküm bulunmaması nedeniyle, Cumhuriyet Savcılığında iddianame düzenlenmesi mümkün olmayacağından, İcra ve İflâs Kanunu’ndaki şahsi dava usulünün uygulanır olduğunu vurgulamaktadırlar.

Kürtül, Mehmet²⁴⁵, şikâyete bağlı olmayan icra suçları yönünden doğrudan icra mahkemesine başvurulmamasını, Cumhuriyet Savcılığına ihbarda bulunularak savcılık iddianamesinin düzenlenmesini ve davanın bu şekilde açılmasının doğru olacağını savunmaktadır.

²⁴³ Muşul, Timuçin, *İcra ve İflas Hukuku*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2010, s. 136.

²⁴⁴ Sunar, *a.g.e.* s. 267.

²⁴⁵ Kürtül, *a.g.e.* s. 494.

Artuç, Mustafa ve Bıkmaz, Raif²⁴⁶'e ait bir diğer görüş ise, icra ve iflâs suçlarını, şikâyete bağlı olan ya da şikâyete bağlı olmayan şeklinde bir ayrıma tabi tutmak yerine, cezasının hapis veya hapis ve adli para cezası olup olmaması yönünden değerlendirilmesi gerektiğini ve icra ve iflâs suçları kapsamında ihbar ve şikâyetin mahkemeye değil, Cumhuriyet savcısına yapılmasını ve savcılık tarafından düzenlenecek iddianame ile de icra mahkemesine dava açılması savunulmuştur.

Şikâyete bağlı olmayan icra ve iflâs suçlarında, şikâyete tâbi icra ve iflâs suçlarında olduğu gibi, doğrudan icra mahkemesine sözlü bir beyanın tutanağa geçirilmesi suretiyle ya da yazılı bir dilekçe ile başvurulması gerekir. İcra ve İflâs Kanunu'nda savcılığın kendiliğinden soruşturma yapabileceğine ilişkin bir hüküm ya da atıf bulunmadığından, bu işlemlerin savcılık tarafından yapılması mümkün değildir. Burada şahsi dava usulünün uygulanabileceği savunulmaktadır.²⁴⁷

Bunun dışında, bir diğer görüş ise; şikâyete bağlı olmayan icra ve iflâs suçlarının icra mahkemesine başvuru yolu ile harekete geçmesinin usule aykırı olduğunu, savcılığa ihbar yolu ile icra suçunun bildirilmesi ve savcılığın iddianame hazırlamasının gerektiğini savunmaktadır.²⁴⁸

Tüm bunların dışında, yargılama usulünün, icra suçunun “*şikâyete bağlı olan*” ya da “*şikâyete bağlı olmayan*” olarak değil; işlenen icra suçunun cezai yaptırımlarına bakılarak tespit edilmesi gerektiğini savunan bir görüş hâkimdir. Buna göre, icra suçu şikâyete tabi olsun ya da olmasın, cezası hapis veya hapis ve adli para sonucunu doğuruyorsa, buna ilişkin şikâyet ya da ihbar dilekçesi Cumhuriyet Başsavcılığına verilmelidir. Kaldı ki, savcılık tarafından icra suçu şüphesi mevcut ise buna ilişkin hazırlanan iddianame ilgili icra mahkemesine sunulmak suretiyle dava aşamasına geçilecektir.²⁴⁹

Kanaatimce, her halükarda, şikâyete bağlı olmayan icra ve iflâs suçlarında, suça ilişkin soruşturma evresi, suçtan mağdur olan kişinin başvurusu ya da üçüncü

²⁴⁶ Artuç ve Bıkmaz, *a.g.e.* s. 36.

²⁴⁷ Muşul, *İcra ve İflas Hukuku*, s. 136.

²⁴⁸ Kürtül, *a.g.e.* s. 495.

²⁴⁹ Artuç ve Bıkmaz, *a.g.e.*, s. 36.

bir kişinin ihbarı ile başlamalıdır. Savcılığa yapılan ihbar ya da başvuru sonucunda, buna ilişkin tahkikat yapılarak icra suçuna yönelik deliller ve yeterli şüphe mevcut ise hazırlanacak bir iddianame ile icra mahkemesine dava açılacaktır. Eğer, icra suçuna ilişkin delil ve şüpheler yeterli değil ise de, soruşturmayı yürüten Cumhuriyet Savcısı takipsizlik kararı verecektir. Bu şekilde soruşturma aşaması tamamlanacaktır.

2.4.1.2. Şikâyete Bağlı Olan İcra Suçlarında Soruşturma Aşaması

İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan icra ve iflâs suçları yönünden şikâyet yolu ile başlayan herhangi bir soruşturma evresi mevcut değildir. Kaldı ki, şikâyete bağlı icra ve iflâs suçlarında, şikâyet edecek ilgili buna ilişkin beyanını sözlü olarak tutanağa geçilmek suretiyle ya da yazılı bir dilekçe ile icra mahkemesine yapacaktır. Bu nedenle, şikâyete tabi icra ve iflâs suçlarında soruşturma işlemleri olmayıp, doğrudan kovuşturma işlemlerine geçilecektir.

2.4.2. Kovuşturma

İcra suçlarına ilişkin “*kovuşturma*” işlemleri, “*şikâyete bağlı olan suçlar*” ve “*şikâyete bağlı olmayan suçlar*” açısından farklı başlıklar altında ele alınmıştır.

2.4.2.1. Şikâyete Bağlı İcra Suçlarında Kovuşturma

Şikâyet, yetkili icra mahkemesine yapılır. Şikâyet dilekçesinin, yanlışlıkla Cumhuriyet Savcılığına verilmesi, hak kaybına yol açmaz ve sürelerin hesabında dilekçenin Cumhuriyet Savcılığına verildiği tarih esas alınır.²⁵⁰

Takip hukukundan kaynaklanan suçlara ilişkin yapılan yargılamalarda Cumhuriyet Savcısı bulunmaz. Savcılık iddianamesi gerekli değildir.²⁵¹

Şikâyet dilekçesinin, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 170. maddesi kapsamında iddianamenin bütün unsurlarını içermesi gerekmez; dilekçenin, şüphelinin isimleri ve şikâyet konusu ile ilgili bilgi ve belgeleri taşıması yeterlidir.²⁵²

²⁵⁰ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1402.

²⁵¹ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin/Özeker, *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*, s. 542; Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1403.

Şikâyet dilekçesini alan veya şikâyetçinin yaptığı sözlü beyanı hemen tutanağa geçiren icra mahkemesi, duruşma için derhal bir gün ve saat tayin eder ve şikâyet olunana davetiye gönderir.²⁵³ Eğer şikâyetçi tanık göstermişse, tanık da duruşmaya davet edilir (İİK madde 349,I/cümle 2-3). İcra suçlarının yargılmasında, savunma hakkının kısıtlanmaması için duruşma yapılması zorunludur. Şikâyet olunan, şikâyeti alan veya istinabe edilen icra mahkemesinin huzuruna gelmezse veya kendisini vekil ile temsil ettirmezse yahut bizzat hazır bulunmasına gerek görülürse kolluk kuvvetleri aracılığıyla mahkemeye getirilir. Bu suretle de bulundurulmazsa, yargılama onun yokluğunda görülür (İİK madde 349/V). Şikâyet olunana gönderilen davetiyede, duruşmaya gelmezse yargılamanın yokluğunda yapılacağı şerhinin yer alması gerekir.²⁵⁴ Ancak, sanık ya da vekili duruşmaya katılamayacağına ilişkin bir mazeret dilekçesi sunmuş ise, bu mazeretin mahkemece kabulü halinde duruşma ertelenir ve sanığın yokluğunda karar verilmez.²⁵⁵

Kanaatimce, icra ve iflâs suçları yönünden yapılan yargılamalarda sanığın savunmasının tespiti için davetiye gönderilmesi ve duruşmalardan haberdar edilmesi zorunludur. Sanığa tebliğ yapılmadan, doğrudan hakkında hüküm veya karar verilemez. Ancak, sanık adresinden taşınmış ya da kendisine ulaşılamıyor ise MERNİS sisteminde kayıtlı bulunan adresine tebliğ işlemi sağlanır. Burada da bulunamaması halinde, kolluk marifeti ile zorla getirilmesine karar verilir. Tüm bu işlemler sonucunda hâlâ sanığa ulaşılamaz ise, İcra ve İflâs Kanunu'nun 353/1'e giren disiplin veya tazyik hapsini gerektiren suçlar için gıyabında hüküm verilmesi yasaya engel teşkil etmemektedir.

---

²⁵² Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, a.g.e. s. 1403.

²⁵³ Yargıtay 16. Hukuk Dairesi'nin 21.03.2007 tarih, 2007/937 Esas ve 2007/842 sayılı içtihadında, "İcra Mahkemesince yapılan yargılama sırasında borçlu sanığa duruşma davetiyesi tebliğ edilmeden yokluğunda beraat kararı verildiği gözetilmeden itirazı inceleyen Ağır Ceza Mahkemesince, İcra Mahkemesinden bu eksikliğin bu eksikliğin tamamlanmasını takiben bir karar verilmesini istemesi veya bizzat borçlu sanığa İcra ve İflâs Kanunu'nun 349. maddesine uygun olarak meşruatlı davetiye tebliğini müteakip savunmasını aldıktan sonra, gelmediği takdirde ise yokluğunda mahkumiyet kararı verilmesi gerekirken, bu usule uyulmadan sanığın savunma hakkı da kısıtlanmak suretiyle verilen 10 gün disiplin hapsi cezası usul ve yasaya aykırıdır" denilmektedir. (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

²⁵⁴ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1405.

²⁵⁵ Kürtül, a.g.e. s. 493.

Şikâyetçi, kabul edilebilir özrü olmaksızın duruşmaya gelmezse ve kendisini vekil ile temsil de ettirmezse şikâyet hakkı düşer (İİK madde 349, VI).

Duruşmada, şikâyet edenin icra suçuna ilişkin iddiaları, yargılanan sanığın ise savunması alınarak duruşma kaydı tutanak altına alınır. Bunun dışında tanıklar dinleniyor ise buna ilişkin alınan beyanlarda duruşma tutanağına geçer. Yargılama için leh ve aleyhte olan tüm deliller icra mahkemesi hâkimi tarafından araştırılabilir.²⁵⁶

Yargılama işlemlerinde, şikâyetçinin yalnızca sözlü şikâyet beyanında ya da yazılı şikâyet dilekçesinde ileri sürdüğü şikâyetlere yönelik icra suçu yargılaması yapılabilir. Açılan davada, sonradan şikâyet edenin sanığa başka bir suçu isnat etmesi mümkün değildir. Her halükarda şikâyet edilen için yalnızca şikâyet edildiği suç yönünden ceza verilebilir.²⁵⁷

Şikâyete ilişkin talebin doğru bir şekilde değerlendirilmesi, icra suçunun oluşup oluşmadığı, suçun oluştuğu tarih ve hak düşürücü sürelerin tespiti için icra takip dosyasının mahkeme dosyasının içerisine alınması gerekir. Günümüzde dosya işlemlerinin UYAP sistemi aracılığıyla elektronik ortamlarda yapıldığı dikkate alındığında, bu tür işlemler kolaylıkla yapılabilmektedir. Tetkik edilen icra dosyasındaki detaylar mahkemece duruşma tutanağına geçilir. Eğer, daha önce şikâyet yoluna başvurulmuş ise, yalnızca icra dosyasının alınması yeterli olmayacaktır. Bununla birlikte icra mahkemesi tarafından verilen kararın bulunduğu dosya da itirazı değerlendiren mercii tarafından istenilmelidir.²⁵⁸

İcra mahkemesi davaya konu şikâyeti değerlendirmek üzere, sanık, müşteki ve bildirilmiş ise tanıkların beyanlarını alarak, dava taraflarının ileri sürdüğü delilleri toplar. Şikâyetçi, dilekçesinde veya sözlü beyanında göstermiş olduğu deliller ile bağlıdır (İİK madde 351/1). Şikâyet olunan, savunması için tahkikatın genişletilmesini ancak bir kez isteyebilir.²⁵⁹

---

²⁵⁶ Çetin, *a.g.e.* s. 58.

²⁵⁷ Kürtül, *a.g.e.* s. 538.

²⁵⁸ Muşul, *İcra ve İflas Hukuku*, s. 140.

²⁵⁹ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1407 – 1408.

Yargılama sonunda mahkeme tarafından verilen kısa kararda, sanığın adı soyadı, kimlik bilgileri, kararın türü, ilgili kanun maddeleri, suç türü, cezanın miktarı, yargılama giderleri, tarafların kullanacağı kanun yolları ve buna ilişkin süreler yazılır. Daha sonra yazılan gerekçeli kararda ise, suç oluşmuş ise delilleri ile değerlendirilmesi ve dayanaklar detaylı bir şekilde açıklanır. İcra mahkemesi, iki tarafın ifadelerini, bütün delillerini, iddia ve savunmalarını dinledikten sonra en geç beş gün içinde kararını verir ve karar özetini Cumhuriyet Savcısına bildirir. Takibi şikayete bağlı suçlarda icra mahkemesi, dava ve cezanın 354'üncü maddede yazılı sebeplerle düşeceğini kararında belirtir (İİK madde 352/I).²⁶⁰

Kanunun On altıncı babında (m. 331-354) yazılı suçlardan takibi şikayete bağlı olanlarda, şikayetçi feragat ederse veya borcun sona erdiği tespit olunursa, dava ve bütün sonuçları il birlikte verilen ceza da düşer (İİK madde 354/I). İcra mahkemesinin bu bab (m. 331-354) hükümlerine göre verdiği tazyik hapsine veya disiplin hapsine ilişkin karar, kesinleştiği tarihten itibaren iki yıl geçtikten sonra yerine getirilmez (İİK madde 354/II).²⁶¹

Eğer, mahkeme yargılama sonucunda, sanık tarafından icra suçunun işlenmediğine karar verir ya da şikâyet konusunun suç teşkil etmediği kanaatine varılırsa, sanık hakkında bu kez beraat kararı verilecektir. İcra mahkemesi verdiği beraat kararı sonucunda, yargılamaya ilişkin giderleri şikâyette bulunan alacaklı üzerine bırakacaktır. Ayrıca, sanık mahkemede kendisini vekil ile temsil ettiriyor ise, hesaplanacak vekâlet ücretinin de şikâyette bulunan alacaklı tarafından ödenmesine karar verecektir.²⁶²

2.4.2.2. Şikâyete Bağlı Olmayan İcra Suçlarında Kovuşturma

Şikâyete tabi olmayan icra ve iflâs suçları için icra mahkemesine gönderilen iddianame icra mahkemesi tarafından işleme alınır. İcra mahkemesi ilk olarak davayı

²⁶⁰ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1408-1409; Kürtül, *a.g.e.* s. 548.

²⁶¹ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1411.

²⁶² Çolak, *a.g.e.* s. 92.

esas sırasına kaydını yapar. Mahkeme eğer iddianamenin iade edilmesine ilişkin bir sebep varsa iddianameyi iade edebilir. Böyle bir sebep yoksa iddianameyi kabul ederek yargılama aşamasına geçer. İddianameyi kabul eden mahkeme buna ilişkin verdiği kabul kararını okuyarak duruşma işlemine geçer.

Duruşmada sanık için isnat edilen suçlar kendisine anlatılır ve sorgu işlemine geçilir. Daha sonra suçtan mağdur olan kişi dinlenir. Tanık mevcutsa yemin işlemine geçilerek tanıkların beyanları alınır.

Sanık ya da vekili duruşmaya katılım sağlamazsa, mahkeme sanığın zorla getirilmesine karar verebilir. Bu durumda, sanığa gönderilen tebliğ mazbatasında gelmediği takdirde zorla getirileceği şerhi yazılmalıdır. İstisnalar dışında sanığın yokluğunda duruşma yapılamaz. En bilinen istisna, sanığa isnat edilen suç adli para cezasını ya da adli para cezası ile birlikte müsadere gerektiriyorsa (CMK madde 195/I) ve sanığa çıkarılan çağrı kâğıdında sanığın duruşmaya katılmaması durumunda da duruşmanın yapılacağına ilişkin bir ihtar mevcut ise o halde duruşma yapılabilir. Bunun dışında sanık ya da vekili duruşmaya katılmayacağına ilişkin bir mazeret dilekçesi sunmuş ise, bu mazeretin mahkemece kabulü halinde duruşma ertelenir ve sanık yokluğunda karar verilemez.²⁶³

İcra mahkemesi davaya konu şikâyeti değerlendirmek üzere, sanık, müşteki ve bildirilmiş ise tanıkların beyanlarını alarak, dava taraflarının ileri sürdüğü delilleri toplar. Yargılama sonunda mahkeme tarafından verilen kısa kararda, sanığın adı soyadı, kimlik bilgileri, kararın türü, ilgili kanun maddeleri, suç türü, cezanın miktarı, tarafların kullanacağı kanuni yollar ve buna ilişkin süreler yazılır. Daha sonra yazılan gerekçeli kararda ise, suç oluşmuş ise delilleri ile değerlendirilmesi ve dayanaklar detaylı bir şekilde açıklanır.²⁶⁴

---

²⁶³ Artuç ve Bıkmaz, *a.g.e.* s. 42; Coşkun, *a.g.e.* s. 515.

²⁶⁴ Kürtül, *a.g.e.* s. 548.

İcra mahkemesi, iki tarafın ifadelerini, bütün delillerini, iddia ve savunmalarını dinledikten sonra en geç beş gün içinde kararını verir ve karar özetini Cumhuriyet Savcısına bildirir (İİK madde 352).²⁶⁵

İcra mahkemeleri icra ve iflâs suçlarına ilişkin yargılama sonunda mahkûmiyet, beraat, davanın reddi, düşme ya da ceza verilmesine yer olmadığı şeklinde beş farklı türde karar verebilir. Mahkemece yapılan yargılama sonucunda icra suçuna yönelik işlenen suçun unsurlarının oluştuğu kanaatine varılırsa, sanık için mahkûmiyet kararı verilir. Mahkûmiyete ilişkin kararda sanığın işlediği suçun türü ve suça ilişkin kanuni maddeler açık bir şekilde yazılmalıdır. Hapis ve adli para cezası gerektiren icra ve iflâs suçlarında cezalara genelde alt sınırdan hükmedilir. Ancak, sanığın sabıkası, suç sonrası genel davranışları, yargılamadaki hali ve kolluk marifeti ile yapacağı sosyal ekonomik durum araştırması ile de ceza da uygulanacak indirim yönünden sanık lehine ya da aleyhine kanaat oluşturacaktır.²⁶⁶

Mahkûmiyet kararlarında, yargılama giderleri ve müşteki kendisini vekil ile temsil ediyor ise vekâlet ücreti sanık üzerine bırakılacaktır. Hüküm kesinleşmeden sanık ölürse, mirasçılar giderleri ödemekle yükümlü tutulmazlar (CMK madde 325). Beraat kararı durumunda, sanık sadece kendi kusurundan kaynaklanan yargılama giderlerini ödemeye mahkûm edilir. Bu durumda sanığın, önceden ödemek zorunda kaldığı giderler, Devlet hazinesince üstlenilir. Kanun yollarından birine başvuran taraf, bu başvurusunu geri almasından veya başvurunun reddedilmesinden kaynaklı giderleri öder. Kanun yoluna Cumhuriyet savcısı başvurması halinde, giderler Devlet hazinesinden karşılanır. Kanun yoluna başvuranın istemi kısmen kabul olunmuş ise, mahkeme uygun gördüğü şekilde giderleri bölüştürür (CMK madde 330).²⁶⁷

Uygulamada, bilirkişi marifetine ihtiyaç duyulması halinde, davacı (müşteki) tarafın bilirkişi ücretini avans olarak yatırması ve dava kabul olması halinde bilirkişi ücretinin yargılama gideri kalemlerine dâhil edilerek sanığın ödemesine hükmettiği, ancak davanın reddedilmesi halinde bilirkişi ücretinin yine yargılama giderleri

²⁶⁵ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1408.

²⁶⁶ Nazif Kaçak, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, C.2, Ankara, Seçkin Yayınları, 2006, s. 384; Coşkun, *a.g.e.* s. 517.

²⁶⁷ Coşkun, *a.g.e.* s. 518-519.

kalemlerine dâhil edilerek bu kez davacının (müşteki) ödemesine hükmettiği görülmüştür.

2.5. İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı Kanun Yolları (İtiraz - İstinaf)

Kişilerin çıkarlarına koruyabilmek adına şüpheli, sanık, cumhuriyet savcısı, davaya müdahil olanlar ya da katılma talepleri reddedilenler, suçtan zarar görmüşler ve kanuni temsilcilerin talepleri doğrultusunda başlayan, süreci durdurma etkisi bulunan itiraz, temyiz, istinaf, kanun yararına bozma ve yargılanmanın yenilenmesi şeklinde birden fazla başvuru türü bulunan denetim yargılamaları, genel olarak kanun yolları şeklinde tanımlanmaktadır.²⁶⁸

İcra mahkemelerinde, disiplinsizlik eylemleri ve icra – iflâs suçları ile ilgili ceza yargılamaları yapılmaktadır. İcra Mahkemelerinin verdiği disiplinsizlik eylemleri kararları için kanun yolu olarak itiraz, hapis veya adli para cezası kararlarına karşı için ise istinaf kanun yolu kabul etmiştir.²⁶⁹

İtiraz kanun yolu İcra ve İflâs Kanunu'nun 353. maddesinde düzenlenmiş, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 260. maddesinde ise mahkeme kararlarına karşı, Cumhuriyet savcısı, şüpheli, sanık ve katılan sıfatını almış olanlar ile katılma isteği karara bağlanmamış, reddedilmiş veya katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş bulunanlar için istinaf kanun yolu açık tutulmuştur.²⁷⁰

Tüm bu anlatımlar doğrultusunda, İcra ve İflâs Kanunu'nun 353. Maddesi gereği, disiplinsizlik eylemleri ve icra ve iflâs suçlarından kaynaklı icra mahkemesi

²⁶⁸ Öztürk ve Erdem, *a.g.e.* s. 697.

²⁶⁹ İcra ve İflâs Kanunu madde 353, “İcra mahkemesinin verdiği tazyik ve disiplin hapsine ilişkin kararlara karşı, tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde itiraz edilebilir...”

İcra mahkemesinin bu Bapta yer alan suçlardan dolayı verdiği hükümlerle ilgili olarak 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun kanun yollarına ilişkin hükümleri uygulanır.”

²⁷⁰ Ceza Muhakemesi Kanunu madde 260, “(1)Hâkim ve mahkeme kararlarına karşı Cumhuriyet savcısı, şüpheli, sanık ve bu Kanuna göre katılan sıfatını almış olanlar ile katılma isteği karara bağlanmamış, reddedilmiş veya katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş bulunanlar için kanun yolları açıktır.

(2) (Değişik: 18/6/2014-6545/73 md.) Ağır ceza mahkemelerinde bulunan Cumhuriyet savcıları, ağır ceza mahkemesinin yargı çevresindeki asliye ceza mahkemelerinin; bölge adliye mahkemesinde bulunan Cumhuriyet savcıları, bölge adliye mahkemelerinin kararlarına karşı kanun yollarına başvurabilirler.”

tarafından verilen kararlar için ceza türü dikkate alınarak iki ayrı kanun yoluna başvurulabileceği belirtilmektedir. Eğer disiplin ve tazyik hapsi kararı için kanun yoluna başvurulacak ise “itiraz”, hapis veya adli para cezası kararlarına karşı kanun yoluna başvurulacak ise “istinaf” kanun yolu kullanılacaktır.²⁷¹

Bu nedenle icra ve iflâs suçları yönünden icra mahkemesi tarafından verilen kararlara karşı kanuni başvuru yolları “*disiplin ve tazyik hapsi kararlarına karşı itiraz*” ve “*hapis ve adli para cezası kararlarına karşı istinaf kanun yolu*” olmak üzere iki farklı alt başlık altında değerlendirilmiştir.

2.5.1. İtiraz Kanun Yolu

İcra ve İflâs Kanunu’nun 353. maddesi kapsamında, icra mahkemesinin verdiği tazyik ve disiplin hapsine ilişkin kararlara karşı tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde itiraz edilebileceği kabul edilmiştir. İlgili madde gereği, itiraz üzerine kararı veren icra mahkemesi, itirazı yerinde görür ise, kararını düzeltecektir. Mahkeme itirazı yerinde görmez ise, dosyayı en geç üç gün içinde; birden fazla icra ceza mahkemesinin bulunması halinde, numara olarak kararı veren mahkemeyi izleyen icra ceza mahkemesine, kararına karşı itiraz edilen son numaralı mahkeme ise bir (1) numaralı icra mahkemesine, kararı veren mahkeme o yerde tek icra mahkemesi ise, asliye ceza mahkemesine, icra mahkemesi hâkimi ile asliye ceza mahkemesi hâkiminin aynı hakim olmasının halinde ise en yakın asliye ceza mahkemesine gönderecektir. İtirazı inceleyecek mahkemenin bu konuda vereceği kararlar kesindir.²⁷²

Görüldüğü üzere, icra ve iflâs hukukunda disiplin veya tazyik hapsi gerektiren icra ve iflâs suçları için hüküm altına alınan icra mahkemesi kararlarına

²⁷¹ Ceza Muhakemesi Kanunu madde 272, “(1) İlk derece mahkemelerinden verilen hükümlere karşı istinaf yoluna başvurulabilir. Ancak, onbeş yıl ve daha fazla hapis cezalarına ilişkin hükümler, bölge adliye mahkemesince re’sen incelenir.

(2) Hükümden önce verilir hükme esas teşkil eden veya başkaca kanun yolu öngörülmemiş olan mahkeme kararlarına karşı da hükümle birlikte istinaf yoluna başvurulabilir.

(3) Ancak;

a) (Değişik: 31/3/2011-6217/23 md.) Hapis cezasından çevrilen adli para cezaları hariç olmak üzere, sonuç olarak belirlenen üçbin Türk Lirası dâhil adli para cezasına mahkûmiyet hükümlerine,

b) Üst sınırı beşyüz günü geçmeyen adli para cezasını gerektiren suçlardan beraat hükümlerine,

c) Kanunlarda kesin olduğu yazılı bulunan hükümlere, Karşı istinaf yoluna başvurulamaz.”

²⁷² Yılmaz, İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, s. 1410.

karşı, İcra ve İflâs Kanunu'nun 353/1. maddesi dikkate alındığında "itiraz" başvuru yoluna gidilebileceği görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, icra ve iflâs suçlarında itiraz yolu yalnızca "disiplin ve tazyik hapsi" kararları için geçerlidir.

İcra suçu kapsamında yargılanan ve ceza alan sanık ya da vekili ile yargılama dosyasında müşteki sıfatında bulunan kişi ya da vekili "disiplin veya tazyik hapsi" kararlarında itiraz başvuru yoluna gidebilir. Burada her iki tarafta da kendi aleyhlerine olan karara karşı itiraz yoluna başvurabilir.²⁷³ İcra ve İflâs Kanunu'nun 353/2. maddesinde yapılan atfa göre, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 260/1. maddesi gereğince, ilgili Cumhuriyet Savcısı da disiplin ve tazyik hapsi kararlarında itiraz yoluna gidebilir.²⁷⁴ Burada savcının yapacağı itiraz, gerek müşteki gerekse sanık yönünden olabilir. İcra suçu için verilen disiplin ya da tazyik hapsi kararının sözlü ya da yazılı tebliğinden sonra yedi gün içinde ilgili taraf ya da vekili itiraz yoluna gitmelidir. Burada ki yedi günlük süre hak düşürücüdür. Diğer bir ifade ile itiraz süresinde yapılmaz ise kanun yoluna başvuru hakkı kapanmıştır ve karar kesinleşmiş olur. İcra mahkemesinin kararı sanık ya da vekilinin yüzüne karşı okunmuş ise, sözlü tebliğ anından itibaren yedi gün başlar. Eğer karar yazılı olarak tebliğ edilmiş ise, tebliğin alındığı tarihten itibaren başlayacaktır. Müşteki için ise, karar müşteki olmadan verilemeyeceğinden her halükarda müşteki ya da vekilinin itiraz süresi tefhim ile başlayacaktır.²⁷⁵

---

²⁷³ Kürtül, a.g.e. s. 552.

²⁷⁴ Yargıtay 16. Hukuk Dairesi'nin 21.02.2012 tarih, 2012/1128 Esas ve 2012/1751 Karar sayılı ilamında, "Kural olarak İcra Ceza Mahkemesinin kararlarına yerel Cumhuriyet Savcısının itiraz/temyiz yetkisi bulunmakla beraber, şikayetçinin şahsi haklarına ilişkin konularda sanığın aleyhine olarak itiraz/temyiz yetkisi bulunmamaktadır.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun "Karar"□ başlıklı 352. maddesinin birinci fıkrasında; "İcra mahkemesi iki tarafın ifadelerini ve bütün delillerini ve iddia ve müdafaaalarını dinledikten sonra nihayet beş gün içinde kararını verir ve hulasasını Cumhuriyet savcısına bildirir.", aynı Kanunun "itiraz"□ başlıklı 353.maddesinin ikinci fıkrasında da; "İcra mahkemesinin bu Bapta yer alan suçlardan dolayı verdiği hükümlerle ilgili olarak 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun kanun yollarına ilişkin hükümleri uygulanır.", hükmü ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun "Kanun yollarına başvurma hakkı" başlıklı 260. maddesinin birinci fıkrasında ise; "Hakim ve mahkeme kararlarına karşı Cumhuriyet Savcısı, şüpheli, sanık ve bu Kanuna göre katılan sıfatını almış olanlar ile katılma isteği karara bağlanmamış, reddedilmiş veya katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş bulunanlar için kanun yolları açıktır." şeklindeki hükümleri ile Cumhuriyet savcısının itirazının şikayetçinin şikayet hakkına yönelik olmayıp sanığın lehine olduğu hususları birlikte değerlendirildiğinde, somut olayda; icra ceza mahkemelerince verilen kararlara karşı Cumhuriyet Başsavcılığının itiraz yetkisinin bulunduğundan, itiraz mercii Antalya 3.İcra Mahkemesince itirazın esastan incelenmesi yerine yazılı şekilde reddine karar verilmesi isabetsizdir." denilmektedir. (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

²⁷⁵ Muşul, Timuçin, İcra ve İflas Hukuku, s. 143.

Disiplin ve tazyik hapsi yönünden verilen icra mahkemesi kararlarına yapılacak itiraz işlemi, ilgili kararı veren mahkemeye yapılacaktır. Bu durumda, itiraz dilekçesini alan mahkeme, bulunduğu yerde başka bir icra mahkemesi var ise, sıra numarası olarak kendisini takip eden icra mahkemesine, eğer kararı oradaki son numaralı mahkeme vermiş ise bu kez dosya ilk numaralı icra mahkemesine gidecektir. Başka bir icra mahkemesi bulunmaması halinde ise, bu kez dosya kararın verildiği yerdeki asliye ceza mahkemesine, eğer itiraz edilen mahkemenin hâkimi ile asliye ceza mahkemesi hâkimi aynı kişi ise, bu kez dosya o bölgeye en yakın asliye ceza mahkemesine gönderilmelidir (İİK 353).²⁷⁶

6217 sayılı Kanunun 13/h maddesiyle 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun (1) sayılı tarifesinin "A – Mahkeme Harçları" bölümünde yapılan değişiklikle, icra mahkemesi kararlarına karşı itiraz yoluna başvurulması halinde itiraz harcı alınması gerekiyordu. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı²⁷⁷ ile Harçlar Kanunu'nun (1) sayılı tarifesinin A- Mahkeme Harçları bölümünün IV/h fıkrası Anayasa'ya aykırı görülerek oy çokluğuyla iptal edilmiştir. İptal hükmünde, kararın resmi gazetede yayınlanmasından itibaren altı ay sonra yürürlüğe gireceği de kararlaştırıldığından icra ceza mahkemelerinin disiplin ve tazyik hapsini gerektiren kararlarına karşı itiraz yoluna başvuru yapılması halinde 13/09/2013 tarihinden sonra itiraz harcı alınmayacaktır.²⁷⁸

İcra ve İflâs Kanunu'nun 353/2. maddesinde, icra ve iflâs suçlarından dolayı verilen hükümlerle ilgili olarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun kanun yollarına ilişkin hükümlerinin uygulanacağını belirtilmektedir. Bu nedenle, Ceza Muhakemesi Kanunu kural olarak icra iflâs hukuku özelinde "yalnızca" icra – iflâs

²⁷⁶ İcra ve İflâs Kanunu madde 353, "...Mahkeme itirazı incelemesi için dosyayı o yerde icra mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde icra mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde asliye ceza mahkemesine, icra mahkemesi hâkimi ile asliye ceza mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması hâlinde ise en yakın asliye ceza mahkemesine gönderir. İtiraz incelemesi neticesinde verilen karar kesindir."

²⁷⁷ Anayasa Mahkemesinin 01/11/2012 tarih, 2011/64 Esas ve 2012/168 sayılı kararında "...492 sayılı Kanun'un (1) sayılı Tarifesinin "A- Mahkeme Harçları" bölümünün dava konusu değiştirilen "IV. Temyiz, istinaf ve itiraz harçları" kısmının (f), (g) ve (h) fıkralarının iptal edilmesi nedeniyle, doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu bende ilişkin iptal hükmünün, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür." denilmektedir.

²⁷⁸ Coşkun, a.g.e. s. 525.

suçları için uygulanabilir. Disiplinsizlik eylemleri için Ceza Muhakemesi Kanunu'nun kanun yollarına ilişkin hükümleri uygulanamaz.²⁷⁹

İtiraz sonucunda, kararı veren mahkeme kendiliğinden itiraz hakkında karar veremez. İtiraz dilekçesi dikkate alınarak herhangi bir inceleme yapamaz. Karar ve itiraz dilekçesi tüm dosya ile birlikte ilgili icra mahkemesi ya da asliye ceza mahkemesine gönderilmelidir.²⁸⁰

İtiraz neticesinde dosyaya bakan ilgili icra mahkemesi ya da asliye ceza mahkemesi gerekli gördüğü hallerde dosya ile ilgili, taraf beyanlarına başvurarak, başka kurumlardan bilgi – belge toplayarak ya da bilirkişi marifetinden faydalanarak araştırma yapabilir. İnceleme ve araştırma sonucunda itiraz hakkında bir karar vermelidir. Buna göre, itiraz talebini haklı bulur ise, itirazın kabulüne, aksi halde itirazın reddine karar kılınacaktır. Eğer, itiraz kabul olarak bir karar alınırsa o halde ilk karardan farklı bir karar yazılmalıdır. İtiraz talebi reddedilmiş ise, o halde yeni bir karar vermeden dosya eski hali ile geldiği mahkemeye gönderilmelidir.²⁸¹

İtiraz sonucunda itirazı inceleyen mahkemenin verdiği karar kesindir. Eğer, itiraz reddedilmiş ise, itirazın reddine dair karar tarihi aynı zamanda disiplin ya da tazyik hapsi kararının kesinleştiği tarihtir. Disiplin ya da tazyik hapsi kararı kesinleştikten sonra cezanın infazı için ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına yazı yazılır.

2.5.2. İstinaf Kanun Yolu

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 272 ile 285 maddeleri arasında istinaf kanun yolu düzenlenmiştir. Bu kapsamda, icra mahkemelerinin icra – iflâs suçları ile ilgili olarak verdiği kararlar için Ceza Muhakemesi Kanunu çerçevesinde, istinaf yoluna başvurulur.²⁸²

---

²⁷⁹ Coşkun, *a.g.e.* s. 526.

²⁸⁰ Artuç ve Bıkmaz, *a.g.e.* s. 58.

²⁸¹ Kürtül, *a.g.e.* s. 552.

²⁸² Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1410.

İcra mahkemelerinin üç bin Türk Lirası dâhil adli para cezasına dair mahkûmiyet kararları ile üst sınırı beşyüz günü geçmeyen adli para cezasını gerektiren suçlardan verilen beraat hükümlerine karşı istinaf yoluna başvurulamaz (CMK madde 272/3-a ve b).

İstinaf istemi, hükmün açıklanmasından itibaren yedi gün içinde hükmü veren icra mahkemesine bir dilekçe verilmesi veya zabıt kâtibine bir beyanda bulunulması suretiyle yapılır. Beyan tutanağa geçirilir ve tutanağı hâkim onaylar. Tutuklu sanık hakkında Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 263'üncü²⁸³ madde hükmü saklıdır (CMK madde 273).

Hüküm, istinaf yoluna başvurma hakkı olanların yokluğunda açıklanmışsa, süre tebliğ tarihinden başlar. İcra mahkemeleri hükümlerine karşı, kararın Cumhuriyet Savcılığına geliş tarihinden itibaren yedi gün içinde istinaf yoluna başvurulabilir. Ağır ceza mahkemesi bulunmayan yerlerde istinaf yoluna başvurma o yer Cumhuriyet Savcılığına aittir. Kararlar bağlı bulunan ağır ceza başsavcılığına gönderilmez. Süresi içinde yapılan istinaf başvurusu, hükmün kesinleşmesini engeller. Hüküm, istinaf yoluna başvuran ilgililere gerekçesiyle birlikte açıklanmamışsa; hükme karşı istinaf yoluna başvurulduğunun mahkemece öğrenilmesinden itibaren gerekçe, yedi gün içinde tebliğ edilir.²⁸⁴

İstinaf başvurusu, kanuni sürenin geçmesinden sonra yapılmış ise, aleyhine istinaf yoluna başvurulmayacak bir hükme karşı yapılmışsa veya istinaf başvurusunu

---

²⁸³ Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 263. maddesinde, “(1) Tutuklu bulunan şüpheli veya sanık, zabıt kâtibine veya tutuklu bulunduğu ceza infaz kurumu ve tutukevi müdürüne beyanda bulunmak suretiyle veya bu hususta bir dilekçe vererek kanun yollarına başvurabilir.

(2) Zabıt kâtibine başvuru hâlinde, kanun yollarına başvuru beyanı veya dilekçesi ilgili deftere kaydedildikten sonra bu hususları belirten bir tutanak düzenlenerek tutuklu bulunan şüpheli veya sanığa bir örneği verilir.

(3) Kurum müdürüne başvuru hâlinde ikinci fıkra hükmüne göre işlem yapılarak, tutanak ve dilekçe derhâl ilgili mahkemeye gönderilir. Zabıt kâtibi başvuruyu ilgili deftere kaydeder.

(4) Zabıt kâtibi veya kurum müdürü tarafından ikinci fıkra hükmüne göre işlem yapıldığı zaman kanun yolları için bu Kanunda belirlenen süreler kesilmiş sayılır” denilmektedir.

²⁸⁴ Coşkun, a.g.e. s. 526-527.

yapanın, istinaf yoluna başvurma hakkı yoksa hükmü veren icra mahkemesi istinaf başvuru dilekçesinin reddine karar verir (CMK madde 276/1).²⁸⁵

İcra mahkemesi, istinaf dilekçesinin reddi sebepleri yoksa istinaf dilekçesini veya istinaf beyanına ilişkin tutanağın bir örneğini karşı tarafa tebliğ eder. Karşı taraf, tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde yazılı olarak cevabını verebilir. Karşı taraf cevap verdikten veya yedi günlük süre bittikten sonra dava dosyası, bölge adliye mahkemesine sunulmak üzere, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından bölge adliye mahkemesine gönderilir (CMK madde 277/1-2).²⁸⁶

2.5.3. Kanun Yararına Bozma

İstinaf ve temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleşen, ancak hukuka aykırılıklar bulunan karar ve hükümlerin bozulması istemiyle Adalet Bakanlığı tarafından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına başvurulması, kanun yararına bozma olarak tanımlanır (CMK madde 309/1).

Mülga CMUK'da “yazılı emirle bozma” şeklinde düzenlenen “kanun yararına bozma” kurumu, öğretilerde “olağanüstü temyiz” şeklinde ele alınırken, hukukumuzda yalnızca kesin kararlara karşı başvurulabilen bir yol olması nedeniyle, “olağanüstü kanun yolu” kapsamında değerlendirilmektedir.²⁸⁷

İstinaf ya da temyiz aşamalarından geçmeksizin kesinleşen hâkim ve mahkeme kararlarında, hukuka aykırılık olması halinde, Adalet Bakanlığı, hukuka aykırılığın kanuni gerekçeleri belirtmek suretiyle, ilgili mahkeme kararının Yargıtay tarafından bozulması istemi ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı olarak

²⁸⁵ Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 276. maddesinde “(1) İstinaf istemi, kanunî sürenin geçmesinden sonra veya aleyhine istinaf yoluna başvurulamayacak bir hükme karşı yapılmışsa ya da istinaf yoluna başvuranın buna hakkı yoksa, hükmü veren mahkeme bir kararla dilekçeyi reddeder” denilmektedir.

²⁸⁶ Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 277. maddesinde , “(1) 276 ncı maddeye göre hükmü veren mahkemeye reddedilmeyen istinaf dilekçesi veya beyana ilişkin tutanağın bir örneği karşı tarafa tebliğ olunur. Karşı taraf, tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde yazılı olarak cevabını verebilir. (2) Karşı taraf sanık ise, bir tutanağa bağlanmak üzere zabıt kâtibine yapılacak bir beyanla da cevabını verebilir. Cevap verildikten veya bunun için belirli süre bittikten sonra dava dosyası, bölge adliye mahkemesine gönderilir” denilmektedir.

²⁸⁷ Nevzat Toroslu ve Metin Feyzioğlu, Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, Savaş Yayınevi, 2006, s. 306-307.

başvurur. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, yasal gerekçeleri belirterek mahkeme kararının bozulması istemli yazıyı yetkili Yargıtay ceza dairesine verir.²⁸⁸

Mahkeme kararının bozulmasına ilişkin talep, hükümlüye verilen cezanın kaldırılması ya da daha hafif ceza ile cezalandırılmasını gerektiren bir hukuka aykırılık içermekte ise, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı da kanun yararına bozma yoluna kendiliğinden başvurabilir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın kanun yararına bozma yoluna başvurması, mevzuatta aksi bir düzenleme olmaması nedeniyle, kanun yararına başvuruda esas yetkili yer olan Adalet Bakanlığı'nın da kanun yararına bozma yoluna başvurmasına engel değildir. Ancak, Adalet Bakanlığı'nca kanun yararına bozma yoluna gidilmiş ise, bu durumda CMK madde 310/2 gereği, ayrıca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından kanun yararına bozma yoluna gidilemez.²⁸⁹

CMK madde 309'da yazılı "hâkim" ve "mahkeme" kelimelerinden anlatılmak istenen, "ceza hâkimlikleri" ve "ceza mahkemeleridir". Hâkimlikler ya da mahkemelerce verilen kararların, sulh ceza hâkimliği, asliye ya da ağır ceza gibi genel mahkemelerden verilmesinin ya da icra ceza, fikri ve sınaî haklar mahkemesi gibi özel mahkemelerden verilmesinin "kanun yararına bozma" yoluna başvurulması açısından bir önemi yoktur. Tüm ceza mahkemeleri kararları yönünden kanun yararına bozma yolu açıktır.²⁹⁰

Ceza mahkemeleri yargılamaları sonunda, fiilin suç değil de kabahat olması sebebiyle verdikleri idari yaptırım kararları ile icra ceza mahkemelerinin disiplin hapsi ve tazyik hapsi kararlarına karşı kanun yararına bozma yoluna gidilebilir.²⁹¹

²⁸⁸ Ezgi Aygün Eşitli, *Ceza Muhakemesi Kanunu'nda Kanun Yararına Bozma*, TBB Dergisi, 2016 (122), s. 194.

²⁸⁹ Eşitli, a.g.e. s. 194.

²⁹⁰ Ejder Yılmaz, *Olağanüstü Temyiz*, Ankara, Yetkin Kitapevi, 2003, s. 512.

²⁹¹ Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 2006/17-283 Esas ve 2006/279 Karar sayılı ilamında, "...mal beyanında bulunmama eyleminden dolayı İY'nin 5358 sayılı Yasa ile değişik 337. maddesi uyarınca 10 gün disiplin hapsi ile cezalandırılmasına ilişkin (Susurluk İcra Ceza Mahkemesi)'nce evrak üzerinde yapılan inceleme sonucunda verilen 30.01.2006 gün ve 24-21 sayılı kararın yasa yoluna başvurulmaksızın kesinleşmesi nedeniyle Adalet Bakanı tarafından yasa yararına bozma isteminde bulunulması üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay Onyedinci Hukuk Dairesi'nce 21.09.2006 gün ve 4502/7061 sayı ile yazılı emre dayanan ihbarnamede; 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun muhakeme usulü başlıklı 349. maddesi ile 'duruşma' başlıklı 350. maddesine nazaran icra mahkemesince duruşma açılarak yargılama yapılması gerektiği gözetilmeden, sanığın savunma hakkı kısıtlanmak

2.6. İcra ve İflâs Suçlarında Davanın ve Cezanın Düşmesi ile Ceza Verilemeyecek Hâller

İcra mahkemelerinde görülmekte olan ceza davaları ya da disiplinsizlik eylemiyle ilgili davalar devam ederken veya karar kesinleştikten sonra infaz tamamlanıncaya kadar hangi hallerde dava ve cezanın düşeceği ve disiplin – tazyik hapsi için ceza zamanaşımı İcra ve İflâs Kanunu'nun 354. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddede 31.03.2011 tarihinde yapılan değişiklikle²⁹², nafaka alacağı dışındaki alacakların ödenmemesi nedeniyle ceza verilebilmesi için, alacak miktarının brüt asgari tutarının üstünde olması gerektiği belirtilmiştir.²⁹³

2.6.1. Davanın ve Cezanın Düşmesi

İcra ve iflâs suçlarında, takibi şikâyete bağlı olanlarda, şikayetçi feragat ederse veya borcun sona erdiği tespit olunursa, dava ve bütün sonuçları ile birlikte verilen ceza da düşer (İİK 354/1).²⁹⁴

Davanın ya da cezanın düşmesi, dava devam ederken veya infaz aşamasında iken olabilir. Bu kapsamda düşme sebeplerinin taraflarca icra mahkemesine bildirilmesi ve mahkemenin düşme sebeplerinin varlığını tespit etmesi halinde, davanın düşmesine karar verilir. Davayı sona erdiren düşme kararı yargılamanın her aşamasında verilebilir. Düşme kararı verilebilmesi için, davanın açılmış ve kabul görmüş olması gerekir. Düşme sebepleri, lehine karar vermeye engel değildir. Düşme kararı, yargılamayı sona erdirir ve uyuşmazlığın esası artık tartışılmaz.²⁹⁵

Düşme sebepleri müştekinin şikâyetinden feragat etmesi ya da borcun ödenmesi şeklinde gerçekleşir. Müşteki yargılama devam ederken veya karar

---

suretiyle evrak üzerinden karar verilmesinde isabet görülmediği belirtilerek anılan hükmün 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 309. maddesi uyarınca bozulması lüzumuna işaret edilmiştir." denilmektedir.

²⁹² İcra ve İflâs Kanunu'nun 354/3. maddesinde, "(Ek fıkra: 31/3/2011-6217/6 md.)Nafaka alacaklarına ilişkin takipler hariç, alacak miktarı Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından her yıl belirlenen aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının altında kalan takiplerde bu Kanunda öngörülen disiplin ve tazyik hapsi uygulanmaz" denilmektedir.

²⁹³ Coşkun, a.g.e. s. 538.

²⁹⁴ Yılmaz, İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, s. 1411.

²⁹⁵ Coşkun, a.g.e. s. 538.

kesinleştikten sonra infaz tamamlanıncaya kadar şikâyetinden vazgeçerse yargılama aşamasında davanın düşmesine, infaz aşamasında feragat ederse cezanın bütün neticeleri ile düşürülmesine karar verilir. Şikâyetten vazgeçmenin şartsız olması gerekir. Şikâyete ilişkin feragatten dönülemez. İcra mahkemesine dava açıldıktan sonra ödeme nedeniyle müştekinin şikâyetten vazgeçmesi halinde yargılama masrafları ve vekâlet ücreti sanık ya da borçlu üzerinde bırakılır.²⁹⁶

Borç, yargılama aşamasında tamamen ödenirse davanın düşmesine, infaz aşamasında ödenir ise cezanın bütün neticeleriyle birlikte düşürülmesine karar verilir. Hüküm verildikten sonra borç tamamen ödenmişse, icra mahkemesi bu durumda ek bir kararla sanık hakkındaki cezanın düşmesine karar verir. İcra mahkemesi kendisine müracaat üzerine ya da tamamen ödemeyi resen tespit etmesi halinde düşme kararı vermelidir. Ödemenin, icra dosyasındaki asıl alacak ve tüm ferilerini kapsamaması gerekir. Kısmi ödeme halinde düşme kararı verilemez.²⁹⁷

Yargıtay 11. Ceza Dairesi verdiği bir kararında, İcra ve İflâs Kanunu'nun 347. maddesinde belirtilen süreler geçtikten sonra şikâyette bulunulması nedeniyle şikâyet hakkının düşürülmesi yerine, disiplin ve tazyik hapsine ilişkin olarak İcra ve İflâs Kanunu'nun 354. maddesinin son fıkrası uyarınca ceza tertibine yer olmadığına karar verilmesinin yasaya aykırı olduğuna karar vermiştir.²⁹⁸

---

²⁹⁶ Coşkun, a.g.e. s. 538-539.

²⁹⁷ Coşkun, a.g.e. s. 539; Ancak, "nafaka borcunu ödememe" suçunda, şikâyet tarihinden geriye doğru birikmiş üç aylık cari nafaka borcunun ödenmesi halinde, cezanın düşürülmesine karar verilmelidir.

²⁹⁸ Yargıtay 11. Ceza Dairesinin 18.09.2014 tarih ve 2013/4728 Esas ve 201/15206 sayılı kararında, "borçlu sanığın şirketteki payını 27.08.2010 tarihinde devretmesi ve bu hususun Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinin 24.01.2011 gün ve 7736 sayılı nüshasında yayınlanması karşısında, İİK.nun 347. maddesinde belirtilen süreler geçtikten sonra 26.03.2012 tarihinde şikâyette bulunulması nedeniyle şikâyet hakkının düşürülmesi yerine, disiplin ve tazyik hapsine ilişkin olarak uygulama yeri olan aynı Yasa'nın 354. maddesinin son fıkrası uyarınca ceza tertibine yer olmadığına karar verilmesi, Yasaya aykırı, şikâyetçi vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmemiş olduğundan sair yönleri incelenmeyen hükmün bu sebepten dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi uyarınca uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK.nun 321. maddesi uyarınca bozulmasına" denilmektedir. (Erişim: UYAP Bilişim Sistemi).

2.6.2. İcra ve İflâs Suçlarında Zamanaşımı

Bir suçun işlenmesi ile birlikte başlayan ve kanunda belirtilen sürelerin geçmesiyle, ilgili suç için dava açılmaması ya da açılmış bir davanın ortadan kaldırılması dava zamanaşımı olarak tanımlanabilir. Hükmedilen bir cezanın kesinleşmesi ile birlikte kanunda belirtilen süreler zarfında cezanın infaz edilememesi, ilgili cezadan kaynaklanan infazın bir daha edileceği ise ceza zamanaşımı olarak tanımlanmaktadır.²⁹⁹

İcra suçları ve iflâs suçları yönünden dava ve ceza zamanaşımı süreleri ile ilgili yukarıda yapılan tanımlamalar aynı şekilde geçerlidir. İsnat edilen bir suçtan yargılanan veya bu yargılamadan ceza hükmedilen borçlu ya da sanık yönünden davanın açılmadığı veya açılan davaya devam edilemediği durumlarda, kanunda belirtilen zamanaşımı süreleri dikkate alınır.³⁰⁰

2.6.2.1. Dava Zamanaşımı

İcra ve İflâs Kanunu'nda cezası hapis ve adli para cezası olan icra suçları için verilen ceza kararlarında dava zamanaşımı yönünden ayrı bir değerlendirme bulunmamaktadır. İcra ve iflâs suçları için, Türk Ceza Kanunu'nun 5.maddesindeki³⁰¹ atıfla yine Türk Ceza Kanunu'nun 66. maddesinde³⁰² hüküm altına alınan dava zamanaşımı hükümleri uygulanır.³⁰³

²⁹⁹ Özgenç, a.g.e. s. 766.

³⁰⁰ Muşul, Timuçin, *İcra ve İflas Hukuku*, s. 126-127.

³⁰¹ Türk Ceza Kanunu'nun 5. maddesinde, "Özel kanunlarla ilişki, Bu Kanunun genel hükümleri, özel ceza kanunları ve ceza içeren kanunlardaki suçlar hakkında da uygulanır" denilmektedir.

³⁰² Türk Ceza Kanunu'nun 66. Maddesinde, "Dava zamanaşımı - (1) Kanunda başka türlü yazılmış olan haller dışında kamu davası;

a) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda otuz yıl,

b) Müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmibeş yıl,

c) Yirmi yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmi yıl,

d) Beş yıldan fazla ve yirmi yıldan az hapis cezasını gerektiren suçlarda onbeş yıl,

e) Beş yıldan fazla olmamak üzere hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlarda sekiz yıl, Geçmesiyle düşer.

(2) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanlar hakkında, bu sürelerin yarısının; onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında ise, üçte ikisinin geçmesiyle kamu davası düşer.

(3) Dava zamanaşımı süresinin belirlenmesinde dosyadaki mevcut deliller itibarıyla suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halleri de göz önünde bulundurulur.

Türk Ceza Kanunu'nun 66/1e. maddesinde belirtildiği üzere, “*beş yıl ve altında hapis cezası veya adli para cezası gerektiren suçlar için sekiz yıllık dava zamanaşımı*” süresi hükmolunmuştur. Buna göre cezası hapis ve adli para cezası olan icra suçlarında verilebilecek üst sınır hapis cezasının altı aya kadar olduğu ya da en fazla bir yıla kadar hapis ve adli para cezası verileceği göz önünde bulundurulduğunda, belirtilen suçlar için de uygulanacak dava zamanaşımı süresinin Türk Ceza Kanunu'nda belirtilen sekiz yıllık süre olacağı açıktır.

O halde, İcra ve İflâs Kanunu'nda cezası hapis ve adli para cezası olan icra suçları için suçun işlendiği tarih esas alınmak itibariyle sekiz yıl içinde davanın açılması ve açılan davanın da karara bağlanıp kesinleşmesi gerekmektedir. Bu şekilde açılmayan ya da sonuçlandırılmayan bir icra suçuna ilişkin yargılama, dava zamanaşımı nedeniyle görülemeyecek ya da infaz edilemeyecektir.

Ancak, zamanaşımı sürelerini kesen yargılamaya ilişkin bazı usul işlemler bulunmaktadır. Buna ilişkin hüküm ise Türk Ceza Kanunu'nun 67/2. maddesinde belirtilmiştir. İcra ve İflâs Kanunu'nda şikâyete bağlı olmayan suçlar yönünden, soruşturma sürecinde borçlu ya da şüphelinin ilgili Cumhuriyet Savcısı tarafından sorgusunun yapılması, iddianamenin düzenlenmesi, yargılama aşamasında sanığın ifadesinin alınması ya da yargılamanın sonuçlandırılarak sanığa mahkûmiyet kararının verilmesi gibi durumlar dava zamanaşımı süresini kesmektedir.

Şikâyete bağlı olan icra suçlarında ise, herhangi bir soruşturma evresi ve iddianame düzenlenmesinin olmadığı, yalnızca sanığın ifadesinin alınmasının gerektiği dikkate alındığında, bu durumda dava zamanaşımını kesecek durumlar yalnızca mahkemece sanığın ifadesinin alınması ya da yargılama sonucunda mahkûmiyet kararının verilmesidir.

---

(4) Yukarıdaki fıkralarda yer alan sürelerin belirlenmesinde suçun kanunda yer alan cezasının yukarı sınırı göz önünde bulundurulur; seçimlik cezaları gerektiren suçlarda zamanaşımı bakımından hapis cezası esas alınır” denilmektedir.

³⁰³ Artuç ve Bıkmaz, *a.g.e.* s. 146.

2.6.2.2. Ceza Zamanaşımı

İcra mahkemesinin, icra ve iflâs suçları yönünden verdiği tazyik hapsine veya disiplin hapsine ilişkin karar, kesinleştiği tarihten itibaren iki yıl geçtikten sonra yerine getirilmez (İİK 354/2). Diğer bir ifade ile yaptırım olarak görülen tazyik veya disiplin hapsine ilişkin kararlar, kesinleştiği tarihten itibaren iki yıl içinde infaz edilmemesi halinde ceza zamanaşımına uğrar ve bu cezalar yerine getirilmez. İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenen disiplin ve tazyik hapsi cezası, Türk Ceza Kanunu anlamında hapis cezası niteliğinde değildir; Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 2/1. maddesinde³⁰⁴ yazılı disiplin hapsi niteliğindedir. Bu nedenle disiplin ve tazyik hapsine Türk Ceza Kanunu'nun 71. maddesi³⁰⁵ çerçevesinde zamanaşımına ilişkin hüküm uygulanmaz.³⁰⁶

İcra ve İflâs Kanunu'nun 16. babında düzenlenen ve yaptırım olarak hapis ve adli para cezası öngörülen fiiller “suç” olarak tanımlanmaktadır. Bu suçlar İcra ve İflâs Kanunu'nun 331, 332, 333, 333/a, 334, 334/a, 336, 337/a, 338/1, 341, 345/a ve 243/b maddelerinde düzenlenmiştir. Sayılı bu suçlar için Kanunda öngörülen en fazla ceza miktarı beş yıla kadar hapis ve/veya adli para cezası olduğundan bu suçlar için ceza zamanaşımı on yıldır (TCK madde 68/e).

Türk Ceza Kanunu'nun 68/1e. maddesinde “*beş yıl ve altında hapis cezası veya adli para cezası gerektiren suçlar için*” on yıllık ceza zamanaşımı süresi hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda, cezası hapis ve adli para cezası olan icra suçları yönünden verilen ceza kararlarının üst sınırı en fazla altı aya kadar hapis ya da en fazla bir yıla kadar hapis veya adli para cezası olduğu dikkate alındığında, belirtilen icra suçları için uygulanacak ceza zamanaşımı süreleri de on yıldır. Bu şekilde verilen bir icra mahkemesi kararının kesinleştiği tarih dikkate alınarak on yıl içinde

³⁰⁴ Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 2/1 maddesinde, “ 1) Disiplin hapsi: Kısmî bir düzeni korumak amacıyla yaptırım altına alınmış olan fiil dolayısıyla verilen, seçenek yaptırımlara çevrilemeyen, ön ödeme uygulanamayan, tekrüre esas olmayan, şartla salıverilme hükümleri uygulanamayan, ertelenemeyen ve adli sicil kayıtlarına geçirilmeyen hapsi, İfade eder” denilmektedir.

³⁰⁵ Türk Ceza Kanunu'nun 71. Maddesinde, “(Ceza zamanaşımının kesilmesi) - (1) Mahkûmiyet hükmünün infazı için yetkili merci tarafından hükümlüye kanuna göre yapılan tebligat veya bu maksatla hükümlünün yakalanması ceza zamanaşımını keser. (2) Bir suçtan dolayı mahkûm olan kimse üst sınırı iki yıldan fazla hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç işlediği takdirde, ceza zamanaşımı kesilir” denilmektedir.

³⁰⁶ Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, s. 1411 – 1412; Coşkun, *a.g.e.* s. 539-540.

infazı gerekleŒmelidir. Aksi halde ceza zamanaŒımı sebebiyle ceza infaz edilemez.³⁰⁷

“Yaptırım” niteliğinde olan tazyik veya disiplin hapsinin aksine, “suç” olarak kabul edilen hapis ve adli para cezalarında, ceza zamanaŒımını kesen haller Türk Ceza Kanunu’nun 71. maddesi gereğince uygulanır. Bu kapsamda, infaz için hükümlüye usulüne uygun tebligat yapılması, infaz için hükümlünün yakalanması ve bir suçtan dolayı mahkûm olan kimse s sınıır iki yıldan fazla hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç iŒlemesi hallerinde, ceza zamanaŒımı kesilir (TCK madde 71).³⁰⁸

---

³⁰⁷ zgen, *a.g.e.* s. 724.

³⁰⁸ CoŒkun, *a.g.e.* s. 540.

SONUÇ

İcra ve iflâs takiplerine ilişkin işlemlerin hızlı ve etkin bir şekilde sürdürülebilmesi ve tamamlanabilmesi, borçlunun ve üçüncü kişilerin kötü niyetli eylemlerini engellemek ve alacaklının alacağını sağlıklı bir şekilde elde edebilmesi ve hukuka olan güvenin korunması adına, borçlu ve üçüncü kişilere İcra ve İflâs Kanunu kapsamında bir takım yükümlülükler getirilmiştir. Kanun tarafından borçlu ve üçüncü kişilere yüklenen yükümlülüklere riayet edilmemesi durumunda, ortaya konulan eylem suç olarak kabul edilerek bazı cezai yaptırımlar uygulanmaktadır. Bu kapsamda hukuk sistemimizde, 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nun "Cezai Hükümler" başlığı ve on altıncı babı altında düzenlenen suç ve cezalara ilişkin genel özellikler; suça ilişkin eylemler ile buna bağlanan cezaların içeriği nedeniyle öğretide ve uygulamada icra ve iflâs suçları şeklinde tanımlanmaktadır.

İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenen suçlar ve bu suçlar için uygulanan cezai hükümler, genel suç ve ceza uygulamalarından farklıdır. Bu kapsamda, icra ve iflâs hukukunda suç eylemi, suçun unsurları, muhakeme usulü, görev, yetki, şikayet, süreler, taraflar, uzlaşma ve kanuni başvuru yolları gibi bir çok değerlendirme genel ceza suçlarından farklılık göstermektedir.

İcra ve iflâs suçları, İcra ve İflâs Kanunu'nda iki şekilde sınıflandırılmıştır. Buna göre; disiplin hapsi ve tazyik hapsi gerektiren suçlar ile hapis ve adli para cezasını gerektiren suçlar şeklinde düzenlenmiştir. Buna göre, disiplin hapsi ve tazyik hapsini oluşturan icra suçları, İcra ve İflâs Kanunu'nun 76, 338/2, 339, 340, 341, 343 ve 344 maddelerinde; hapis ve adli para cezasını oluşturan icra suçları ise İcra ve İflâs Kanunu'nun 331/1, 332, 333/a, 335, 337/a, 338/1, 342 ve 345/b maddeleri kapsamında, belirtilen hükümler dikkate alınarak uygulanmaktadır.

Hükmedilen hapis ve adli para cezası yönünden ortaya konulan eylemin suç olarak nitelendirilmesinde herhangi bir fikir ayrılığı yoktur. Ancak, cezası disiplin hapsi ve hapisle tazyik olan eylemlerin “suç” olarak mı yoksa “kabahat” olarak mı ya da “tedbir” şeklinde mi değerlendirileceği yönünde İcra ve İflâs Kanunu’nda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Her ne kadar Kabahatler Kanunu kapsamında “kabahat” olarak ele alınan eylemlere ilişkin verilen cezalar idari para cezaları ya da idari tedbir olarak uygulanırsa da, İcra ve İflâs Kanunu kapsamında verilen disiplin hapsi ya da tazyik hapsi cezalarının “kabahat” olarak değil, “suç” eylemi şeklinde değerlendirilmesi gerekir. Kaldı ki, İcra ve İflâs Kanunu kapsamında suç olarak sayılan eylemlerin gerçekleştirilmesi halinde özgürlüğü engelleyen cezalar uygulanmaktadır. Bu şekilde karşılığı olan bir eylemin “kabahat” olarak görülmesi kabul edilemez.

Her ne kadar Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Anayasamızda “*borç için özgürlüğünden yoksun bırakılma yasağı*” mevcut ise de; İcra ve İflâs Kanunu’nun 340. Maddesinde yazılı taahhüdü ihlal suçunun oluşabilmesi için, borçlu ile alacaklı arasında borcun vadeli bir şekilde ödenmesi konusunda yazılı bir anlaşma yapılır. Bu şekilde kanuni şartları kabul eden borçlu, sözleşme ile kendisini bağlamış ise de; burada kanunla getirilen ve kamu otoritesince yürütülen cebri icra etkinliğinin sağlanmasından dolayı özgürlüğünden yoksun kalacaktır. Bu nedenle İcra ve İflâs Kanunu’nun 340. Maddesi kapsamında verilen cezai yaptırımında, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 4 numaralı protokolü ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa’sının 38/8. maddesinde yer alan “*borç için özgürlüğünden yoksun bırakılma yasağının*” ihlal edildiği düşünülemez.

Her ne kadar Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Anayasamızda “*borç için özgürlüğünden yoksun bırakılma yasağı*” mevcut ise de; bu kuralın uygulanması için bazı şartların gözetilmesi gerekir. İcra ve iflâs hukuku kapsamında belirlenen özgürlükten yoksun bırakılmaya ilişkin cezalar, öncelikle sözleşmeden kaynaklı değil kanuni bir yükümlülüğün yerine getirilmemesinin karşılığı olarak değerlendirilmektedir. Burada tek istisnai durum, alacaklının muvafakatine bağlı bir şekilde düzenlenen borç ödeme taahhüdünün ihlali sonucunda borçlunun alacağı hapis cezası uygulamasıdır. Taahhüdü ihlal suçunun oluşabilmesi için, borçlu ile

alacaklı arasında borcun vadeli bir şekilde ödenmesi konusunda yazılı bir anlaşma yapılır. Bu şekilde kanuni şartları kabul eden borçlu, her kadar sözleşme ile kendisini bağlamış ise de; taahhüdü ihlal etmesi durumunda, kanunla getirilen ve kamu otoritesince yürütülen cebri icra etkinliğinin sağlanmasından dolayı özgürlüğünden yoksun kalacaktır. Bu nedenle İcra ve İflâs Kanunu'nun 340. Maddesi kapsamında verilen cezai yaptırımda, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 4 numaralı protokolü ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 38/8. maddesinde yer alan "*borç için özgürlüğünden yoksun bırakılma yasağının*" ihlal edildiği düşünülemez.

Hukuk sistemimizde icra ve iflâs suçlarına ilişkin suç ve ceza uygulamaları ile buna bağlı yargılama ve zamanaşımı gibi işlemlerinde eleştiriye açık, düzeltilmesi gereken bazı noksanlıklar bulunmaktadır.

Örneğin, alacaklısını zarara sokmak kastıyla mevcudu azaltma ve kendi fiilleriyle aczine sebebiyet verme veya durumunun fenalığını bilerek ağırlaştırma suçlarının oluşumu açısından borçlunun şikayete konu eylemini takip talebinden sonra ya da takip talebinden önceki iki yıl içerisinde gerçekleştirmiş olması gerekir. Burada şikâyet hakkı süresi İcra ve İflâs Kanunu'nun 347. maddesi gereği fiilin öğrenildiği tarihten itibaren üç ay ve herhalde fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıl içinde kullanılmalıdır. Ancak, Kanunun 331 ve 332. maddelerinde yazılı suçların işlenme zamanı ile 347. maddesinde belirtilen şikayet hakkının kullanılmasına ilişkin süre arasında açık bir çelişki mevcuttur. Şöyle ki; İcra ve İflâs Kanunu'nun 347. maddesi kovuşturma şartı olduğundan, suça ilişkin Kanun maddelerinde belirtilen iki yıllık süre borçlu aleyhine tam olarak kullanılamamaktadır. Suçun işlenme zamanı ve şikayet süresi açısından uygulama da farklılıklar meydana geldiğinden, bahsi geçen belirsizlik ve çelişkilerin ortadan kaldırılması adına yapılacak düzenlemeler ile belirtilen Kanun maddelerine hukuki netlik kazandırılmalıdır.

Bunun dışında İcra ve İflâs Kanunu'nun 44/1. maddesinde açık bir şekilde "*ticareti terk edenler*" söylemi mevcuttur. Burada ticaretin "*kısmen*" ya da "*tamamen*" terki şeklinde bir ayırım mevcut değildir. Buna göre ticareti kısmen terk eden kişinin tacir sıfatı devam edeceğinden, tacir yönünden İcra ve İflâs Kanunu'nun 337/a maddesindeki "*ticareti terk edenlerin cezasına*" ilişkin hükmü

uygulanamayacaktır. Ayrıca, İcra ve İflâs Kanunu'nun 44. maddesinde yazılı sorumluluklar hem gerçek hem tüzel tacirler için uygulanmaktadır. Tüzel kişiliği bulunan tacirler de bu hükümlerden muaf tutulmamaktadır. Buna bağlı olarak bir şirketi temsil eden veya yöneten müdür ya da yetkili, İcra ve İflâs Kanunu'nun 345.maddesinde belirtilen ticareti terk hükümlerine uymadığı için cezai yaptırımlar ile karşılaşabilir. Görüldüğü üzere, Kanun maddeleri uygulamada görüş ayrılığı ile çelişkiye sebebiyet verecek durumdadır ve düzenlenerek yeniden ele alınması gerekmektedir.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 345/b. maddesinde yazılı “*menfaat karşılığı artırmadan çekilme veya artırmaya katılmama suçunun*” maddi ve manevi unsurları ile genel kanun niteliği olan Türk Ceza Kanunu'nun 235/d maddesinde yazılı ihaleye fesat karıştırma suçunun maddi ve manevi unsurları birbirleriyle benzerlik taşımaktadır. Eğer, ihaleye ilişkin artırım “İcra ve İflâs Kanunu” hükümlerine göre gerçekleşmiş ise özel kanun önceliği ilkesi gereğince, genel kanun hükümlerinden ziyade, İcra ve İflâs Kanunu'nun 345/b. maddesindeki hükümler işleme konulmalıdır.

Takip işlemlerine geçilmesi ise birlikte borçlu İcra ve İflâs Kanunu'nun 74. maddesinde belirtilen kriterlerde bir mal beyanı ibrazı ile yükümlüdür. Belirtilen yükümlülük yerine getirilmez ise İcra ve İflâs Kanunu'nun 76. maddesinde yazılı mal beyanında bulunmama suçu oluşacaktır. Ancak, uygulamada mal beyanında bulunmama suçu çok fazla karşılık bulmamaktadır. Hatta bir prosedür işlem olarak görülmektedir. Kaldı ki, Anayasa Mahkemesinin İcra ve İflâs Kanunu'nun 337/1. maddesini iptal etmesi ile birlikte, borçluya yönelik uygulanan İcra ve İflâs Kanunu'nun 76. maddesindeki icra suçu uygulamada karşılık bulmamaktadır. Mal beyanına ilişkin suçtaki tazyik hapsi mahkûmiyet hükmünün uygulanmaması nedeniyle; kötü niyetli borçluların bu düzenlemeden faydalandığı, cebri icra hükümlerinin etkisinin azaldığı, alacaklının alacağına kavuşmasını yavaşlatması ve alacaklının hukuka olan güvenini zedeleyebileceğinden, tekrar uygulanabilir bir ceza haline gelmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bunlar dışında, nafaka borcu her ay doğan ve peşin olarak ödenmesi gereken bir borçtur. Ancak, İcra ve İflâs Kanunu'nun 344. maddesinde belirtilen nafakaya ilişkin kararlara uymayanlara verilecek cezalara ilişkin hükmün, yalnızca güncel aylar için uygulanması, takip talebinden önce biriken ve ödenmeyen nafaka borçlarının ise nafaka borcu olarak değil adi bir alacak borcu olarak muamele gördüğünden geçmişe ait nafaka borçlarında Kanun'da belirtilen cezai hükümler uygulanmamaktadır. Nafaka borcunun ödenmemesi durumunda verilecek cezanın Kanun maddesine konuluş amacı değerlendirildiğinde, uygulama da birikmiş nafaka borcu için cezai yaptırım olmaması doğru değildir. Eğer şikâyet süresinde yapılmış ise geçmiş ve ödenmeyen tüm nafaka borçları için kanunda yazılı ceza hükümleri mutlaka uygulanmalıdır.

İcra ve iflâs suçları yönünden düzenlenen ceza hükümleri özel kanun niteliğinde olan İcra ve İflâs Kanunu kapsamında uygulanmaktadır. Her ne kadar genel ceza yargılama usullerinden tamamen bağımsız olmasa da, icra ve iflâs suçları için yapılacak ceza muhakemesinin daha hızlı ve etkin karar vermesi beklenir. Kaldı ki, suç türleri ve yargılama usulleri dikkate alındığında, icra ve iflâs suçlarına ilişkin sürecin, genel ceza davalarındaki süreçlerinden daha basit ve hızlı sonuçlandığı görülmektedir.

Esasında, icra ve iflâs suçlarını oluşturan eylemler kendisine has özellikler taşımaktadır. İcra ve iflâs suçları için esas alınan kötü niyetli eylemler için yargılama öncesi ve sonrası işlemlerin tamamında şikâyet kurumuna başvurulabilmeli, hatta tüm icra ve iflâs suçları yargılamaları şikâyet ile yapılmalıdır.

Ayrıca, icra ve iflâs suçlarına ilişkin hükmedilen cezaların tamamı "tazyik hapsi" ya da "disiplin hapsi" şeklinde uygulamalardır. İcra ve iflas suçlarının temelini oluşturan "kötü niyetli eylemler" ceza ile karşılık bulduğunda, kötü niyetli hareket eden borçlu ve bundan zarar gören alacaklı için etkin bir adalet sistemi oluşacaktır. Bu nedenle, borçlunun kişisel (şahsi) haklarına zarar vermeden cebri icra hükümlerinin daha etkin yürütüldüğü, adalete olan güveni güçlendirerek alacaklının alacağına hızlı bir şekilde kavuşmasını sağlayacak gerekli kanuni düzenlemeler yapılmalı ve yargılama aşamalarında uygulanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akıntürk, T., Karaman, D.A. (2012), *Aile Hukuku*, İkinci Cilt, İstanbul, Beta Yayınları.
- Akkaya, Ç. (2007), *Cezaların Belirlenmesi ve Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı ve İnfaz Hukuku*, Ankara, Adalet Yayınevi.
- Alacakaptan, U. (1975), *Suçun Unsurları*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, No: 372, Ankara.
- Alasu, Y. (1993), *Hukukumuzda İcra – İflâs Suçları*, Ankara, Demircioğlu Matbaacılık.
- Anıl, Y.Ş. (1990), *İcra ve İflâs Suçları*, İstanbul, Beta Basım Yayın, 1990.
- Arslan R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S., Hanağası, E. (2018), *İcra ve İflâs Hukuku*, Ankara, Yetkin Yayınları.
- Arslan, R. (1989), *İcra ve İflâs Kanununda Yapılan Değişiklikler ve Yenilikler*, Ankara Barosu Dergisi, Sayı. 1.
- Artuç M., Bıkmaz, R. (2005), *Açıklamalı - İçtihatlı İcra – İflâs Suçları ve Yargılama Usulü*, Ankara, Kartal Yayınevi.
- Aşık, İ. (2006), *İcra Sözleşmeleri*, Ankara, Turhan Yayınevi.
- Aşık, İ. (2010), *5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu ve 5358 Sayılı Kanun Işığında İcra ve İflâs Kanunu 'nda Yer Alan Cezai Hükümler (m. 331 – 354)*, C. II, Ankara.
- Bıkmaz, R. (2003), *Mal Beyanında Bulunmama Suçları*, Adalet Dergisi, S. 17.
- Börü, L. (2009), *İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kastından Dolayı İptal Davası*, AÜHFD, C. 58, S. 3, 2009.
- Bulut, H. (2007), *Aile Hukukunda Velayet (Çocukla Kişisel İlişki Kurulması) ve Nafaka Davaları*, İstanbul, Beta Yayınları.

- Coşkun, M. (2019), *İcra – İflâs Suçları Disiplinsizlik Eylemleri ve Yargılama Usulü*, 5. Baskı, Ankara, Seçkin Kitapevi.
- Çetin, E. H. (2012), *İcra – İflâs Suçları ve Yargılama Usulü*, Ankara, Adalet Yayınevi.
- Çetin, M. (2006), *Mala Karşı İşlenen Suçlarda İndirim Nedeni Olarak İhkak-ı Hak*, Marmara Üniversitesi Kamu Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Çiftçi, P. (2010), *İcra Hukukunda Menfaat Dengesi*, Ankara, Adalet Yayınevi.
- Çolak, H. (2005), *İcra ve İflâs Suçları ile Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, Bankacılar Dergisi, S. 53.
- Duygulu, İ. (2005), *Genel Olarak İcra – İflas Suçları*, Legal Hukuk Dergisi, Cilt 3, Sayı 35, İstanbul.
- Ercan, H. (2004), *İcra ve İflâs Kanununa Göre Mal Beyanı*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tez Çalışması, Ankara.
- Ergenekon, Y. (1966), *Türk Medeni Hukukunda Yardım Nafakaları*, Ankara, Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Eşitli Aygün, E. (2016), *Ceza Muhakemesi Kanunu'nda Kanun Yararına Bozma*, TBB Dergisi, S. 122.
- Feyzioğlu, M. (2001), *Sözleşmeden Kaynaklanan Yükümlülükler Nedeniyle Hürriyetin Kısıtlanması*, AİHS ve Anayasa m. 38 f. 8 Açısından Para Borçlarında Yaptırımlar Sempozyumu, Ankara.
- Gökpınar, M. (2008), *Ceza Sorumluluğunun Temeli: "Kast"*, TBB Dergisi, S. 79.
- Güleç Soyer, S. (2011), *Borç İçin Hapis Yasağı ve Karşılıksız Çek Suçu*, Ankara, Seçkin Kitapevi.
- Hafizoğulları, Z., Özen, M. (2012), *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, Us-A Yayıncılık.
- Hakeri, H. (2017), *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, Adalet Yayınevi.
- Hüseyinoğlu, E. (2018), *Suçun Biçimsel ve Maddi Anlayışı Açısından Rusya Federasyonu Ceza Hukukunda Suç Kavramı*, Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 1.

- İpekçi, N. (2005), *İcra Mahkemesi Tatbikatu ve İcra ve İflas Suçları*, Ankara, Adil Yayınevi.
- İpekçi, N. (2007), *İcra ve İflâs Kanunu Tatbikatu*, İstanbul, Arıkan Yayınevi.
- Kaçak, N. (2006), *En Son Değişikliklerle Açıklamalı İçtihatlı İcra ve İflâs Suçları*, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Kaçak, N. (2006), *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, C.2, Ankara, Seçkin Yayınları.
- Koca, M., Üzülmez, İ. (2010), *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, Seçkin Kitapevi.
- Korkusuz, M.R. (2004), *İcra Hukuku ve Uygulaması*, Ankara, Roma Yayınları.
- Köseoğlu, B. (2005), *Aile Mahkemelerinin İşleyişi*, Ankara, Seçkin Yayınevi.
- Kuru, B. (2006), *İcra İflâs Hukuku El Kitabı*, Ankara, Adalet Yayınları.
- Kuru, B. (2006), *Ticareti Terk Eden Tacirlerin Tâbi Bulunduğu Hükümler*, Makaleler, İstanbul, Arıkan Basım Yayın.
- Kuru, B. (2009), *İcra ve İflâs Hukuku*, Ankara, Yetkin Kitapevi.
- Kuru, B., Arslan, R., Yılmaz, E. (2005), *İcra İflâs Hukuku Ders Kitabı*, Ankara, Yetkin Yayınevi.
- Kuru, B., Arslan, R., Yılmaz, E. (2008), *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, Ankara, Yetkin Yayınevi..
- Kuru, B., Budak, A.C. (2011), *Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Getirdiği Başlıca Yenilikler*, İBD, C. 85, S. 5.
- Kürtül, M. (2012), *Açıklamalı, İçtihatlı, Örnekli İcra ve İflâs Suçları*, Ankara, Adalet Yayınevi.
- Muşul, T. (1998), *İflâs Suçları*, İstanbul, Filiz Kitapevi, 1998.
- Muşul, T. (2017), *İcra ve İflâs Hukuku Esasları*, Ankara, Adalet Yayınevi.
- Oskay, M., Coşkun, K., Deynekli, A., Doğan, A. (2007), *İİK Şerhi 227 – 330. Maddeler*, 5. Cilt, Ankara, Turhan Kitapevi, 2007.
- Önder, M.F. (2011), *Tüzel Kişi Tacirlerin Ticareti Terk Etmelerinin Anlamı ve Sonuçlarının Yargıtay Kararları Açısından Değerlendirilmesi*, SDÜHFD, C. I, S. 2.

- Özbek, M. (2005), *Ceza Muhakemesi Kanununda Uzlaşma*, AÜHF Dergisi, C. 54, S. 3.
- Özekes, M. (2009), *İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler*, Ankara, Adalet Yayınevi.
- Özgenç, İ. (2011), *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, Seçkin Kitapevi.
- Özgenç, İ. (2018), *Çek Kanunu*, Ankara, Seçkin Kitapevi.
- Öztürk, B., Erdem, M.R. (2005), *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, Ankara, Seçkin Kitapevi.
- Pekcanitez, H., Atalay, O., Sungurtekin, M.Ö., Özekes, M. (2011), *İcra ve İflâs Hukuku*, Ankara, Yetkin Yayınları.
- Pekcanitez, H., Atalay, O., Sungurtekin, M.Ö., Özekes, M. (2018), *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*, İstanbul, On iki levha yayıncılık.
- Polat, A. (2009), *İcra Suçları*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Proje Çalışması.
- Pulaşlı, H. (2018), *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları*, Ankara, Adalet Yayınevi.
- Ruhi, A.C. (2010), *Nafaka Hukuku*, Ankara, Seçkin Kitapevi.
- Ruhi, C., Ruhi, A.C. (2019), *İcra ve İflâs Suçları ile Disiplinsizlik Niteliğindeki Eylemler*, Ankara, Seçkin Kitapevi.
- Sunar, G. (2005), *Hacizdeki Borç Ödemeden Aciz Vesikasının Ceza Hukuku Bakımından Hüküm ve Sonuçları*, Maltepe Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı: 1.
- Şimşek, E. (1989), *İcra ve İflâs Kanunu Açıklamalar ve İçtihatlar*, Ankara, Aydın Yayınları.
- Timuçin, M. (2010), *İcra ve İflas Hukuku*, Ankara, Adalet Yayınevi.
- Toroslu, N. (2009), *Ceza Hukuku Genel Kısmı*, Ankara, Seçkin Kitapevi.
- Toroslu, N., Feyzioğlu, M. (2006), *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Ankara, Savaş Yayınevi.
- Turabi, S. (2009), *İrtikâp Suçları*, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Türkeş, Ş. (1977), *İcra – İflâs Suç ve Cezaları*, İstanbul, Güryay Kitapevi.

Türkmen, E. (2013), *Tacirin Ticareti Terkinin İcra ve İflâs Kanununun 44. Maddesi Bağlamında Hüküm ve Sonuçları*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Uyar, T. (1987), *İcra ve İflâs Hukukunda Suç Sayılan Fiiller*, Manisa, Şafak Basım.

Uyar, T. (2004), *İcra Hukukunda Süreler*, TBB Dergisi, S. 55.

Uyar, T. (2007), *İcra İflâs Kanunu Şerhi*, 6. Cilt, 2. Baskı, Ankara.

Uyar, T. (2007), *İhale ile Satılan Taşınmazların Tescil ve Tahliyesi*, Legal Hukuk Dergisi, Y. 5, S. 51.

Uyar, T. (2010), *İcra Dairesince Teslim Edilen Taşınmaz veya Gemiye Tekrar Girme Suçu*, Manisa Barosu Dergisi, Y. 28, S. 112.

Uyar, T. (2010), *Takip Hukukunda “Nafaka Borcunu Ödememe” Suçu*, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 90, Eylül – Ekim.

Ünver, M.N. (1997), *İcra ve İflâs Kanununda Suç Sayılan Eylemler*, Ankara, Turhan Kitapevi.

Üstündağ, S. (2005), *Hileli İflas Suçları Ne Zaman Tamamlanmış Olur ve Böylece Bu Suçlarda Zamanaşımı Süresi Ne Zaman İşlemeye Başlar?*, Yargı Dünyası, Sayı 118.

Yılmaz, E. (1996), *Hukuk Sözlüğü*, Ankara, Yetkin Kitapevi.

Yılmaz, E. (1996), *Hukuk Sözlüğü*, Ankara, Yetkin Yayınları.

Yılmaz, E. (2001), *AİHS ve Anayasa m.38 f.8 Açısından Ödenmeyen Para Borçlarında Yaptırımlar Sempozyumu*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara.

Yılmaz, E. (2003), *Borçlunun Sözleşmeden Doğan Yükümlülüğünü Yerine Getirememesine İlişkin Anayasa Hükümü ve İcra İflâs Suçları*, Prof. Dr. Ergun Önen’e Armağan, MÜHFD, İstanbul.

Yılmaz, E. (2003), *Olağanüstü Temyiz*, Ankara, Yetkin Kitapevi.

Yılmaz, E. (2016), *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, Ankara, Yetkin Yayınları.

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Soyisim, İsim : Seyfi, Kasım
Uyruğu : T.C.
Doğum Tarihi ve Yeri: 04/10/1989 - Ankara
Medeni Hali : Evli
Telefon Numarası : 0544 301 52 52
E-posta : kasimseyfi.tr@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Önlisans	Ankara Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu	2011
Lisans	Atılım Üniversitesi Hukuk Fakültesi	2014

İŞ DENEYİMİ

Yıl	Yer	Pozisyon
2007 – 2009	Altındağ 7. Noterliği	Noter Kâtibi
2012 – 2017	Adalet Bakanlığı	İcra Müdürü
2017 – 2018	Adalet Bakanlığı	Cumhuriyet Savcısı Adayı
2018 – 2019	Adalet Bakanlığı	Elbistan Cumhuriyet Savcısı
2019 – Halen	Adalet Bakanlığı - İcra İşleri Dairesi Başkanlığı	Tetkik Hâkimi
2019 – 2020	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Adalet Meslek Yüksekokulu	İcra ve İflâs Hukuku – Medeni Usul Hukuku Öğretim Görevlisi

YABACI DİL

İngilizce

HOBİLER

Ata binmek, okçuluk, yüzmek, kara ve su avcılığı